

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

RIFAT BEY NEDEN KASINIYOR?

aziz
nesin

A Z İ Z N E S İ N

RIFAT BEY NEDEN KAŞINIYOR

HİKÂYELER

Beşinci Basım

T E K İ N Y A Y I N E V İ

Aziz Nesin'in Hikâye
Kitapları Dizisi: 27

RIFAT BEY
NEDEN KAŞINIYOR

- Bu kitabın 1965 yılında birinci basımı yapıldı. (6 bin)
- Bu kitaptaki «Vatanî Vazife» adlı hikâye, 1966 yılında Bulgaristan'da yapılan Uluslararası Mizah Yarışmasında birinciliği alarak ALTIN KİRPI ödülünü kazanmıştır.
- 1971 yılında ikinci basımı yapıldı. (10 bin)
- 1972 yılında üçüncü basımı yapıldı (10 bin).
- 1975 yılında dördüncü basımı yapıldı (10 bin)
- Tekin Yayınevi, RIFAT BEY NEDEN KAŞINIYOR'un beşinci basımını kıvançla sunar.

İSTANBUL — 1977

Bu kitabın telif hakkı
NESİN VAKFI'nındır

Aziz Nesin, Türkiye'de ve başka ülkelerde yayınlanacak kitaplarının, sahnelenecek oyunlarının, filme alınacak eserlerinin telif haklarıyla, bütün eserlerinin iç ve dış radyo ve televizyonlarda temsil ve yayınlarından elde edilecek telif haklarını tümüyle NESİN VAKFI'na bağışlamıştır. NESİN VAKFI'nın amacı, vakfın yurduna her yıl alınacak dört kimsesiz ve yoksul çocuğu, ilkokuldan başlatarak yüksek okulu, meslek okulunu bitirinceye yada bir meslek edininceye dek, her türlü gereksinimlerini sağlayarak barındırmak, yetiştirmektir. NESİN VAKFI'nın senedi gereğince, bu vakfın amacına uygun olmak koşuluyla, her dileyen hertürlü yardım, katkı ve bağışta bulunabilir.

İsteyenlere Yayınevimiz Nesin Vakfı broşürünü gönderir.

PİL ULAN,
PİL BE!.

Bu yazıyı ister bir ciddî makale sayın, ister mizah hikâyesi; bu sizin yorumunuza bağlı. Polonya'daki bir dostum, geçenlerde aldığım mektubunda şöyle diyor:

«Türkiye'de mizahçılıktan kolay ne var... Sabahdan akşama kadar alay edilecek yığınla konunun içindesin. Seç seç, beğendiğini yaz! Bütün politikacılar, yöneticiler, hattâ herkes senin için çalışıyor. Olayları hiç değiştirmeden, olduğu gibi yazsan yine mizah olur.»

Çok sevdiğim bir dostumdan aldığım bu mektup beni öyle üzdü ki... İnsanoğlu uğraşının zorluğundan yakınmayı pek sever. Herkes birbirine «İşim ne zor, ne zor, bilemezsin»... deyip durur. Elini sıcak sudan soğuk suya sokmadan yaşayan, bir elleri yağda, bir elleri balda olan rantiyeler, mirasyediler bile böyledir.

Elbet ben de yaptığım işin zorluğuyla övünüp avunanlardan biriyim. İşte bu yüzden dostumun yazdıklarına alındım. Bu üzüntüm, gerçekte yüz yüze gelmemdendi. Doğrusu da bu: Bütün kişiler, bütün olaylar Türkiye'de mizahçılara yardımcı... Hiçbir mizahçı, bizim şu belli ve ünlü politi-

kacılarımızın ciddî ciddî söyledikleri söylevler kadar kuvvetli mizah yazamaz. Okurlar, ciddî gazetelerimizdeki yazılara katıla katıla gülmüyorlarsa, bu yazıların ciddî gazetelerde çıktığına inandırılmış olmalarındandır.

Dostumdan gelen bu mektup yüzünden mizahçılık iyice gözümde düştü; sanki bir iş mi yapıyordum...

Bu mektubu aldığımın ertesi günü Avusturya'da basılmış bir kitabım geldi. Sevinçle kitabı karıştırmaya başladım. Almanca konuşulan bölgelerin okurlarına beni tanıtan yazıda, benim mizahımın, ünlü mizahçı Roda Roda'nın mizahına benzediği yazılıydı. Ünlü mizahçı Roda Roda!.. Mizahımın benzediği Roda Roda'yı tanımadığım için utandım. Başkalarına sordum, tanıyan yok... Oysa Roda Roda'yı bütün Avrupa tanımış, yazıları her dile çevrilmiş.

Roda Roda'nın kitaplarını getirttim. Gerçekten Roda Roda'yla aramıza büyük benzerlik olduğunu gördüm. Hattâ aynı konuları yazdığımız bile olmuş. Ne var ki, Roda Roda'nın Birinci Dünya Savaşı'ndan önce yazmış olduğu bir olayı, ben İkinci Dünya Savaşı'ndan onyediyıl sonra bile bitürlü yazamamışım. İkinci Dünya Savaşı'nın son yıllarında tanık olduğum bu olayı yirmi yıldan beri yazmak isterim de, türlü korkular, kaygılar yüzünden bitürlü yazamazdım. Bir de baktım ki, Avusturya - Macarisyan İmparatorluğu ordusunda geçmiş olan buna benzer olayı Roda Roda rahatlıkla, şakır şakır yazmış, yazabilmiş. Türkiye'de mizahçılığın kolay olduğunu sananlar, mizahın nelerle, nasıl kısıtlanmış olduğunu da hesaplıyor-

lar mı? Zübük'lerden biri çıkar bir nutuk atar, herkes bunu ciddî ciddî dinler, alkışlar. Bir mizahçı, virgülünü bile değiştirmeden bu nutku yazsa başı derde girer.

Roda Roda'nın elli yıl önce yazmış olduğu hikâyeden bayağı cesaretlendim, yıllardır yazamadığım o hikâyeyi artık yazayım, dedim.

* * *

Generalin teftişe geleceği haberi duyulunca kışlanın pencere camları bile zangır zangır titre-meye başlamıştı. Tümenin bağımsız Muhabere Bölüğü bir haftadır teftişe hazırlanmaktaydı.

Her subayın Zat İşleri'ndeki sicilinden başka, bir de kışlada, askerler arasında bir sicili vardır. Bu generalin kışladaki sicili şöyleydi:

«Küçük rütbeliyken savaşımlara girmiş, kahramanlıklar, başarılar göstermiş, üç yara almış. Çok bilgili ama çok sert. Erlere çok, ama çok yumuşak, nâzik davranır; subaylara da böyle olduğu söylenemez. Eğitim psikolojisine, erlerin psikolojisine çok meraklıdır. Bu konuda, çok zengin denemelerinden yararlanarak iki de kitap yazmıştır. Bir de kızdığı, bağırduğu hiç duyulmamıştır. Erlere «Oğlum, yavrum, çocuğum, yiğitim, aslanım» diye seslenir. Çok disiplin seven general, subaylarla çok resmî ve ciddî konuşur. Çok iyi yüreklidir.»

Teftiş günü sabah erkenden muhabere bölüğü talim alanına gelmişti. Erlerin teçhizatında en küçük bir eksik yoktu, tüfekleri pırıl pırıldı. Hepsi tertemizdi.

Teftiş düzenindeki bölüğün önündeki masalarda, sahra telefonu, santral, kablo, makara, pil, pırıldak, flâma, maniple gibi muhabere gereçleri duruyordu.

Gözlerinden kaçmış hiçbir eksik kalmaması için subaylar bölüğü tekrar tekrar inceliyorlardı.

İki otomobil geldi, bölüğün önünde durdu. General ve subaylar indi otomobillerden.

Generalin «Merhaba!» sına ve «Nasılsınız?» sorusuna erler iki kere «Sağol!» diye cevap verdiler. Çelik gibi bölük, çakı gibi erler...

Sol yanağında derin bir yara izi bulunan, pancar yüzlü, keskin bakışlı, sert görünümlü generalin her sorduğuna erler doğru ve tıkr tıkr cevaplar veriyordu. Hiçbir duygusunu dışa vurmayan generalin cevaplardan çok memnun kaldığı bakışlarından belliydi; ama asıl memnun olanlar bölük subaylarıydı. Subayların generalden özenerek sertleştirmeye çalıştıkları yüz çizgileri yuvarlaklaşmış keskin bakışları yumuşamıştı.

General, nerdeyse «Bölüğünüzü iyi yetiştirmişsiniz teşekkür ederim» diyecekti ki, gözü arka sırada gizlenmiş gibi duran kara-kuru, çopur, çelimsiz bir ere takıldı. Bu cılız er, çantasının altında ve elbisesinin içinde kaybolmuş gibiydi; hâki şapkasıyla ceket arasında bir çocuk avucu küçüklüğündeki kara suratı görünüyordu.

General,

— Gel oğlum buraya! dedi.

Er, gözlerini kırıştırtarak baktı ve kımıldamadı.

General,

— Gel çocuğum, gel! dedi.

Gözlerini kırıştırtan er yine kımıldamayınca general,

— Yavrum, ileri çık, bana gel! dedi.

Sonra da elini erin omuzuna koyarak, onu sıradan çıkarıp masalardan birinin önüne getirdi.

Masanın üstünden sahra telefonu pilini alıp ere gösterdi:

— Bu ne?

Sesini çıkarmayan er dudaklarını buruşturup, gözlerini kırpıştırıp duruyordu.

— Bunun adı ne yavrum?

Er, ayaklarını oynatıyor, hafif hafif ayaklarının birini kaldırıp öbürünü indiriyordu.

Deminden beri erlerin her soruya doğru cevap vermesinden pek kıvanmış olan bölük komutanı, generalin karşısına geldi, tam askerce bir selâm verdikten sonra,

— Müsaade buyurulursa generalim, bir maruzatım var... dedi.

Gözlerinden şimşek çakan general,

— Nedir? diye gürledi.

Sözlerini başkalarının duymaması için generale yaklaşan subay yavaşça,

— Generalim, dedi, bu er... nasıl söyliyeyim... biraz... dejenere... yâni... anlayışı kıt ve...

Yüzbaşı sözünü tamamlıyamadı ve birden kıyametler koptu. Generalin incecik dudaklarından yıldırımlar saçılıyordu:

— Ne demek!.. Yüzbaşını!.. Genç arkadaşı!.. Katiyen böyle bir söz istemem!.. Bir daha duymayayım. Sen... sen ha!.. Bizim askerlerimize... ha? Hem de... çocuklarımıza... Biz o beğenmediğin, anlayışsız dediklerinle düşmanı pabuçsuz kaçırdık. Onların babaları vatan kurtardı ve dedeleri üç kıt'aya şân saldı. Biz bu yiğitlerle, modern silâhlara karşı sopalarla, odunlarla yürüdük.

Generalin yavaş yavaş kızgınlığı azalıyordu. Uzun söyleviden sonra subaylara,

— Etrafıma toplanır! dedi.

Subaylar generali çepeçevre çevirdiler.

— Şunu biliniz ki, öğretilen şeyi öğrenemiyen hiçbir erimiz yoktur, yeter ki biz onlara öğretmesini bilelim. Şimdi sizlere, bir ere nasıl öğretileceğini göstereceğim. Komutanın anlayışsız dediği bu er, göreceksiniz ki herşeyi öğrenecek. Eğitim psikolojisini, erlerimizin psikolojisini bilmiyORSUnuz.

General, eğitim psikolojisi üstüne de uzun bir söylev yaptıktan sonra, masadaki pili eline alıp, çok tatlı, ılık bir sesle karşısındaki ere,

— Oğlum, bunun adı pil'dir... dedi, anladın mı? Şimdi sen söyle bakayım, neymiş bu?

Erin cevabını beklemeden, çevresindeki subaylara,

— İşte böyle bir bir, teker teker anlatacaksınız, gördünüz ya... dedi.

Er, hiçbirşey duymamış gibi duruyor, postallarını oynatıyordu.

General,

— Söyle yavrum, dedi, bak ben söylüyorum, sen de söyle: Pil!.. Bu elimde tuttuğumun adına pil denir, pil... Neymiş? Söyle aslanım!

Er büyük bir rahatlıkla generalin apoletlerine bakıyordu.

— Neymiş bunun adı yiğitim? Pil'iniş... Söyle canım, söyle yavrum, söyle oğlum... Pil de, pil de... hadi pil de tosunum, pil...

Sesi şefkatten titriyordu.

— Bu pildir... pil!.. Anladın ya, pil!.. Sen de söyle benim gibi... Bak, dudaklarımı benim gibi kapa, sonra aç. Bak, böyle işte: Pil!..

General subaylara döndü:

— Arkadaşlar!. Bu erin çabuk öğrenen, kavrayan bir er olmayışı bizim için çok isabet oldu. Maksat böylelerine öğretmektir, öbürleri nasıl olsa öğrenir. Şimdi dikkat edin!.

Subaylar saçtan tırnağa göz, kulak kesilmişlerdi. General, ipek yumuşaklığında sesiyle ne kadar «yavrum, oğlum, çocuğum» dediyse, uğraştıysa da ere bitürlü pil dedirtemedi. Pil demek şöyle dursun, erin ağzından hiçbir ses çıkmıyordu.

General, subaylara,

— Sabırlı olmak lâzım, dedi, başarının ilk şartı sabırdır. Böyle durumlarda ere nasıl öğreteceksiniz şimdi size onu göstereceğim. (Ere döndü) Dünyada her şeyin bir adı vardır yiğitim, işte bunun adı da pil'dir, pil... Ne bunun adı?

Hiç oralı olmayan er bel bel bakıyordu.

General,

— Yoksa sağır mı? dedi.

— Değil generalim...

— Türkçe bilmiyor mu?

— Bilir generalim.

— İyi öyleyse... Böyle bir erle karşılaşmamız isabet. Bu durumda hiç yılmadan, usanmadan ve bıkmadan uğraşacaksınız. Bu tip erler çok zor öğrenirler ama, bir de öğrendiler mi, artık hiç unutmazlar, öseler unutmazlar; onun için ben geç öğrenen askeri, çabuk öğrenenlere tercih ederim. Dikkat edin... (Ere) Oğlum, hiç sıkılma, sıkılacak bişey yok... Utanma da... Ben senin komutanınım, baban sayılırım. Hiç çekinmeden konuş yavrucuğum. Ben ne dersem tekrar et... Pil...

Erin dudakları tutkalla yapıştırılmıştı sanki. Bu ağız bıçak bile açamazdı.

— Arkadaşlar! Akılda tutmanın, hafızanın bir şartı da «tekrar» dır. Sabırlı olun! Tekrar ede ede, bakın şimdi nasıl öğreteceğim... (Ere) Oğlum, ben şimdi on kere pil, pil diyeceğim, sonra sen söyleyeceksin Pil, pil, pil, pil... Söyle yavrum, pil de!.. (Subaylara) Demek bu er on kere tekrarla anlamıyor, öyleyse yirmi kere tekrar edeceğiz... (Ere) Oğlum, ben şimdi yirmi kere pil diyeceğim. İyi dinle yavrum: pil, pil, pil, pil, pil, pil... Hadi şimdi sıra sende. Söyle bakayım, pil de yavrum, pil de aslanım, pil de çocuğum, pil de canım, pil de oğlum... Hadi, bak söyleyeceksin işte! Pil de tosunum, pil de çocuğum... pil de be!..

General birdenbire toparlanıp yumuşamaya çalışarak, subaylara,

— Kızmak yok, dedi, kızarak olmaz. Hiç kızmadan anlatacaksınız. Sizin işiniz bu... Kimisi yirmi kerede öğrenir, kimisi otuz kerede... (Ere) Kulağım aç, iyi dinle, şimdi ben otuz kere pil diyeceğim, sonra da sen... pil, pil, pil, pil, pil... Kaç oldu?... Pil, pil, pil... Hadi, söyle!

!...

— Pil, pil, pil... Pil be, pil yahu... Piiiiil!.. Söyle!

Yine birden kendine gelen general, subaylara,

— Sinirlenmek yok! dedi, asabınıza hâkim olacaksınız... Sinirlenirseniz karşınızdaki büsbütün şaşırır.

General kırk kere, sonra elli kere pil diye tekrarladı.

— Pil, pil, pil!.. Söyle yavrum sen de söyle ço-

cuğum, söyle ulan! Söyleee!.. Pil dedik. Pil!..
!...

— Pil, pil, pil... Hadi!

General birden bomba gibi patladı:

— Pil ulan şey oğlu şey! Tekrarla!..

Erin ağzı açıldı, korkudan titreyerek aynı söz
leri generale bağırdı:

— Pil ulan şeyoğlu şey!

Alnındaki terleri silen general, subaylara,

— Görüyorsunuz ya, dedi, pekâla da öğretilen
biliyormuş.

BİT YARIŞI

— Hiç bit yarışı seyrettiniz mi?

Hayır, seyretmemişlerdi. Bit yarışı diye bişey duymuşlardı ama, nasıl bir yarıştı, bilmiyorlardı. İnanmıyorlardı bile böyle bir yarış olabileceğine. Lâf olsun diye söylenen bir söz sanıyorlardı bit yarışını.

— Siz seyrettiniz mi?

— Seyretmenin lâfı mı olur, hem de çok seyrettim. Kendim de bit yarıştırdım...

— Nasıl oluyor, aman anlatsanıza...

— İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru... Bir akşam bir meyhanede arkadaşlarla içiyoruz. Şimdi Başbakanın hükümet programı diye söylediği bazı sözleri, ben o gece meyhanede sarhoşlukla ağzımdan kaçırmışım. Sarhoş olmasaydım hiç söyler miydim? Nasıl olsa yirmi yıl sonra Başbakan hükümet programı olarak söyleyecek, acelem ne? Sarhoşluk işte... Neyse efendim... Meyhanede bulunan sadık yurttaşlarımızdan biri hemen karakola koşup, meyhanede bir adamın işçilerin sendika kurmaları gerektiğini söylediğini ihbar ediyor. Bu ihbar üzerine, beş on sivil polis meyhaneye gelip beni çeviriyor, başlıyorlar benimle kadeh tokuşturunup konuşmaya. Benim onlann siyasî polis

olduklarından haberim yok tabî... Deminden beri meyhanede kendi arkadaşlarımla bitürlü anlaşıyorlardık, boyuna tartışıyorlardık; oysa bu yeni gelenlerle birbirimize kaynaşıverdik.

Bir tanesi bana,

— Bu bizim hükümette iş yok ha? Ne dersiniz? diyor.

Ben de ona,

— Çok haklısınız! diyorum.

Sonra şerefe kadeh kaldırıyoruz.

Başka biri,

— Zenginler işçileri sömürüyorlar... Siz de bu düşünce de misiniz? diyor.

— Evet... diyorum.

Yine şerefe kadeh kaldırıyoruz.

Benim kendiliğimden bişey söylediğim yok. Onlar söylüyor, ben de onaylıyorum. Ama doğru su, içimden de «Yahu, artık halk uyanmaya başladı, bak şu insanlara, neler düşünmeye başladılar!» diye de seviniyorum. Oysa beni, memleket hesabına sevindirenlerin hepsi de polismiş.

Meyhaneden çıktık. Ben, yarısı içkidense, yarısı da sevinçten iyice sarhoş olmuşum, sallanıp duruyorum. O sonradan meyhaneye gelip de çok iyi anlaştığımız adamlar, yuvarlanmıyayım diye koluma girdiler, sıkıca beni götürüyorlar. Ben,

— Zahmet buyurmayın, ben giderim... dedikçe,

— Hiç olur mu efendim... Biz sizi emniyetli bir yere koymadan bırakmayız... diyorlar.

Yahu memlekette helâl süt emmiş ne insan evlâtları var, aşkolsun...

— Müsaade buyurun efendim, vallahi ben giderim...

— Yoo, katiyen bırakmayız... Biz götüreceğiz...

Allah Allah... Bunlar beni götürüyorlar ama, ters yana gidiyoruz.

— Ben Kasımpaşa'da oturuyorum... Siz beni bırakın, ben burdan kendim giderim. Buraya kadar getirdiniz ya, eksik olmayın, çok teşekkür ederim...

— Biz sizi bu halde geceyarısı sokaklarda bırakamayız... Siz hele bu gece bizim konuğumuz olun da...

Ne iyi kalbli insanlar canım... Allah razı olsun... Memleket hakkında çok iyi umutlara kapıldığımdan keyfimden hafif hafif şarkılar da mırıldanıyorum.

— Gece vakti, ama sizinkileri de rahatsız edeceğim... Bana müsaade edin...

— Estağfurullah... Ne rahatsızlığı?.. Biz görevimizi yapıyoruz... Siz bu gece bizde kaim...

Üç onlar, bir de ben, dört... Bindik bir arabaya... Doğru İstanbul Emniyet Müdürlüğüne. Ben oralarını bilmediğim için, onların oturduğu apartımana giriyoruz sanıyorum.

— Ooo, apartmanınız ne büyükmüş...

Merdiveni çıkıyoruz. İçimden «Benim de bu konukseverliğin altında kalmamam gerekli ama, bu adamları benim iki küçük odalı bekâr evimde nasıl ağırlıyacağım?» diye düşünüp duruyorum. Onlar hâlâ beni kollarında merdivenden çıkarıyorlar. Birara,

— Arkadaşlar, valla beni çok mahcup ettiniz... dedim.

Ben bu sözü söylememle, sol yanımdaki,

— Yürü ulan şeyoğlüsey! eleyip de boş böğrüme bir dirsek indirince, ben basamaklara yığıl-kaldım.

Yoo, buna eşek şakası derler hani... Arkadaşlık markadaşlık ama, ben sululuktan hiç hoşlanmam. Ama ne de olsa onlardan iyilik gördüğüm-den birden sertleşemedim de, hani onlar bana şa-kadan «şeyoğlüsey» deyince ben de altta kalma-mak için, sözde yaptıkları şakaya gülümsiyerek,

— Ulan yapmayın hergeleler... dedim.

Dememle yüzüme gözüme sille tokat, tekme inmeye başladı. Ondan sonrasını hayal mayal ha-tırlıyorum. Artık sarhoşluktan mı sızmışım, yoksa dayaktan mı bayılmışım, bilmiyorum! Sabahle-yin erkenden uyandım ki, buz gibi taşların üstü-ne uzatılmışım. Yerimden kalkmaya çalıştım, ner-de, kımıldıyamıyorum bile, turşu olmuşum. Zihni-mi toparlamaya çalışıyorum: Meyhanede birileriy-le arkadaş olduk, sonra beni onlar alıp misafir et-tilerdi. İyi ama bu ne biçim misafirlik canım...

Herhalde onlar da çok sarhoştu... Sarhoşluk-la biz birbirimize girdik. Şimdi uyanırlar, özür diler, kahvaltı getirirler...

Evet, bir posta daha dayak yiyerek kahvaltıyı ettim. Sonra oradan savcılığa, ordan da cezaevi-ne... Vallahi, meyhanede bütün söylediklerim, şimdi Başbakanın hükümet programı olarak ilân ettiklerinin onda biri bile değil...

Cezaevini boyladım. Üstümde bikaç kuruşum vardı. İlk günler iyi geçti. Ama para suyunu çe-kince, iyice tırıl kaldım. Gelenim, gidenim, araya-nım, soranım yok... Benim gibi züğürtleri ceza-evinde «Âdem Baba Koğuşu» na atıyorlar. Bu

Âdem Baba Koğuşu'nu anlatmaya kalksam sabaha kadar bitmez. Yalnız şu kadarını söyliyeyim, belki anlatabilirim.

Ben daha Âdem Baba Koğuşu'na gitmemiştim. Bigün cezaevinin orta bahçesinde geziniyoruz. Âdem Baba Koğuşu'nun penceresine dolmuş mahkûmlar, bahçede gezinen bir koğuş arkadaşlarına durmadan,

— Gelsene ulan... Hani on dakika gezecektin namussuz, bir saati bile geçti... Gelsene! diye bağırıp duruyorlar.

Neymiş, biliyor musunuz? Koca Âdem Baba Koğuşu'nda, yalnız bitek pantolon varmış, her biri bu pantalonu sırayla giyip bahçeye teker teker güneşlenmeye çıkarlarmış. İçlerinden biri ayağına pantolonu giymiş, bir saattir dönmüyor koğuşa... Öbürlerinin de ayağında pantolon olmadığından, donla bahçeye inip, onu yakalayamıyorlar. Boyuna bağıyorlar demir parmaklıklı pencerelerden:

— Ulan, sen bir daha buraya gelmiyecek misin... Nasıl olsa geleceksin...

İşte beni böyle bir Âdem Baba Koğuşu'na atırlar.

Aklına gelen, gelmeyen her türlü sefillik, rezillik ortada...

O günlerde de bütün Türkiye'de tifüs salgını var. Hattâ hikayeci Kenan Hulusi'yle romancı İskender Fahrettin bile, o günlerde tifüse yakalanıp ölmüşlerdi. DDT de daha çıkmamış, bit ölüm saçıyor...

Her sabah kalkıyoruz ki, cezaevinde birkaç kişi tifüsten ölmüş. Ölülerini sedyeye koyup orta

bahçeden geçiriyorlar. Tifüsten ölüm olmadığı gün yok. Bazı gün, on-onbeş kişinin öldüğü de oluyor.

Bu tifüs berbat bişey, akşam ateşi yükseliyor hastanın, sabahleyin bakıyorsun ölmüş...

Âdem Baba Koğuşu'na soktular beni, daha doğrusu ittiler... Baktım, koğuştakilerin hepsi, birbirinin üstüne yığılıp toplanmış bişey seyrediyorlar. Ben de sokulup baktım, ama anlayamadım. Oradan birisine,

— Ne oluyor arkadaş? dedim.

— Bit yarışı... dedi.

Neee? Bit yarışı mı? Yahu, insanlar tifüsten kırılıyor, bunlar burda bit yarışı yapıyorlar.

Bu koğuştaki adamlar da çok lanet, ters insanlar; bunlara bişey de söylenmez. Konuşulabilecek gibi gözüme kestirdiğim birine, bitte ölüm tehlikesi olduğunu anlatmaya çalıştım aklımca. Sakallan uzamış, ayağında kir rengi uzun paçalı bir don olan adam bana,

— Bu bitler yarış için özel yetiştirilmişlerdir, bunlarda mikrop olmaz... dedi.

— Mikropsuz oldukları nasıl anlaşılıyor?

— Bunlar başka bitlerle temas ettirilmiyorlar ki... Özel olarak bakılıp besleniyor, yetiştiriliyor...

Şimdi size bit yarışının nasıl olduğunu anlattayım. Yarış alanı iyice düz olacak. Döşemenin üstüne düz bir teneke koymuşlar. Tenekenin üstüne tebeşirle bir daire çiziliyor. Bu dairenin dışına, çok daha büyük bir daire çiziliyor. Yarışacak bitler, ortadaki dairenin içine aynı zamanda bırakılıyor. Tabî bitler yürümeye başlıyorlar. Dıştaki daire-

yi kimin biti daha önce geçerse o bit yarışı kazanıp birinci oluyor, arkasından ikinci, üçüncü geliyor.

Tıpkı öbür koğuşlarda kumar oynarken olduğu gibi, bit yarışlarında da bir manocu var. Koğuşun ağası olan manocu hem de bit yarışlarında hakem görevini yapıyor. Yarışan bitlerin derecelerini o söylüyor kimse ona karşı gelemiyor.

Koğuşta her isteyen kendi bitini yarışa sokuyor. Ama bitini yarışa sokabilmesi için, yarışacak bit başına önceden bir parayı ortaya koyması gerekli. Diyelim, her yarışçı bit başına üçer lira. On bit yarışıyorsa, otuz lira ortada. Birinci gelen bitin sahibi, ortadaki paranın üçte biri olan on lirayı alıyor. İkinci gelen bitin sahibi, koyduğu paranın iki katını, yani altı lira alıyor. Üçüncü gelen bitin sahibi de, koyduğu paranın bir buçuk katını, yani dört buçuk lira alıyor. Dördüncü gelen bitin sahibi, ancak koyduğu parayı geri alıyor, yani üç lirasını kurtarıyor. Geriye kalan paranın hepsi manocunun.

Bitlerini yarışa sokacak kadar parası olmayanlar da, yirmi kuruşuna, elli kuruşuna bahse giriyorlar. Hiç parası olmayanlar da, cezaevinde verilen günde bir tayını bahse yatırıyorlar. Manocu, bahse girip kazananlardan yüzde on mano alıyor. Paraları kendisi, tayınları da meydancı topluyor.

Manoyu toplayan koğuşun ağası «Anasını ş'apan Süleyman» adında biri. Bu adam, bıçak çekip zorla, kendi öz anasının koynuna girdiği için, ağır ceza yemiş, bu yüzden ona Anasını ş'apan Sülüman diyorlar. Anasını ş'apan Sülüman'ın da yarış bitleri var, o da bitlerini yarıştırıyor.

Koğuşa ilk girdiğim zaman yarış bitmek üzereymiş. Yarış bitti. Kazananlar paralannı aldılar. Manocu, manosunu topladı. Kazanamayanlar, bitlerine sövdüler. Meydancı, üstünde yarış yapılan kirli bezle, tenekeyi ortadan kaldırdı. İşte ancak o zaman beni gördüler. Koğuşlarına yeni bir adam gelmişti. Bana her «Geçmiş olsun arkadaşım» diyene «Eyvallah, sağol arkadaşım» diyordum.

Biraz sonra koğuşun içinde herkes kendi dünyasına çekilince, sol gözü küçülüp leblebi kadar kalmış bir adam yanıma geldi, benimle konuşmaya başladı. Bu adamın «Mareşal David» denilen, kafadan sakat bir yahudi olduğunu sonradan öğrendim. Mareşal David demelerinin nedeni, dışardayken göğsünü nişanlarla, madalyalarla doldurulmuş da ondan... Cezaevine girerken bütün nişanlarını, madalyalarını söküp almışlar. Ama Mareşal David, madalyasız, nişansız yapamadığından, Âdem Baba Koğuşu'nda da kirli, pis, yırtık pırtık mintanlarının göğsüne gazoz kapaklan, ipe bağlanmış şişe mantarları, tahta parçalan, düğmeler takıyordu. Mareşal David cinsî sapıkmiş, mezardan çıkardığı erkek ölülerle yatarmış. Bir gece, yeni gömülen bir ölüyü mezarından çıkarmış, tabutu sırtlayıp götürürken yakalamışlar, cezaevine tıkmışlar.

Mareşal David, bütün dünyada kendi üstüne bit terbiyecisi olmadığını söyliyerek övünüyordu. Eğer olimpiyatlarda bit yarışları da olsa, David de kendi yetiştirdiği bitleri olimpiyata sokabilse, dünya birincisi olacaktı.

— Öyleyse burdaki bütün yarışları sen kazanıyorsundur... dedim.

— Hayır... dedi.

— Neden peki?
— Onun nedeni var, söyliyemem...
Birden bana,
— Bitin var mı? diye sordu.
Cevap vermediğimi görünce,
— Üstünde bit var mı, çamaşırlarında? diye sorusunu tekrarladı.

— Sanmıyorum, dedim, çünkü daha birkaç gün önce karantina koğuşunda bizi hamama, el-biselerimizi de etüve sokmuşlardı.

Mareşal David buna çok sevindi:

— Öyleyse sen temizsindir, benimle ortak bit yarışına var mısın?

— Bilmem ki nasıl oynanır?

— Ben sana öğretirim. Benimle ortak ol, sana ne dersem, sen onu yap, göreceksin, bütün yarışları benim bit kazanacak bu akşam...

O öyle söylerken, yeni bit yarışı için meydan-cı ortaya bezi yayıyor, tenekeyi koyuyor, teneke-nin üstüne de tebeşirle içiçe iki daire çiziyordu.

Mareşal David,

— Hadi, dedi, ikimiz için üç lira koy, göreceksin kazanacağız...

— Üç liram yok...

David çok üzüldü. Ama benim gerçekten üç liram yoktu, bütün param, bir buçuk liraydı, onu da harcamaya korkuyordum.

Heyecanla,

— Kazanacağız yahu, kazanacağız... diyordu.

— Param yok...

— Satılacak bişey yok mu üstünde... Görüyorsun, bende bişey yok, tırılım...

Ceket cebimde dolmakalemimi gördü.

— Satalım mı kalemi?

Kalemi verdim. Pencereden bahçedeki birine seslendi. Sonra kalemi ona attı. Az sonra kalem bir liraya satılmıştı. Dışarıdaki adam, koğuşun demir kapısı altından bir lirayı itti. Ben de me-raktaydım. Eşarpımı da sattırması için verdim. İki buçuk liraya da onu sattırdı.

Sonra,

— Gel buraya! diye beni koğuşun bir köşesi-ne çekti. Kolunu açtı. Koltuk altına yakın bir ye-rindeki bağlı pis bezleri çözdü. Bezlerin altındaki yün içinden bir bit çıkardı, kocaman bir bit...

— İşte Macar, dedi, benim Macar bu... Macar kadanaları gibi olduğundan, Macar adını taktım... Sen bu biti tanımalısın. Öbür bitlerden ayırman için boyayacağım Macar'ı...

Eline iğne batırdı. Çıkan kanla, Macar'ın sır-tını kırmızıya boyadı.

— Artık şimdi tanırısın, dedi, bak, kulağını aç, beni iyi dinle. Macar'ın birinci gelmesi senin elinde... Yarışan bitler birinci çizgiden çıktılar mı, gözün bu bizim Macar'da olacak. Sen ne yanda durursan Macar o yana, sana doğru koşarak ge-lir. Baktın ki Macar'ın önünde başka bir bit var. O zaman, sen başka yana geç ki, Macar sana koş-sun... Anladın mı?

— Anladım...

— Hay Allah!.. Sana bu işin sırrını açık-et-mek zorundayım. Arkadaş, bu bit kısmı, temizlik-ten çok hazzeder. Sonra insan kokusunu hemen alır, pis insandan kaçır, temiz insana koşar. Her-kes sanır ki, bit pislikten hoşlanır. Hayır, temiz-likten hoşlanır. Bin kişinin ortasına bir tek bit at,

gider, arar tarar, hangisi temizse onu bulur... Çaktın mı dalgayı? Şimdi bu koşušta senden daha temizi yok... Sen ne yana durursan Macar o yana koşacak. Ama yaşlandı zavallı... Baktın ki, başka bir bit bizim Macar'ı geçiyor, sana doğru koşuyor, sen hemen Macar'a yalan olan başka yana geç ki, birinciliğı alsın...

Meydancı bağıırıyordu:

— Haydi, yarışa!.. Haydi yarışa!..

Biz de üç lirayı verdik. On iki bit yarışa giriyordu. Ağa'nın işaretiyle on iki bit, ortadaki küçük dairenin içine bırakıldı. Ben hayatımda böyle heyecanlı bişey seyretmedim. Her bitin sahibiyle, o bit üzerine bahse girmiş olanlar, avazlan çıktığı kadar, bitlerin acıllanını bağııyorlardı. Koşu atları gibi, her yarış bitinin ayn adı vardı ve ordakiler bitleri tanıyorlardı.

— Haydi sülüüüün!..

— Ulan, uçan İneek!..

— Dayan kızım Peri...

— Uç Martı, uç!.. Uç aman Martı!..

— Ulan halis kan yerli namussuz, amma da gidiyor...

Benim gözüm bizim Macar'daydı. Üstündeki kan kırmızısından Macar'ı hemen tanımışım.

Küçük daire içine bırakılan bitler önce şaşkın şaşkın durdular. Sonra kıpırdadılar, yine durdular. Sonra içlerinden biri, benim yönüme doğru bir koşu tutturdu. Mareşal David,

— Karşıya geç! diye fısıldayıp beni itti.

Yerimi değiştirdim. Ben yerini değiştirenince, önde giden bit durdu; sanki birisini aranır gibi olduğu yerde o yana, bu yana döndü. Yine bana doğru bir koşu tutturdu.

Benim gözüm Macar'da... Macar da bana doğru geliyor ama, dördüncü... Macar'a yakın olan yana geçtim. Bu sefer Macar önde geliyor. Dış daire çizgisine geldi gelecek... Derken, yaban bir bit, Macar'ı taktı, ben hemen sola kaydım... Ben sola kayınca öndeki bit şaşaladı, durakladı... Mareşal David avaz avaz bağırıyor:

- Haydi aslan Macar!..
- Yavrum Sülün...

Mıknatıs, demir tozlarını nasıl çekerse, bütün yarışan bitler bana doğru yelpazelenmiş, geliyorlardı. Ama en önde bizim kanlı Macar... Macar birinci geldi, bize ortadaki otuz altı liranın yarısı, on sekiz lirayı verdiler.

İkinci yarışa geçtik. Bu sefer on dört bit girdi yarışa... Yine birinciliği Macar aldı...

O gece sabaha kadar bit yarışı yapıldı, Macar yüz liradan çok kazandı. Sabaha karşıydı, yarış bitti. Herkes kendi bitini alıp, koynundaki yuvasına, sargılar altındaki yünlerin arasına koydu. Yarış bitleri, yünle yağlı deri arasında besleniyordu.

Paraları Mareşal David'le bölüştük. David,

- Ben sana demedim mi, dedi, benim üstüme bit terbiyecisi yoktur. Ben bitlerin ruhunu bilirim. Yalnız sen kirlenmemeye dikkat et...

Biz hergün bit yarışında para kazanıyorduk. Eroin içicisi olan David, parası olduğundan bol bol eroin alıp çekiyordu.

Benim asıl şaştığım, Âdem Baba Koğuşu'nda ki çıplak adamların nerden para bulup da bit yarışı oynadıklarıydı. Sanki bu koğuş bir darphaneydi.

O koğuşa girdiğimin dördüncü günüydü. Yarışlarda bitler, artık eskisi kadar hızla bana doğru koşmuyorlardı. Mareşal David,

— Artık sen de kirleniyorsun... dedi.

Ağır ağır da olsa, yine bana doğru geliyorlardı.

Her seferinde Macar'ın yarışı kazanmasına, Anasını ş'apan Sülüman'ın çok canı sıkılıyordu. Koğuştaki bit satışı da vardı. İyi koşan bitler pahalı satılıyordu.

Anasını ş'apan Sülüman,

— Ulan David, sat şu Macar'ı bana... dedi.

— Satayım Ağabey...

Bunlar sıkı bir pazarlığa giriştiler. Vur aşığı, tut yukarı, elli liraya uyuştular. Anasını ş'apan Sülüman, elli lirayı saydı, Macar'ı aldı. Ağa olduğu için, yarış bitlerini kendi üstünde beslemeyi, ya meydancının, ya başka bir çocuğun üstünde beslerdi. Macar'ı meydancı aldı, özenle koltuk altındaki yünler arasına yerleştirdi.

Mareşal David bana,

— Şimdi yeni bir numaramız var, dedi, bu sefer Macar artık birinci gelececek... Bak ne yapacaksın? Sen artık yanlarda durmayacaksın, yarış çizgilerine eğilip tepeden bakacaksın... Anladın mı? Bitler senin kokunu alıp, başka yana gidemeyecekler...

Yanış başladı. Mareşal David bu sefer Tazı adlı başka bir bitini yarışa soktu.

Ben yarışan bitlerin tepesinden eğilmiş bakıyordum. Bitler iç dairede durdular. Boyuna kıvranıyorlardı. Çünkü bana doğru gelmek istiyorlar, ama kanatları olmadığından uçup gelemiyorlar.

Hele Macar, boyuna kıcını döndürüyor. Öbür bitler iç daireden çıkıp, yavaş yavaş yürümeye başladılar. Macar iç daireden çıkmıyor bile...

Anasını ş'apan Sülüman hırsından deli olacak,

— Ulan Macar, namussuz Macar... Yürüsene alçak cibiliyetsiz!.. diye bağırıp, yırtınıp duruyor.

O gün dört yarış yapıldı, dördünde de Macar iç daireden bile çıkmadı. Deliye dönen Anasını ş'apan tırnağıyla bastırıp Macar'ı dümdüz etti.

Bu cinayetten sonra çok üzülen Mareşal David,

— Hayvanın kanma girdik, dedi.

— Peki, neden kımıldamıyordu be David?

— Nasıl kımıldasın yahu, görmedin mi karnını, nasıl şişti? Hayvan karnını taşıyamıyor ki... Yarıştan önce bit aç bırakılır. Ben Macar'ı iyice doyurmuştum. Sen tepeden eğilmişsin, hayvan zorlanıyor, uçamıyor. Karnı şiş, yürüyemiyor... Gitti bizim Macar...

O günden sonra da bit yarışlarının eski heyecanı kalmadı, çünkü artık ben de onlar kadar kirlenmiştim, bitler bana eskisi gibi hızla koşarak gelmiyordu.

YAĞMUR

YAĞDI

BÖYLE

OLDU!.

MUSLUĞU açtım, su yok... Suyun çok gerekli olduğu bir yerdeyim. —Anlamışsınızdır elbet.—

İçerden,

— Sular kesik mi? diye bağırdım.

Karım dışardan cevap verdi:

— Yağmur yağmıştı ya, ondan kesilmiştir.

Evet, İstanbullular hep biliriz, İstanbul'a yağmur yağdı mı, birkaç saat sular kesilir; su yollarında bir bozukluk, borularda bir tıkanıklık olur.

Oysa güneşli bir sabahı o gün.

— Ne zaman yağmur yağdı canım? diye yine içerden bağırdım.

Karım dışardan,

— Az önce biraz çiselemişti ya... dedi.

— Yahu ne zaman?

— Sen helaya girince az bişey serpiştirdi.

— Tuh... Biraz su verin!

Kapıyı aralayıp, içme suyu aldım, işimi görüp dışarı çıktım.

Yağmura söylenip duruyordum. Oğlum,

— Yağmur mağmur yağmadı... dedi.

Kızım,

— Birazcık yağdı... dedi.

Yağdı yağmadı diye bir tartışmadır başladı. Karım,

— Ayol yağmasaydı, sular hiç kesilir miydi... dedi.

Bu kadar kesin bir kanıt bile tartışmacıları susturmadı. Balkona çıkıp karşı komşulardan birine seslendim:

— Yağmur yağdı mı?

Karşı balkondaki pijamalı komşu,

— Ben farketmedim ama, galiba yağmış... dedi.

Dünyada ne avanaklar vardır, yani, farketmemiş ama galiba yağmış...

Biraz sertçe,

— Farketmediniz de yağmur yağdığını nereden biliyorsunuz? dedim.

— Radyo parazit yapıyor da ondan anladım, dedi, isterseniz siz de radyonuzu açıp bakın!..

Konuşmamızı duyan başka bir komşumuz,

— Hayır, yağmur yağmadı... dedi.

İçeri girip radyoyu açtım. Gerçekten de İstanbul'a yağmur yağdığı zamanlarda olduğu gibi radyoda parazit çatırdıları vardı.

Tam o sırada, yağmurun yağmadığını iddia eden aşağıdaki komşumuz seslendi:

— Yağmış, yağmış...

— Nerden biliyorsunuz beyim? diye bağırdım.

— Havagazı gelmiyor, ondan belli... dedi.

Bu kadar kanıt karşısında, azıcık da olsa hiç kimse farketmeden «şeytan sigdi» dedikleri cinsten yağmurun çiselemiş olduğu kesindi.

Penceresi olmayan sandık odasında bir işim vardı, girip lâmbayı yaktım. K r sarı bir ışıkla aydınlanır gibi olan lâmba pır pır ediyordu. Hay bu yağmurun g z  k r olsun...

S v p sayıyordum ki karım,

— Yine sen dua et ki, az yağmış, yoksa elektrikler kesilirdi... demeye kalmadı, elektrik de kesiliverdi.

Yazıhaneyle konuşmak i in numarayı  evirip telefonu a tım, hi  tanımadı ım bo uk bir ses b    rd :

— Alloooo!...

Yanlış-numara  evirdi imi anlayarak  z r diledim. Telefondaki ses,

— Esta furullah beyim, dedi, yağmur yağdı ya biraz, i te onun i in, telefon hatlarında karışıklık var. Ben demin valdeyle konuşuyorum diye, on dakika genelev mamasıyla konuşmu um. Yi-ne sizin talihiniz varmış...

Gevrek gevrek g ld .

Yarım saat kadar u ra tıktan, bir s r  yabancıyla konu tuktan sonra, yazıhaneyi buldum.

— Ne var ne yok? dedim.

Memur,

— Fel ket!.. dedi.

— Ne oldu?

— Burası su i inde, tavan şakır şakır aktı... Odalar g l oldu...

— Yahu ne diyorsun sen! Bizim  st m zde daha d rt kat var...

— Tabii... Bize de üst katlardan akıyor ya...
— Oraya çok mu yağmur yağdı...
— Yağmış olacak herhalde... Yağdığını söyleyenler var ama, ben görmedim.

Sinirle telefonu kapadım.

— Gazeteler hâlâ gelmedi mi?
Hizmetçi,
— Yağmur yağdığı günler gazeteci geç geliyor... dedi.
— Ne yağmuru be!..
— Birazcık çiseledi ya...
— Birazcık yağmur çiseledi diye hiç gazete gecikir miymiş!
— Çok yağsaydı hiç gelmezdi...

İşte o sıkıntıyla sokağa çıktım. Bekle, bekle, otobüs yok... Durakta bekleyen kalabalık söylenmeye başladı:

— Ayol ne zaman yağış oldu da otobüs seferleri aksadı böyle...
— Yağdı biraz... Ben gördüm...
— Ahmak ıslatan yağdı...

Yakıcı güneş altında bekleyiyorduk. En sonunda otobüs geldi, daldık, dolduk içine... Vapur yirmi dakika gecikmeyle kalktı. Vapurda yanımda oturan adam, gazetesini okuyarak, karşısındaki arkadaşına,

— Amerikan Generali Bırdinger Wald gelmişti ya...

— Evet?..

— Bak ne demiş gazetecilere: «Türkiye, her türlü atom taarruzuna karşı korunmuştur.»

Karşıdaki adam, pırtt diye acaip bir ses çıkararak güldü. Öbürü sordu

— Neye güldün?

— Yahu, bize kimse atom bombasını ziyan eder mi? Şu İstanbul şehrinin üstüne iki bardak su serpseler hayat durur yahu...

Yurt sorunlarında çok titiz olduğumdan, şu olumsuz adama çatmamak için ordan kalkıp güverteye çıktım.

Yazıhaneye geldim. O gün bütün işler karıştı. Her gün onbirde gelen postacı saat 17 de geldi. Daktilo kız hiç gelmedi. Handaki asansör çalışmadı. Kahvecinin ayağı kayıp merdivenlerden düştü. Karım da telefon edip eve erken dönmemi, misafirlerin geleceğini söyledi.

Bütün gayretime rağmen, yazhaneden erken çıkamadım. Çünkü romatizma ağrılarım başlamıştı. Ne zaman yağmur bulutu görünse romatizma ağrılarım başlar.

İskeleye çıktım, aaa!.. Bütün iskele donanma bayraklarıyla donanmış, renk renk, biçim biçim... İplere, direklere, her yana bayrak asmışlar. Bayram değil, seyran değil, bu bayraklar ne ola? Beni aldı mı bir merak... İstanbul'un kurtuluş günü değil, Cumhuriyet Bayramı değil, Meclis'in açılışı değil, ikinci cumhuriyetin kuruluşu değil, Zafer Bayramı değil, hiçbirşey değil, basbayağı bir gün işte...

Bilet memuruna sordum. Onun dünyadan haberi yok...

— Bayrak mı asılmış? dedi.

— Hem de nasıl... Bayraktan iskele görünmez olmuş...

— Bilmem... Acaba ne bayramı?

İskele memuruna sordum, o da bilmiyor. Bayrakları görünce şaştı.

— Acaba bir yabancı büyük konuk mu geldi?

— Gazeteler yazmıyor... dedim.

O kadar meraklandım ki, öğrenmeden bitür-lü oradan ayrılamıyordum. Eve de geç kalmıştım.

İskele başmemuruna sordum, o da bilmiyor. Hey Allah, deli olacağım. Ben orda dört dönüp dururken çımacı yanıma geldi,

— Beyim, dedi, siz ne soruşturup duruyorsunuz deminden beri... Bayrakları mı? Onlar bilmez, ben sana söyliyeyim...

— Aman söyle, meraktan çıldıracağım... dedim çımacıya.

— Bayram filân değil, sabahleyin yağmur yağdı ya...

Herhalde yağmur bereket getirdi diye bayram yapıyorlar...

— Eee? Ne olmuş yağmur yağdıysa?... dedim.

— Yağmur yağınca anbarı su bastı da bayraklar ıslandı, kurusun diye astık, donattık iskeleyi...

Meraktan kurtulup eve geldim. Karım,

— Nerede kaldın, diye çıkıştı, misafirler bekledi bekledi, gitti...

BİR
BAŞKAN
ADAYI

PEK muhterem efendim,

Pek Sayın İçişleri Bakanı ve aynı zamanda muhterem Dahiliye Vekili hazretlerine;

Evvelâ derin hürmetlerimi arz ederek saniyen saygılarımı sunarım. Eğer zahmet buyurup biraz zihninizi çalıştıracak olursanız, bendenizi muhakkak surette derhatır buyuracaksınız. Zira bendeniz matbuata mensup bir kimse olup imzam senelerden beri memleket ve millet efkârı umumiyesinde tanınmakta ve mingayrihaddin olarak şöhretim günden güne intişar etmektedir. Bilhas- sa şu noktayı zatiâlinize arz etmeyi bir vazife-i vataniye bilirim ki, bendeniz millete olan hizmetlerimi para mukabilinde veya şöhret sebebiyle olmayıp, fahriyen ifa etmekte bulunmaktayım. İsmimi duyar duymaz kim olduğumu bileceksinizdir. Bendenizin ismi Musa Vassaf Arıfî'dir. Soy ismimiz de Çilermen olup, maalesef bu soy ismimizi kendimiz intihap etmemiş olduğumuzdan, Soyadı Kanunu çıktığında müracaatte geciktiğimizden dolayı nüfus memuru tarafından böyle bir gayri münasebet bir soy ismi otomatikman olarak pederimin kütüğüne işlenmiştir ki, gayrî ihtiyarî bir

surette böyle bir soy ismi taşıdığım için, bundan dolayı kusuruma bakmamanızı ve affınızı en derin saygılarımla arz ve rica ederken, soy ismimi değiştirmek için mahkemeye müracaat ettiğimi de bildiririm. Bendenizi daha iyi bir surette derhatır eyliyebilmeniz maksadı ile ayriyeten merbuten ekli olarak kartvizitamı da ilişik olarak takdim ediyorum (Ek 2) kartvizitamda ismim Musa Vassâf Arifî'nin altında mesleğim olarak «Muharrir, müellif ve şair» kelimelerini okuyacaksınız. Bendeniz fikirlerimin neşren yayınlanması bakımından yalnız bir tek gazetenin yazı ailesi kadrosu içine girmeyi doğru bulmadığımdan memlekette çıkmakta bulunan bilcümle gazetelerde yazmaktayım. Hemen bütün gazetelerin «Halk sütunu», «Okurlarla başbaşa», «Dert Küpü», «Halkın dert ve şikâyetleri» gibi sütunlarda haftada bir veya iki adet imzalı yazılarım neşredilmektedir. Artık bendenizi ve imzamı tanımışsınızdır herhalde...

Muhterem beyefendi, bu bizim memleketimizde ahlâksızlık, iltimas, rüşvet, haset ve çekemezlik cari ve hükümferma olduktan sonra imkânı yok biz adam olamayız. Bendeniz bu hakikati kaç defalar yazdığım halde maalesef, zatîâliniz hariç, bütün vurduğum duymaz ilgili ve alâkadar makamlar kulak asmadılar. Zatîâliniz üstünüze alınmayın ama, muhterem Vekil hazretleri, biz bu gidişle imkânı yok eşeklikten kurtulamayız efendim. Bendeniz de, haset ve çekemezlik yüzünden çok çekmişimdir. Şimdiye kadar yirmiye mütecaviz roman, otuz piyese, on altı tane san renkli müsvedde defteri dolusu hikâye ve yüzondörtbin mısralık şiirler ve daha pek çok makale, fıkra ve başmakaleler yazdığım halde bendenizi çekeme-

dikleri için, hiçbirini gazetelerde neşretmedikten başka, yazılarımı okuyup fikirlerimi çalarak kendileri yazdılar. Bu gazeteci milleti on para etmez ve içlerinden adam çıkmaz beyefendi.

Bendeniz neşriyat sahasındaki ihtisasım, gazetelerdeki yazılarımdan da anlamış olacağınız veçhile, belediyecilik ve şehircilik sahasındadır. Esasen zatıâlinizi işbu mektubu yazarak rahatsız etmekliğimin sebebi de budur. Bu memleketin bendenizin belediyecilik ve şehircilik sahasındaki ihtisasımdan faydalanmasını temin edebilirsiniz anavatanımıza pek büyük ve mukaddes bir vazife ifa etmiş olacak ve isminizi altın harflerle tarihin sayfalarına geçirmiş olacaksınız.

İstanbul'a bir belediye reisi aramakta olduğunuzu ve maalesef bulamadığınızı gazetelerden okuyup öğrendim. Bulamazsınız beyefendi, maalesef beyhude ve boşuna aramaktasınızdır. Emin olunuz ki, memlekette adam bulmak zordur bunu takdirden âciz olmadığınıza eminim. İşte bu maksatla vatanım ve canımdan çok sevdiğim İstanbul için hizmetlerimi arz ediyorum. Kartvizitamdaki anlıyacağınız veçhile, muharrir, müellif ve şair ve de gazeteci olduğum gibi, halen esas işim Vakıflar İdaresi Levazım ve Ayniyat şubesinde bir memuriyettir. Maalesef bu memlekette hakikî kıymetler takdir edilmediği için, hakkımı vermediler. Siz de takdir edersiniz ki, memleketimizde işe göre insan değil, insana göre iş verildiğinden bendeniz bu küçük memuriyette çürütölmekteyimdir. Bu dünyada Allahtan başka kimsem olmadığı için, hiçbir resmî makamdan tavsiye ve iltimas görmediğimden takdir edilmemiş bulundu-

ğum sebeple, İstanbul'a belediye reisliğine tâyinim için zatîâlinizin bendenize bir küçük tavsiyeyi esirgemeyeceğiniz muhakkaktır. Fakat daha önce bu vazifeye tâyinim için memlekette ne gibi hizmetler ifa ettiğimi arz edeyim. Memlekete, millete ve vatanı hizmetlerim sırasıyla şunlardır Evvelâ bendeniz memuriyet hayatımda bugüne kadar rüşvet alırken görülmemiş, herhangi bir ihtilas veya zimmeti yakalanmamış, en küçük suiistimali bile tutulmamış, resmen namuslu bir memurum. Böyle zamanda namuslu bir adam bulmanın ne kadar zor ve hattâ imkânsız bir hale geldiğini şüphesiz siz de takdir buyurursunuz. Belediyeye olan hizmetlerim ise, sayılamıyacak kadar çoktur. Gazetelere yazdığım ve neşrettirdiğim ve hiç birinden telif ücreti dahi almaya tenezzül etmediğim gibi, şikâyet mektuplarıyla avukat Zekâî beylerin evlerinin açığa dökülen lâğımını kapattıran ve Zekâî beye para cezası yazdırtmak suretiyle belediye bütçesine menfaat temin eden zat bendenizim. Evinin kâin bulunduğu Hacı Maşlak kadın sokağının bozukluğunu gazetelere şikâyet mektupları yağdırarak belediyeyi bizar bırakıp en sonunda sokağımızı tamir etmeye mecbur bırakan zat yine bendenizim. Bilcümle gazetelere, mahallemizi kuduz köpekler sardı diyerekten şikâyet mektupları yağdırarak doktor Sabri beylerin köpeğini belediyecilere zehirlettiren zat yine bendenizim. Mahalle bölgemiz mıntıkasının furununu, eksik vezinli ve hamur ekmek çıkarıyor diye gazetelerin şikâyet sütunlarına yazarak işbu furunu bir hafta müddet kapattıran zat yine bendenizim. Ve hattâ birkaç seneden beri devamlı olarıktan mütemadiyen gazetelerdeki okuyucuların şikâyet sütunlarına, be-

tediye reisi aleyhine durmadan yazılar göndermek suretiyle belediye reisini halkın ve hükümetin gözünden düşürterek istifaya mecbur bıraktıran zat da yine bendenizimdir. Saydığım bu hizmetlerim, tevazuum sebebiyle daha yazamadığım diğer memleket hizmetlerim yanında hiç mesabesinde-
dir.

Belediyecilik ve şehircilik ve imar olarak bu İstanbul vilâyetine ifa eylediğim hizmetleri saysam, roman olur; tevazuumdandır dolayı bunları bir bir yazarak daha fazla kafanızı şişirmek istemiyorum. Arzettiğim birkaç hizmetim bile zâtîâlinize ispat eder ki, —siz müstesna— Vekiller bile memlekete bendeniz kadar hizmet etmiş değildir. Ben bu naçizane hizmetleri bir mükâfat ve karşılık bekleyerekten değil, fisebilullah ve vatan aşkımdandır dolayı yapmışımdır. Nankörler hizmetlerimi inkâr etseler, hakkımı yeseler de, sayenizde lâıyk olduğum mevkie yüксеleceğime itimadım vardır. Belediye reisliği için aramakta bulunduğunuz her türlü evsaf ve şeraiti haiz bulunduğumu her an ispata hazır ve kadir bulunduğumu da ilâveten arzede bilirim. Şöyle ki, nâçiz kanaat-i âcizame kalırsa bugüne kadar İstanbul'a belediye reisi olarak gelenlerden herbirinin adem-i muvafakıyetsizliklerinin esbabı, diplomalarına güvenile-
rek, halkın dertlerini bilmemeleridir. Bendeniz ise, kendimi methetmek gibi olmasın ama, affedersiniz hayat mektebinden ve bilâhare hayat üniversitesinden mezun bir kimseyimdir.

İstanbul vilâyetine belediye reisi olacak adamın her şeyden evvel İstanbul'u çok sevmesi ve bu güzel şehri yakından tanıyıp bilmesi lâzım gelir ki, bendenizde bu sevgi ve muhabbet, aşk de-

recesinde fazla olduğundandır ki, elli dört yaşım-
dan sonra memleketimi terk ile nakl-i memuriyet-
lik ederek çoluk çocuğumla birlikte İstanbul'a
naklihane etmişimdir. Bu mektubu kendi elimle
getirip zatiâlinize takdim etmek istedimse de, ma-
lûmu âliniz olarak biz taşrada yetiştüğümüzden he-
nüz İstanbul'un çok kalabalık ve karışık sokakla-
rını öğrenemediğim için, adresinizi çıkaramam
korkusu ile postaya taahhütlü iadeli attım.

Gazetelerde okuyup öğrendiğime göre, İstan-
bul belediyesi gırtlığına kadar borca batmış ve
iflâs halinde bulunması sebeble zatiâliniz hükü-
metten para ve kredi almadan belediyeyi çekip çe-
virip idare edecek birini aramakta imişsiniz ki,
bendenizin bu işe talip olmaklığımın sebebi de bu-
dur efendim. Zavallı hükümetimizin merhem bul-
sa deliğini tıkayacak hale geldiğini bildiğimden
hükümetten para almayacağım gibi, ve hattâ hü-
kûmete üste para vermek suretiyle belediyeyi ida-
re edeceğime inanmanızı rica ederim. Çünkü ben-
deniz dört yüz küsur liralık memuriyet maaşımla
ailemi, validemi, bir adet kayınvalidemi, üç erkek
evlâdımla, hâşâ huzurunuzdan iki kızımı geçindir-
mekte bulunmaktayım. Ayriyeten, kendimi met-
hetmek gibi olmasın, İstanbul'da bir de metires
tutmak için eşe dosta sipariş vermiş bulunduğumu
zatiâalinizden saklıyacak değilim. Maliye sihirbazı
Erhart'ın bile parmak ısıracağı böyle bir mucize-
yi yaratan bendenizin belediyeyi ne hale getirece-
ğimi, yüksek takdirlerinize bırakıyorum. Dört yüz
küsur lira maaşla çocuklarımı ecnebiyenin Kolej
mekteplerinde okuttuğum ve ailemi de yedi yüz
lira kira ile bir apartmanda oturttuğum dikkat

nazara alınırsa, ehliyetim meydana çıkar.

Bendenizi belediye reisi yaparsanız, hükümetten kredi almak şöyle dursun, her ay hükümete belediye reisliği kirası olarak yüksek icar bedeli ödeyeceğimi de arz ederim ve hükümete yapacağım bu yardım, emin olunuz, hem de mukabilinde hiçbir üs talep etmeden Amerikan yardımından fazla olacaktır.

Bu delâlime rağmen bendenize hâlâ da itimat ve emniyetiniz mevcut değilse, bendenizi on beş gün için belediye reisliğinde tecrübe buyurunuz. Göreceksiniz ki, onbeş gün içinde İstanbul'un çehresini tanınmayacak bir hale getireceğimdir. Aksi takdirde bütün maaile efradıyla beraber, kendim intihar edeceğime söz veririm ve her türlü cezama razıyım.

Herhangi bir esbaba mebni olarak bendenizi belediye reisi yapmazsanız, memlekete faydalı olmaklık için yaptığım şu son teklifimi arz ederim ki, o da şudur : İstanbul belediye reisliğini açık arttırmaya çıkararak aylık icar üzerinden en fazla kira verene bırakırsanız, hükümetimizin bütçesine, büyük bir gelir temin etmiş olursunuz.

Belediyeyi özel teşebbüse devretmek suretiyle hükümetimiz hem bu belâdan kurtulur, hem de bir gelir kapısı açmış olur.

Maruzatım bundan ibaret olup, en derin hürmet ve saygılarımı sunarken, Kovaliasyonumuza candan, kalben ve ruhen bağlı bulunduğumuzu arz eder, ellerinizden öperim efendim.

KAYIP
ÇOCUK

ELLERİ pantolon cebinde, avukat yazıhanesinin karşılıklı iki duvarı arasında sinirli sinirli gidip gelen avukat,

— Allah belâsını versin bu avukatlığın, diye bağırdı, ulan, huysuz, geçimsiz, birbirlerini aldatan karı-kocaların boşanma davalarıyla uğraşmak için mi ben bu dünyaya geldim be!..

Güleç yüzlü tombul arkadaşı oturduğu koltukta iyice kaykılarak, ensesini arkasındaki düstur, içtihat ciltlerine dayadı, ayaklarını da masanın üstüne koydu.

— Sen, dedi, az kazandığın için mi, yoksa küçük işler olduğu için mi boşanma dâvalarından şikâyetçisin? Büyük dalaverelerin içine girip ticaret dâvalarından büyük paralar kazanan avukat olsaydın mesleğinden pek mi memnun olacaktın? Büyük, esrarlı cinayet dâvaları alan avukatların da adı gazetelerde geçer, meşhur olurlar. Söyle bakalım, hangisini seçiyorsun?

Sinirli sinirli gezmekte olan,

— Seçmek elimizde mi? dedi. Yüz lira kira borcunu ödeyemediği için evindeki eşyalarını haczeye gittiğimiz bir adam, tek haczedilecek eşyası radyosunu alınca bana «Bozuk para avukatı!» di-

ye bağırdı. Yüz lira alacak için yapılan avukatlığın içine tüküreyim...

Tombul avukat keyifli keyifli,

— Hak haktır, dedi, küçüğü büyüğü olmaz. Biz küçük avukat olduğumuzdan bize küçük davalar geliyor. Ama senin istikbalin bana çok parlak görünüyor. Kurduğu âğına, kanını emmek için, düşecek sineği bekleyen örümcek gibi, biz de yazıhanemizi açmış, kapıdan girecek müşterilerimizi bekliyoruz. Birbirlerini boğazlayan, dolandıran, kazıklayan insanların büyük, karışık davalarıyla uğraşmaktansa, boşanma, tahliye davalarıyla uğraşmayı tercih ederim, hiç olmazsa böylece yaptığımız kötülükleri küçültmüş oluruz. Küçük kötülükler, büyüklerinden daha az kötüdür bu da bizim için bir avuntu... Param yok diye hiç üzülme, şimdi bir bakarsın şu kapı açılıverir, evine, çocuklarına bakmayan sarhoş kocasından ayrılmak isteyen bir kadın ağlıyarak içeri girer. Böyle bir kadın bana şimdilik canlanmış bir yüz liralık gibi görünür...

— Sen alay et bakalım, üç aydır yazıhanenin kirasını bile veremiyoruz. Kirayı bir kaç gün daha geciktirirsek, malsahibi bizi burdan çıkartması için bir meslektaşımıza birkaç yüz lira ödemek zorunda kalacak...

Tombul avukat, iki elini ensesinden geçirerek,

— Sahi, biz neden politikaya atılmıyoruz? dedi.

— Hah, bir bu eksikti...

— Şöhreti olmayan avukatın müşterisi de olmaz; bizim meslekte şöhretin yolu da politikadan geçer...

— Müşteri deme şuna, sinirim bozuluyor...

— Bu kafayla sen avukatlık yapamayacaksın. Niçin politikacıların çoğunun avukat olduğunu, avukatların çoğunun da politikacı olduğunu hiç düşündün mü? Dünyadaki demokrasi parlâmentolarının koltuklarından yarısından çoğunda avukatlar oturur. Dünyayı avukatlar yönetiyor da haberin yok... Neden?

— Neden olacak, ikisi de ağzı lâf yapanların işi...

— Hukukla siyasetin lâf ebeliğine, gevezeliğe dayandığından değil yalnız. Bırakalım avukatlığı da doktorlar! alalım. Doktorlar daha iyi yaşamak için daha çok kazanmaya, daha çok kazanmak için de daha çok hastaya muhtaç... Doktorların, müşterilerini arttırmak için, sevgili yurttaşlarının üstüne mikrop serpmeleri meslek şereflerine aykırıdır. Ama Avukatlara gelince durum tersine... Bizim kazanabilmemiz, yani müşterilerimizin artması, toplumun karmakarışık olmasına, anlaşmazlıkların, çatışmaların, kavgaların artmasına bağlı; yoksa açlıktan geberirdik. Avukatların çoğunun politikaya atılmaları, toplumu karmakarışık ederek bu kargaşalıkta dâva konularını arttırarak hem kendilerine, hem meslektaşlarına iş çıkarmak, yardım etmek için...

— Sen neler saçmalıyorsun?

— İsteddiğin kadar saçma de sen... Şimdi kapının açılıp, bir dâvâlı ya da davacının içeri girmesini beklemiyor muyuz, yalan mı? Demek ki biz, insanların birbirine düşmelerini istiyoruz. Avukatlar, işleri karmakarışık eder, sonra da avu-

kat olarak, önceden karıştırdıkları işleri düzeltmeye, yani eski haline getirmeye uğraşarak para kazanırlar. İnsanların dalaveresinden umudunu kesme arkadaş, şimdi kapı açılır, Allah sana bir kısmet gönderir...

Tam bu sırada kapı birden, hızla açıldı, telaşla içeri giren bir avukat arkadaşlarıydı,

— İyi ki burdasınız, sizi bulamıyacağım diye korkuyordum, dedi.

— Hoşgeldin, otur...

— Büyük bir dâva düştü, üç yüz seksen bin liralık... Üçümüz altından kalkarız bu işin... On beşer bin kırırız.

Tombul avukat, arkadaşına,

— Ben sana söylememiş miydim... dedi.

Gelen avukat anlatmaya başladı:

— Spor-Toto dâvası bu... Geçen hafta spor-toto'da onüç bilen bir kişi var. O da kimsesiz onüç yaşında zavallı bir kundura boyacısı... Onsekiz yaşından küçük olanların spor-toto oynamaları yasak olduğundan, çocuk kazandığı üç yüz seksen bin lirayı alamıyor. Dün bana iki kişi geldi, durumu anlattı. Çocuk parayı alamazsa yazık olacak... Bu çocuğa bir iyilik yapmanın çaresi...

Tombul avukat, arkadaşına,

— Ben sana dememiş miydim, dedi, politikacılık yapan avukatlar önce bir kanunla ortaya spor-toto karışıklığı çıkarırlar, sonra bu karışıklığı düzeltmek istiyorlarmış gibi, on sekiz yaşından küçükler spor-toto oynayamaz diye büsbütün ortalığı karıştırırlar. O karmakarışıklığı düzeltmek için de bize para kazandırırılar...

Hâlâ gezinmekte olan avukat,

— Para çocuğun hakkı... dedi.

Tombul olanı,

— Bizim dolgun avukatlık ücretini haketmemiz için, bu para da çocuğun hakkı olmalı... dedi.

Gelen avukat,

— Çocuğa yazık, dedi, zavallı, kimsesiz yavrucağ... Bana gelen iki kişi de çocuğun hakkının kaybolmamasım istiyorlar. Şimdi biz kanunî bir yolunu bulup çocuğu himayelerine alan bu iki kişi spor-totodan üç yüz seksen bin lirayı aldıracağız. Çünkü çocuğun alması imkânsız...

— Sen çocuğu gördün mü?

— Hayır, görmedim. O iki kişi, çocuğun üç yüz seksen bin lira kazandığını öğrenince, birisi duyar da parayı çocuğun elinden alır diye, oğlanı yanlarına almışlar, kimseye göstermiyorlar, kimseye konuşturmuyorlar, çocuğu birinci sınıf bir otele yerleştirmişler, bir haftadır bakıyorlar, ne isterse alıyorlarmış çocuğa... Bugüne kadar biriki bin lira masraf etmişler. Bana gelirlerken de, çocuğu otel odasına kilitleyip öyle gelmişler. Dünyada namussuz çok, çocuğu kandırır da garibin elinden parayı alır, diyorlar. Şimdi vakit kaybetmeden buna bir çare bulalım... Yarın benim yazıhaneye gelecekler, çocuğu da getirecekler...

Üç genç avukat, yazıhanelerinde bu meseleyi rahatça konuşabilmek için, başka kimse gelmesin diye önce kapıyı içerden kilitlediler, sonra başbaşa verip derin düşüncelere daldılar, tartıştılar, kanunları, resmî gazeteleri, düsturları, içtihat kararlarını karıştırdılar. İki saatten fazla süren bu çalışmaları sonunda şu karara vardılar: Önce o iki kişiyle, elli bin lira avukatlık ücreti almak için bir mukavele yapılamıyacağından, onlardan elli bin liralık borç senedi alınacaktı. Sonra çocuğun

velisi, vasisi her kimse o aranacaktı. Hiç kimsesi yoksa çocuğa bir vasi bulunacaktı. Bu vasi o iki kişiye umumi vekâletname verecekti. Onlar da bu vekâletnameye dayanarak, iki yalancı tanık bulup, çocuğun yaşının büyütülmesi için mahkemeye başvuracaklardı. Yaşı büyütülen çocuk, spor-toto'-dan parayı alıp kendisini koruyan iki kişiye verecek, onlar da çocuğun hakkım çocuğa verip, gerisini de kendileri alacaklar ve avukatlık ücretini de ödeyeceklerdi.

* * *

Emniyet Müdürlüğündeki sabıka dosyaları gebe kadının karnından daha şişkindi. Enterpol kayıtlarında bilinen bütün suçları birçok kereler denemişler, yıllarca hapiste yatmışlardı. Son geçimleri, haraç almak ve kumarhane işletmekti.

Memlekete demokrasi gelip de, partiler arasında oy yarışması başlayınca ünlü sabıkalılara da politikada büyük işler düşmüştü. Oldukça yaşlanmış olan iki kabadayıya, iktidarı alan partinin oy avcılığındaki hizmetlerinden ötürü, göz yumuluyordu. Onlar da buna karşılık söz olacak aşırı bişey yapmıyorlardı. İşlettikleri kumarhane, hırsızlık malların yatağıydı. Küçük hırsızlar, çaldıklarını getirip burda bırakıyor, aldıkları parayı da kumar oynayıp yine burda veriyorlardı. Bu kumarhanenin polise yardımını bile oluyordu. Çünkü, bazı hırsızların yakalanması gerekirse, çalınan mallarla birlikte burda bulunmaları kolay olurdu.

Karaböcek gibi bir oğlan, bütün parasını bir gece önce kumarda yutulmuş olduğu için, o soğuk geceyi, sabahçı kahvesinde bile geçirecek parası

yoktu. Üstelik karnı da açtı; yani hırsızlığa çıkacak hali yoktu. Geceyi kumarhanede geçirmesine ses çıkarmadılar. Hattâ borca bir sigaralık esrar bile verdiler.

Sıskacık esmer oğlan, büyük bir tüccar ağzıyla «Borç yiyen kesesinden yer» deyip bir yana kıvrıldı, uyudu. Sabahleyin boya sandığım verdiler, akşama kadar yollarda ayakkabı boyayıp, on lira sandık kirası getirecekti. Kar yağdığı için o gün çocuk ayakkabı boyayamadı. Ertesi, daha ertesi gün de... On gün sonra, kumarhaneyi işleten Ağa,

— Ulan it, dedi, burası devlet çiftliği mi, yiyip içip yan gelip yatıyorsun. İşe çıktığın yok, mal getirdiğin yok... Üstelik esrarım, çayını da veriyoruz.

Kumar oynaması için on lira borç bile vermişlerdi. İyilikse bu kadar olur.

— Ulan, şey'in çocuğu, baban olsa bu iyiliği yapmaz sana...

Çocuk ertesi gün, boya sandığını on beş liraya satıp, sabahçı kahvesinde geceyi geçirdi. Ama ikinci gece kahvede yakalayıp kumar oynanan kahveye götürdüler. Ağa bunu bir güzel dövdü. Ağadır döver, ama bu sefer öbürlerine benzememiş, çok kötü dövmüştü. Vücudu çürük içinde kalan çocuk sindiği kerevetin üstünde uyuyuncaya kadar saatlerce için için ağlarken «Ben bunun acısını çıkarmazsam... Ulan, ben senin anam...» diye içinden söylenip durmuştu.

Üç gün ortalıkta görünmedi. Üçüncü günü akşamı kahveye geldi. Ağa sunturlu küfürlerle ayağa fırladı. Çocuk,

— Tamam ağabey, dedi, artık zenginim... Borcumu ödemeye geldim...

Ağa ocakçıya,

— Küçüğe bir çay yap... dedi.

Karaböcek gibi sıskacık, karakuru oğlan,

— Benim senden başka kimsem yok, dedi, artık zengin de oldum...

Küçük hırsız büyük bir voli vurmuş olmalıydı ki, bu «islâh-ı hâl» etmiş olan sabıkalının hiç de işine gelmiyordu; çünkü büyük bir işin kokusu çıkardı. Polisler damlıyacaktı.

— Ne haltettin ulan, yoksa gece işi mi? Çok mu yürüttün?..

Eğilip kulağına söyledi: Spor-toto'dan büyük para kazanmıştı, on üç bilmişti.

Toto kuponunu çocuktan alıp baktı, o günkü gazetelerin toto haberleriyle karşılaştırdı. Evet tamam, on üç bilmiş... Çocuk,

— Her kaç paraysa sende dursun, diyordu, benim kimikimsem yok, garibim. Benim elimden parayı alırlar. Sen münasip gördükçe, ne münasip görürsen verirsin...

Aferin ulan, bacak kadar piç ama, akıllı...

— Kimseye söyledin mi toto çıktığını?

— Yok ağam, söyler miyim hiç... Elimden kaplar diye korkumdan kimseye demeden doğru sana geldim. Senin bana bunca iyiliğin var; beni kahvende yatırdın kış geceleri, param yokken harçlık verdin, sırasında nefesimizi (esrar), afyonumuzu verdin, zarımıza baktın, beni adam yerine koyup borç verdin, kerize oturttun...

— İyi, aferin oğlum... Ben de seni bundan böyle öz kardeşimden ileri bilirim. Yanımdan ayrılma. Toto çıktı diye kimseye söyleme...

Çocuk,

— Acaba, bana toto'dan ne verecekler? İki-

üç bin lira alır mıyım ki? diye sordu.

Toto makbuzunu cebine yerleştiren adam,

— Dur, onu şimdi ben öğrenir gelirim... Sen burdan hiçbir yere ayrılm! dedi, çıktı.

Arkadaşına gidip danıştı. İki kafadar, çocuğa toto'dan üç yüz seksen bin lira çıktığını öğrenince şaşkına döndüler. Önce çocuğu atlatıp paraları almanın yolunu araştırdılar; bu yol kesikti. Ama çocuk da on sekizinden küçük olduğu için Spor-Toto İdaresinden parayı almaya hakkı yoktu.

İlk işi, çocuğa üç yüz seksen bin lira çıktığını kimseye duyurmamanın ve çocuğu gücendirmemenin çaresi... Paranın ne kadar olduğunu söylemek gerekiyordu çocuğa.

Çocuk, iki kabadayıyı görünce,

— Ne kadarmış, iki-üç bin lira var mıymış? diye sordu.

— Aman oğlum, bildiğin gibi değil, üç yüz seksen bin lira... Sus, kimse duymasın. Hele gel sen, önce sana yatacak bir otel bulalım, iyi bir otel...

Çocuk Tophane'deki otelleri beğenmedi, Sirkeci'deki otelleri de beğenmedi. Beyoğlu'nda güzel bir otelin iki yataklı bir odasını tuttular. İki kafadardan biri, çocuğun kaçmaması, kimseye görüştürmemesi için yanında nöbet tutacaktı.

Çocuk,

— Benim hisseme düşenin adını koyalım... dedi.

— Senin bu işte bir on bin kâğıdın var...

Çocuk burun kıvırdı,

— Azdır ağabey... dedi.

— Oğlum bunun daha masrafı var, avukatı

var... Yaşın tutmadığından bakalım, parayı da alabilecek miyiz? Daha şimdiden sana masrafa başladık... İstedğini ye iç, parası bizden... Paranın on beş binini sana verelim, fit misin?

— Sağolun, yeter de artar bile...

Elden kaçırmamak için çocuk ne dese, ne istese yapıyorlardı. İlk bir meyhaneye gittiler, oradan sazlı gazinoya...

Avukata gelip danıştıkları zaman iş bu durumdaydı. Avukat önce spor-toto koçanın inceledi; çocuğun gerçekten üç yüz seksen bin lira kazandığını anladı.

* * *

Üç genç avukat yazıhanede, iki kabadayının getireceği üç yüz seksen bin liranın sahibi çocuğu bekliyorlardı. Vakit de biraz geçtiğine göre, acaba başka bir avukata mı gitmişlerdi?

En sonunda geldiler. Şakaklarında saçları kırışmış olanı,

— Kusura bakma beyim, dedi tam buraya gelirken bizim küçük sinamaya gideceğim diye tutturdu da, onu sinamaya götürdük. Ondan geciktik...

Üç avukat, çocuğu ilk görüyorlardı. Paçavralar içinde, yüzü kaşık kadar, süklümpüklüm, sümüklü bir çocuk. Sırtındaki, delikdeşik büyük adam paltosu çocuğu daha da küçük gösteriyordu. Korkuyla etrafına bakıyordu. Avukatlardan biri,

— Otur yavrum... diye çocuğu elinden tutup oturttu, sonra da müvekkilinin kulağına,

— Neden çocuğa yeni bir elbise giydirmediniz? dedi.

Boğuk sesli adam,

— On gündür bu pişin bize günde yüz lira masrafı var, dedi, daha para elimize bile geçmedi, bir de elbise mi alalım!...

Tombul avukat çocukla yalnız konuşmak için öbürlerini yandaki odaya göndermek istedi, iki adam çocuğu yalnız başına avukatlarla bile bırakmak istemiyorlardı. Çocuğun perişanlığına bakıp bakıp üç avukatın da içi parçalandı. Çocuğu sorguya çekmeğe giriştiler.

— Kaç yaşındasın yavrum?

— On üç...

— O kadar göstermiyorsun, nüfus kâğıdın var mı?

— Yok amca, ama yaşıml on üç, biliyorum.

Çocuk, öyle çelimsizdi ki, ancak sekiz-dokuz yaşında gösteriyordu.

— Hiç tartıldın mı sen, kaç kilo geliyorsun?

— Seyyar baskülcüde tartılıyorum, kırk üç kiloyum...

— Okula gittin mi?

— Hayır...

— Hiç kimsen yok mu senin?

— Bir ihtiyar annem var ama Adana'da... Başka kimsem yok. Annem hastaydı, belki de ölmüştür. Ben dokuz yaşındayken İstanbul'a geldim, bir daha annemi görmedim.

— Peki burada ne iş yapıyorsun oğlum?

— Kundura boyacılığı yapıyorum amca...

Avukatların gözleri buğulandı, nerdeyse ağrıyacaktı. Yapılacak işi anlattılar. Çocukla birlikte Adana'ya gidip annesinden vekâletname alınacak, sonra İstanbul'a dönüp burda çocuğun yaşının büyütülmesi için dâva açılacaktı. Çocuk

mahkeme kararıyla on dokuz yaşında oldu mu, Spor-Toto'dan kolaylıkla üç yüz seksen bin lirayı alırdı.

Kabadayılardan biri,

— Avukat Bey, dedi, parayı ille kendisi mi alacak?

— On dokuz yaşında olduğuna göre, size vekâletname verebilir, siz de alabilirsiniz?

— Böylesi daha iyi...

Bütün yazılı sözleşmeler yapıldıktan sonra, ilci adam çocuğu alıp gittiler.

Avukatlar üzgündü. Bir tanesi,

— Bu iş düpedüz gansterlik... dedi.

Öbürü,

— Peki, ne yapabiliriz? diye sordu.

— Emniyet Müdürlüğüne haber vermeliyiz.

— O zaman çocuk on beş bin lirayı da alamaz...

— Hiç olmazsa kendileri on beş bin alsınlar da üstünü çocuğa versinler, hadi otuz bin, hadi yüz bin alsınlar... Bunlar eşkiya be!

Tombul avukat,

— Ben, on beş bin lira vereceklerini de sanmıyorum çocuğa... dedi, paraları alıp, sana biz on beş binden daha çok harcadık diye çocuğu savaçaklar.

— O olmaz, çünkü Spor-Toto idaresinden parayı almadan önce, çocuk on beş bin lirasını alacak, sonra onlara vekâletname verecek...

Üç avukat, çocuğun hakkının yenmemesi için çok düşünüp taşındılar, ama bir çıkar yol bulamadılar.

Son konuşmaların üstünden iki ay geçmişti, iki kabadayı, avukatın yazıhanesine geldiler. Avukat,

— Oldu mu? diye sordu.

Şakaklarındaki saçlar ağarmış olanı,

— Galiba oldu, dedi, ama olup olmadığını siz daha iyi bilirsiniz, biz size anlatalım da olanları...

İki kafa dengi, sözü birbirinin ağzından alarak anlatmaya başladılar:

— Siz bize burda «Günahtır, çocuğa bir kat elbise alın» dediniz ya, biz de burdan çıkınca Kapalıçarşı'ya gidip üstüne uygun bir takım hazır elbise aldık. «Bana çamaşır da alın, papuç, çorap da alın, bir de hamama götürün, yıkanayım» dedi. Bir takım yetmezmiş gibi bizim arkadaş «Almışken iki takım çamaşır alalım garibe...» dedi. Güzelce yıkandı, berberde saçını kestirtti, giyindi kuşandı, o sıksa sıçanı görsen, bir bey oğlu oldu çıktı ortaya. Derken «Ben bu oteli beğenmedim, başka otel isterim» diye tutturdu. Ulan zibidi, sen çöp varillerinin içinde yatmaz mıydın? Darılır eder, küser gider diye bunları diyemiyoruz ki... Ne dese peki, ne dese eyvallah... Bunun bir de iş-tahı açıldı ki, bizim ikimizin yediğinden daha çok yiyor. Siz onu burda parmak kadar çocuk gördünüz de «Bu on üç yaşında yok» dedinizdi. Aman beyim, bir yemeğe içmeye düşün de, oğlan bir şişsin, bir şişsin... Saatten saate semirip şişiyor ve de boylanıp serpilliyor. Demek ki oğlanın açlıktan derisi buruşmuş, yedikçe derisi gerildi. Onüç yaşında yok dediğimiz oğlanı bir görseniz. «Bu elbiseyi beğenmedim, ısmarlama elbise diktirin» dedi. «Hem de iki kat elbise isterim, birini çıkarıp,

birini giyerim» dedi. Ben dedim ki buna «Oğlum, anlaştığımız gibi senin hakkın on beş bin lira. Biz sana her ne masraf edersek hesabına deftere yazıyoruz, sonra spor-toto'dan parayı alınca, sana ettiğimiz masrafı, senin on beş bin liradan keseceğiz.. Onun için, gel sen bu kadar masraf etme.» Ne dese beğenirsin, «Benim param değil mi, isteğim gibi harcarım.»

Aman oğlan elimizden kaçacak diye ne dese ses etmiyoruz, ne buyursa başüstüne... Sağlıkla bir Adana'ya varıp da anasından vekâletname alsak, ondan sonra ver hissesini, koy ver kuyruğunu... Bunca yıl sürmediğim yer, görmediğim insan kalmadı, ömrüm hapishanelerde geçti, velâkin böyle bir mahlûk görmedim. Meyhane deyip tutturuyor, gidiyoruz meyhaneye... Su gibi rakı içiyor Bey. Haydi ordan başka meyhaneye, ordan başkasına... Biz arkadaşımızla zilzurna sarhoş oluyoruz, bu piç onca rakıya bana mısın demiyor, bir de ikimizi atıp taksiye yatağımıza bırakıyor. Sabah uyanıp ayılınca «Ulan oğlan kaçtı mı, eyvah...» diye fırlıyor, bir de bakıyoruz ki, banyosunu yapmış, traşını olmuş, tereyağıyla reçeliyle milyoner kahvaltısı ediyor.

Yiyip içtikçe azdı bu namussuz. «Ben kan isterim» diye tutturdu. Tövbeee, yahu bu yaştan sonra adımızı pezevenge çıkaracak... «Ulan oğlum, sen on üç yaşında bir sabi sübyarışın. Sana karı ne demek... Şu Toto'dan parayı al, anan seni hayırlısıyla everir» diyorsak da söz anlatmak he mümkün...

«Mahkemede yaşımı on dokuz yaptırmak için şahit istemez mi; işte bu kanlan delikanlı oldu-

ğuma mahkemede şahit gösterirsiniz» diyor. Ona da peki, dedik... Sazlı gazinolardan şarkıcı karı beğenip seçiyor. Ağzının da tadını biliyor piç... Dünyanın parası yahu... Bu sefer de kanlar içinden kan beğenmez oldu; sarışın isterim der, beyazı olsun der, körpeden olsun der, olgunu bana lâıyk der, eti gevşek istemem gayetle sıkış olmalı der... Adana'ya gidemezsek bir ayak önce, oğlan bizi bitirecek. Tren biletlerini aldık, yola çıkacağız. Bu sefer de «Ben dokuz yaşındayken garip anamı el yerinde koyup gurbetlere çıktım. Para kazanıp anacığımıza bakacak, el kapısına muhtaç bırakmayacaktım. Dört yıl gurbette anama bir mektup bile göndermedim. Şimdi eli boş anama varamam» dedi. Anasının elinden vekâletname alacağımızdan karının gönlünü hoş tutmak gerek. Bey, bu piç bize anası için iki sandık ve de üç denk hediyelik eşya aldırdı. Bindik trene... Adana'ya tren yolu uzun sürüyor. Oğlan «Canım sıkılıyor» diye tutturdu... Eee canın sıkılıyorsa ne olacak, bunun burası tren. «Ufaktan kumar oynayalım» dedi. Yüzüp yüzüp kuyruğuna getirmişiz, bundan geri oğlanı darıltmak olmaz, ne dese eyvallah edeceğiz. Biz trende kumara çöktük. İkimizin de ömrü kumarda geçmiş, bizim işimiz ve de geçimimiz bu... Biz başladık barbuta ufaktan... Öğleye varmadan oğlan benim bir yüzlüğümü yürütmez mi, arkadaşımın da üç yüz kâğıdını... Vay cibilliyetsiz. Öğle yemeğinden sonra yeniden çöktük kumara... Söküldükçe sökölüyoruz, paralar gidiyor yahu... Zarı sallayıp sallayıp sallayıp da içimden «Allah» nidasıyla yumruğumu iman tah-tama çarpıp atıyorum: ya iki-bir, ya hepyek... Oğlan zarı şöyle bir yuvarlıyor: ya dübeş, ya dü-

şış... Uları, gözgöre oğlana ütölüyoruz. Beyim, sözün kısası, oğlan bizi yoluk kaza döndürdü. «Ulan, zar mı tutuyorsun yoksa...» diyorum «Ne demek, şimdi ayıp ettin, ustalarım zar mı tutarmışım. Siz de zar tutun» diyor. Arkadaş bana işmar geçiyor. İkimiz de zar tutuyoruz, zar değil havada kuş tutsak para etmiyor birader... Piç bize «içmeyince kumarın tadı çıkmıyor, ufaktan çakıştıralım» demez mi... Elinden kağıdı alasıya ne dese peki... Başladık çakıştırmaya... İçtikçe yutuluyoruz ve de o piç içtikçe açılıyor... Arada bizim arkadaş hiddete gelip çocuğa elini kaldırıyorsa da, aman etme, diye zor tutuyorum... Trenden inerken bir hesaba vurduk ki, oğlan kumarda ikimizin üç bin lirasını sağlamış, evet bizi has Kırım ineği gibi sağlamış... Adana'ya vardık varmasına, velâkin bi türlü oğlanın anasını bulamıyoruz. Bir otele yerleştik... Adana kazan biz kepçe, oğlanın anasını arıyoruz. Bizde paralar suyunu çekiyor, çünkü oğlanın masrafına dayanacak gibi değil. Her gece bir barda sabahlıyoruz ve de oğlanı elimizden birisi kapacak diye iki yarımda iki muhafız gibi beklemekteyiz. Hoş, içmeye başlayınca, oğlanın iki yanında sızıp kalıyoruz. Bereket oğlanın vicdanı temiz de bizi satıp gitmiyor.

Ara tara derken kadının izini bulduk; Adana'da bir genelevde çalışıyormuş, Oğlana «Ulan hani anan kocamış karıydı, genelevde işi ne?» dedim, «Vallahı buna ben de şaştım, herhalde sermaye olamaz, belki oraya hizmetçi durmuştur. Vah benim namuslu anam, sen bu yollara mı düşecektin...» diye ağlamaya başladı. «Ağlama oğlum, insanlık hali, herşey başa gelir. Parayı alınca

ananı bu yollardan kurtarırın» diye avuttuk.

Gittik geneleve... Evet. orda böyle bir karı çalışmış ama, dostu onsekiz yerinden ve bir de ilâve olarak göbeğinin ortasından şişlemiş, hastaneye kaldırılan kadını bir daha gören olmamış. Düşük kadının izine. Hastaneden bir yü önce taburcu olmuş. Ordan sazlı bir bahçeye oyuncu olmuş, ordan bara girmiş çalışmış... Derken karıyı dağa kaldırmışlar, elden ele satarlarmış karıyı... Bulunacak gibi değil karı... On gün dolandıktan sonra Allanın izniyle karıyı bir tesadüfle bulduk. Gecenin bir vakti, sabaha karşı bardan çıkmış, sallana devrile otele giderken, oğlan karşından yuvarlanarak gelen sarhoş bir kannın boynuna «Vay anam, anacığım...» diye sanıldı. Hakkat, karı bizim oğlanın anası çıktı. Hediyeleri kanya verdik. Oğlan «Benim garip anama harçlık olarak da iki bin lira verilecek» dedi. Onu da verdik. Karının elinden bir vekâletname alıp çıktık yola, doğru İstanbul... Mahkeme kararıyla, bildiğiniz gibi, oğlanın yaşı da büyütüp on dokuz yaptırdık ve kendi elinden noterlikten vekâletname istedik. Oğlan «Benim sözüm söz, vekâletnameyi veririm, siz benim yerime spor-toto'dan çıkan üç yüz seksen bin lirayı alırsınız ama, ya sonra benim hissemi vermezseniz... Siz benim paramı peşin verin sonra da ben vekâletnameyi vereyim...» dedi. Hele sen şu piçe bak... «Öyleyse gel hesaba oturalım» dedik. Oğlana yaptığımız masrafı bir de toplayalımki on bin lirayı aşmış... Şimdi de mızıkçılık etmez mi... Yok, o kadar değil diye tutturdu. Adamı zorla kaatil edecek piç, bişey değil, insan yerine korlar da adamın namı

pislenir. Vur aşığı tut yukarı pazarlık sonunda dokuz bin liraya uyuştuk bununla; paranın üstü altı bin lirayı da eline saydık bir güzel. İkimiz de azrail gibi oğlanın başındayız ki, bizi aldatıp kaçmasın... Çünkü oğlandan benim gözüm yıldı. Arkadaşım da iyicene pirelendi. Biz iki yanından oğlanın kollarına yapıştık, notere gittik ve oğlandan umumî vekâletnameyi aldık. Oğlan «Gayri benim bir işim var mı?» dedi. İşi yok olmasına da ne olur ne olmaz diye, «Sen bu otelde kal, biz Ankara'dan gidip Spor-Toto'dan parayı alıp gelelim. Sana daha para veririz» dedik ki oğlan bizi beklesin... Ve arkadaşımınla Ankara'ya yollandık.

* * *

Bu işten elli bin lira alacak olan avukat, iki, kabadayının anlattıklarım merakla dinliyordu.

— Demek böyle... dedi, paraları aldınız?

Kır saçlı kabadayı,

— Ne parası yahu, dedi, neye geldik de ocağınıza düştük sizin... Paçayı zor kurtardık. Az kalsın kodesi boyluyorduk. Oğlan Spor-Toto'dan on üç değil, beş bilmiş. Makbuz koçanındaki geri kalan rakamları bir ustaca silmiş, üstüne başka makbuzun kağıdını koyup yeniden düzelterip yazmış, on üç tutturmuş... Toto koçamını siz bozdunuz, hiyle yaptınız diye bizi tutmadılar mı?.. Kurtulana kadar akla karayı seçtik, kurtulunca da buraya attık kapağı... Aman, amana geldik bey, bize medet sizden, ocağınıza düştük...

Avukat,

— Parmak kadar çocuk düpedüz sizi dolandırmış, dedi, yalnız sizi değil, bizi de dolandırdı...

Avukatların sinirli olanı,

— Acıdım da, dedi, cebine on lira da ben koy-
muştum...

Öbür avukat,

— Vay anasını, dedi, noter masrafım da ce-
bimden yapmıştım...

İki kabadayıya,

— Artık iş işten geçmiş, daha ne istiyorsu-
nuz? diye sordu avukatın biri.

— Bize bu çocuğu bulmanın bir yolu... Aman
çocuğu bulalım, başka bişey istemez.

— Çocuğu bulsanız neye yarar, paralar gitti.
Nesini alacaksınız?..

— Aman, iş bildiğiniz gibi değil, çocuğu bu-
lalım... O çocuğu bulmazsak yandık, yandık biz...

Avukatlar birbirlerinin kulaklarına fısılda-
dılar: Bu iki azılı sabıkalı, çocuğu ellerine geçi-
rilerse, doğram doğram parçalar, parçalarını da
köpeklere atar, çocuğu yok ederlerdi. Anlaşılan
bunca yılın kaşarlanmış iki namlı sabıkalısı, ba-
cak kadar bir oğlana kazıklanmış olmayı kendile-
rine yediremiyorlardı; çocuktan intikam alacak-
lardı. Belki de bir serseri çocuğun kendilerini kaz
gibi yoldukları duyulursa, iki paralık olacaklar-
dı; onun için çocuğu yok etmek istiyorlardı.

Avukatlardan biri,

— Çocuğu ne yapacaksınız bulup da? dedi,
nasıl olsa paralar gitti, alamazsınız. Vursanız, öl-
dürseniz başınız derde girer...

Kabadayılardan biri,

— Ne vurup öldürmesi, dedi, o çocuk bize
yirmi bin liraya patladı. Ama öyle çocuğa yüz bin
feda olsun... Onu bulsak, ustamız diye ellerinden
öperiz. O bize gerekli bey... Onun her günü bin
lira, her saati yüz lira... Öyle bir çocuk bir daha

ele mi geçer? Biz dünyaya madik atmışken, oğlan bizi bile soydu da papuçlarımızı elimize verdi. Onu bulsak bir, ellerinden öpüp, «Aman bizimle çalış, sen bizim ustamız ol delikanlı» diyeceğiz. Çocuk değil, darphane... Aman, bize bulun çocuğu. Bugüne bugün; elimizde vekâletnamesi var, biz onun velisi, vâsisi bile sayılırız. Her kaç paraysa dökelim, çocuğu bulalım...

— Resmi var mı sizde?

— Evet, bir resmi var, barda sarhoşken fotoğrafçı çekmişti. Resmi işte, yanında da bar karnısı, sarmaşdolaş olmuşlar...

Kadınla çocuğun yanak yanağa çektirdikleri resimden, çocuğun başını makasla dikkatle kestiler. Ertesi gün, tirajı büyük gazetelerde çocuğun resmiyle birlikte bu ilân çıktı:

Kayıp çocuk aranıyor:

«Yanda resmi görülen aslen Adana'lı ve «...» ismindeki hakikî yaşı on üç olan çocuk «....» gününü evinden ayrılmış, on beş gündür bir daha dönmemiştir. Gözü yaşlı ailesi, yavrusunun yolunu beklemektedir. Görenlerin, yerini bilenlerin insaniyet namına şu adrese bildirmeleri rica olunur. Yerini bildiren, bolca memnun edilecektir.»

RIFAT
BEY
NEDEN
KAŞINIYOR

- Alloooo... Aloooo...
- Buyrun... Buyrun... Alooooo...
- Ben Kemal... Rifat Bey'le mi konuşuyorum?
- Kemal'ciğim, sen misin caanım?
- Günaydın canım efendim...
- Günaydın Kemalciğim... Merhaba, merhaba...
- Merhaba üstadım. Nerelerdesin a iki gözüm? Aşkolsun, bir arayıp sorduğun yok...
- Ah Kemal aah...
- Ne oldu Rifat'cığım? Kaç gündür ortalar-da da görüldüğün yok, vallahi çok merak ettim.
- Hiç sorma hiç...
- Vali beyin davetinde de göremeyince vallahi merak ettim. Akşamları kulüpte de görünmüyorsun. Sen olmayınca beziğin de tadı çıkmıyor.
- Sorma, sorma halimi... Bir bilsen...
- Cemil Hasan'ın ziyafetinde de yoktun... İnsan bu kadar zaman dostlarım aramaz mı?
- Haklısın, haklısın ama...

— Cumartesi gecesi Vedat Beylerdeydik. Hanımı bir uskumru dolması yapmış, ağzımza lâ-yık.. Yerken hep seni andık vallahi.

— Eksik olmayın efendim...

— Hele Osman Bey'lerdeki paça... Ben hayatımda bu kadar güzel paça yemedim. Sensiz boğazımdan geçmedi.

— Ah ah... Ah!... Ben de olmalıydım ki...

— Evet, olacaktın ki... Şimdikiler ağızlarının tadını bilmiyorlar vallahi...

— Yalnız ağızlarının tadını mı? Neyin tadını biliyorlar ki...

— (Espriye gülerek) İlâhi... Hay bin yaşa sen... Peki, neden bizleri arayıp sormuyorsun cancağızım?

— Kim kimi arayıp soracak?..

— Ne oldu iki gözüm efendim?

— Hastayım, hasta...

— Yaaa!.. Vah vah vah!... Geçmişler olsun caanım efendim. Pek üzüldüm, pek... Neyin var iki gözüm?

— Ürtiker oldum, ürtiker...

— Ne oldun, ne oldun?

— Ürtiker...

— O nedir o?

— Ah birader... Kaşınıyorum.

— Anlamadım.

— Kaşınıyorum, kaşınıyorum...

— Neden?

— Durmadan, hiç durmadan kaşınıyorum birader... Ama nasıl bir kaşınma, nasıl bir kaşınma...

— Sakın uyuz olmayasın?

— Yok canım, ne münasebet!.. Uyuzu nereden çıkardın?

— Kaşınıyorum dedin de...
— Bak, şimdi seninle konuşurken bile haa-art hart kaşınıyorum.

— Tut kendini...
— Elde mi? Başına gelmeyince bilemezsin...
— En çok neren kaşınıyor?
— Nerem mi? Neye sordun?
— Hani uyuzda daha çok insanın parmak araları kaşınır da...

— Yok canım, benimki yalnız parmak araları değil... Parmak aralarım, bacak aralarım, yani bütün aralarım maralarım, her yanıma kaşınıyor... Öyle de tatlı tatlı kaşınıyor ki...

— Doktor ne diyor?
— Ürtiker diyor...
— Allah Allah!..
— Neye şaştın?
— Ne bileyim ben, ürtiker deyince, sanki bana güzel bişeymiş gibi geldi... Kaşınmanın adının ürtiker olacağı da hiç aklıma gelmezdi...

— Yani bizim eskiden beri kurdeşen dediğimiz hastalık...

— Haa, şimdi anladım.
— Doktorlar kurdeşene ürtiker diyorlar...
— Peki neden olmuş Rıfat'cığım? Neden kaşınıyorsun?

— Doktorlar, yediğin yemeklerden biri dokunmuştur, diyorlar.

— Peki ne yemiştin zararlı?

— Vallahi anlayamadım ki birader... Zararlı bişey de yemedim. Evde hindi dolması yapmışlardı, ağzına lâyıık, pek de nefis olmuş. Dayana-

madım, üç tabak yedim...

— Afiyet olsun...

— Acaba hindi dolmasından mı hastalandım?

— Hadi canım... Hiç üç tabak hindi dolmasıyla kurdeşen olunur muymuş! Öyle olsa benim yıllardanberi durmadan kaşınmam gerekir. Bütün bir hindi dolmasını yiyorum da, ne kaşınıyorum, ne bişey...

— Kaşıntı yapmıyor mu?

— Katiyyen...

— Sen hiç kaşınmaz mısın?

— Canım efendim, kaşınırım elbet ama, hindi dolmasından değil. Affedersin, insan kirlenince, terleyince kaşınır... Ama hindi dolması kaşındırmaz.

— Yalnız ben hindi dolmasından önce de yahni yemiştim.

— Ne yahnisi?

— Böbrek yahnisi.

— Haa, böbrek sote... Pek severim.

— Pek de güzel olmuştu...

— Çok mu yedin?

— Yok canım, bir tabak, ama dolu dolu...

— Nerde görülmüş böbrek sotenin kaşındırdığı? Hem de topu topu bir tabak... Olacak iş değil. Sen dokunacak başka bişey yemişsindir...

— Kimbilir, belki de... Acaba ne yedim, bilmem ki... İştah açar diye, yemek arasında bol sarımsaklı cacık yemiştim...

— Yok efendim, sarımsak kaşındırmaz, uyutur.

— Uyumak ne mümkün, hart hart kaşınıyorum boyuna... Şimdi seninle konuşurken bile afe-dersin, elim şeyimde... Allah kimsenin başına ver-mesin.

— Dokunacak ne yedin, onu düşün.

— Sakın irmik helvasından olmasın. Yeme-ğin üstüne irmik helvası yemiştin...

— Fıstıklı mı?

— Sütle yapılmış, fıstıklı... Bizim aşçı pek güzel yapar.

— Ben de bayılırım.

— Bir akşam bize buyur da, aşçıya söyliyeyim, sana irmik helvası yapsın...

— Hayhay... İrmik helvası kaşındırmaz. Ben daha geçen akşam iki tabak dolusu yedim de bi-şey olmadı. Sen dokunacak bişey yemişsin.

— Yemişimdir. Acaba ne yedim? Akşam ye-meğinde mayonezli levrek vardı, sakın o kaşındır-masın...

— İmkânsız. Kendimden bilirim, mayonezli levreğin hiçbir zararı yoktur.

— Ama ben iki levreği birden yedim o ak-şam..

— İki değil, yirmiiki levreği birden yesen, tazeysen, mayonezi de güzelse katiyyen dokunmaz. Bilâkis şifadır.

— İyi olayım da inşallah bigün bizde birlikte yeriz.

— İnşallah. Hele sen bir iyi ol da... Demek neden ürtiker olduğunu anlayamadın?

— Yahu, sakın kaymaklı telkadayısından ol-masın

— Amma yaptın Rıfat'çığım, kaymaklı tel-kadayıfı dokunsa bana dokunur. Her öğle yemeğinde iki porsiyon yerim...

— Ama ben üç tabak yemiştım. Üstünde de dört lüle kaymak vardı, haalis manda kaymağı...

— Kaymak kaşıntı yapmaz bikere...

— Peki, ben neden kaşıyorum öyleyse?

— Sen başka bişey yemişsin...

— İlâhi, kaşıntı tozu yutmadım ya...

— Düşün iyice, düşün...

— Salon pastırmalı yumurtadan olmasın... Çok severim. Bol sucuklu yumurta da yemiştım, üstüne de biberi, bahan ektim, oooh...

— Afiyet olsun...

— Afiyet olsun ama, bak ürtiker oldum işte...

— Güzelim pastırmalı, yumurtaya iftira etme... İstersen on tabak ye. Yeter ki üstüne maden suyu iç.

— İçtim. İki şişe maden suyuyla rakı içtim...

— Maden suyuyla içince bişeycik olmaz.

— Oldu ama...

— Başka şeydendir.

— Muzla hindistan cevizi dokunur mu? Sütte ezilmiş muzla hindistan cevizi...

— Çok mu yedin

— Çok sayılmaz. Meyva salatası vardı. Meyva salatasıyla bir de hindistan cevizi yedim.

— Hindistan cevizi devadır. Zarar gelmez ondan. ..

— Peki hurma?

— Mübarek meyva.

— Ya badem ezmesi?

- Şifa.
- Peki ben neden ürtiker oldum
- Belki de doktor yanlış teşhis koydu, ürtiker değilsin.
- Ürtiker değilim de neden kaşınyorum hart hart.
- Her kaşınma ürtiker olmaz ya...
- Ne olur?
- Başka bişey olur.
- Haa, bak şimdi aklıma geldi, yatarken biraz kavrulmuş fındıkla tuzlu badem, şam fıstığı filan da yemiştım...
- Onlar çerez sayılır.
- Çerez kaşındırmasın?
- Hoppalaaaa... Ben her gece yerim yataкта.
- Kaşınmaz mısın?
- Yoo... Badem, fındık, fıstık, insana kuvvet verir.
- Efendim, galiba süt ağır geldi. Ben her gece uyumadan önce bir tas süt içerim; yumurta çalkanmış şekerli süt... O gece iki tas içmiştim.
- Ben de içerim. Süt, şifadır Rıfat'cığım. İçebildiğın kadar iç! Süt, bilâkis kaşıntıyı önler.
- Sabahları kahvaltıdan önce, yataktan kalkar kalkmaz kınakına şurubuyla greyfut suyu içerim, ondan olabilir mi?
- Ondan olsa, benim otuz yıldan beri kaşınmam gerekirdi.
- Peki, kaşınmıyor musun?
- Arasına kaşınırım herkes gibi...
- Kaşıntı başlamadan bir gece önce, yemek-

ten sonra iim ezilmişti de, karahavyar yemiştim, bol tereyağıyla... Acaba gravyer peynirini mi fazla kaçırdım, yoksa tulumpeynirinden mi oldu?

— Peynirin hiçbir zararı olmaz. Havyarın da zaran yoktur.

— Ben zararı var demedim ki... Kaşındırıyor, dedim.

— Sen iyice dūřun bakalım, bařka neler yedin?

— Başka, başka, başka? Yahu, ben akşam ne yediğimi hatırlamıyorum, bir hafta önce ne yediğimi nerden bileyim? Haaa, sakın dolmadan olmasın... Kuzu kızartması vardı, üstünde alâ dolmayı yiyince...

— Ne dolması?

— Zeytinyağlı patlıcan, biber dolması. Beş mi, altı mı, yedi mi...

— Zeytinyağlı değil mi?

— Evet. Fıstıklı, zml...

— Zeytinyağlı dolma hafif olur, insan ne kadar yediğini bilemez. Başka ne yedin, başka?

— stne de biraz makarna... Kaşarpeynirli fırında makarna... Yahu, sirke dokunur mu?

— İtin mi?

— Daha neler... Sirke içilir mi?

— Ne bileyim ben, için yanar, canın çeker, içersin.

— İmedim, salatada vardı.

— Bilakis, sirkeli salata hazmettirir.

— Ama içinde acı biberle sarımsak da vardı...

— Daha da iyi... İyi dūřun, kaşındırıcı ne yedin?

— Ne yedim, ne yedim, ne yedim? Viskiyle soda içtim. Sonra birara midem kaynadı, bir bardak setliç içtim. Üstüne de bir çorba kaşığı karbonat yuttum ki...

— Bastırırsın diye...

— Evet... Haaa, yahu lokantada kebab yemiştik, bol salçalı kebab. Sonra ben üç tane lahmacun yedim... Bir de şişli pilâv, ama bulgur pilâvı... Çok da hardal aldım, ben eti bol hardallı severim.

— Ben de...

Şimdi bile, bir elimde telefon, öbür elimle hart hart kaşınıyorum. Suböreği yemiştim, ondan mı acaba?

— Adı üstünde, suböreği... Hafiftir, su gibi...

— Nohutlu işkembe? Geçenlerde canım çekmişti. Hanım, «Havalar sıcaktır, yenmez!» demişti ama, istedim işte. Ben onu dinlemedim, aşçıya yaptırttım. Pek de güzel olmuştu... Parmaklarını yersin, öyle güzel...

— Çok mu yedin?

— Yooo... Pek de çok sayılmaz. İki tabak...

— Doktor, neden olmuştur diyor...

— Yediklerimi söyledim doktora, «Bunlardan olmaz, zararlı bişey yememişsiniz.» dedi.

— Tabii... Bunu anlamak için doktor olmak gerekmez...

— Sakın turşudan olmasın?

— Ne turşusuydu?

— Hıyar filan... Karışık... Kahve içtikten sonra lokum yedim, acaba o mu dokundu?

— Yahu, lokum kaşındırırsaydı, bütün şekerçi dükkânları kapanırdı...

- Doğru ya... Peki, neden ürtiker oldum?
- Neler yedin bugünlerde, iyice düşün!
- Geçitte bir arkadaşla kokoreç yemiştik, midye dolması... Rus salatası, tarator...
- Onları bırak... Kuzum, sen son günlerde ekmek yemiş miydin?
- Ekmek mi?
- Ekmek...
- Ne ekmeği?
- Basbayağı ekmek... Hani fırınlardaki ekmekten...

— Ekmek dokunuyor bana, şişmanlatıyor diye yemiyorum. Onun için ben sandüviç filan yerim. Her yemekte bir sandüviç ekmeği... Yada bir dilim francala... Haaa, tamam, tamam, tamam... Sahi, ekmek yemiştim, öyle ya... İyi ki hatırlattın yahu... Şimdi anlaşıldı neye kaşındığım. Misafir gelmişti o gün eve. Fırancala kalmamış evde. Fırında da yokmuş. Şu aksiliğe bak sen. Mezecide de sandüviç ekmeği kalmamış...

— Amma terslik yahu...

— Eveet... Biz o gün evde ekmek yedik. Tamam, ondan... Ben yarım dilim ekmek yemiştim, fırın ekmeği, hani esmer biraz şey...

— Şimdi anlaşıldı neden kaşındığın.

— Yaaa... Eksik olma, iyi ki aklına ekmek geldi de, neden kaşındığımı anladım... Bir görsen halimi acırsın, kaşınmaktan derimi kazıyacağım.

— Derini kazıdığım, telefondan bile duyuyorum. O kadar kaşınma.

- Duramıyorum ki...
 - Sen yine dua et ki, yarım dilim ekmek yemişsin de bu kadarcık kaşınıyorsun, ya bir de biriki dilim yeseydin, Allah korusun, çifte atar, kişnerdin.
 - Vallahi öyle... Bir daha ekmek mi, Allah göstermesin...
 - Geçmiş olsun Rıfat'cığım...
 - Teşekkür ederim caanım efendim...
 - Ben seni yine ararım. Allasmarladık...
 - Allaha emanet ol caanım, eksik olma....
- Ayyy, öyle de kaşınıyorum ki...

SERLİMESPER'İN
DIŞIŞLERİ
BAKANI
OLUŞU

BİR yanık kokusu gelir de insanın burnuna, neresinin yandığını anlamak isteyenlerin burun kanatlan, pervane gibi pır pır açılır kapanır ya, işte Fıstia topraklarını böyle bir koku sarmıştı: İhtilâl kokusu... Her yandan buram buram ihtilâl kokuları geliyor, yerden yanık yanık ihtilâl tütüyor, tüten ihtilâl dumanından gözgözü görmüyordu. Ne var ki Fıstia devletini ellerinde tutanlar, aşırı iktidar sarhoşluğu ile nezle olduklarından burunları koku almıyor, bu yüzden de karada, denizde, havada tüten yanık ihtilâl kokularını duymuyorlardı.

Yağmurlar ihtilâl damlalan olarak yere düşüyor, toprak altındaki tohumlar ihtilâl çıtırtıları ile güneşe uzanıyor, her ağaç dalında ihtilâl olgunlaşıyordu.

Hükümet Başkanı'nın radyodan «Her zamankinden çok daha kuvvetliyiz!» dediğinin sabahı, herkesin bekleyip durduğu, ama hiç kimse'nin sözünü edemediği ihtilâl patlayıverdi.

Evinden çıkarken radyo dinlememiş olduğu için ihtilâlden habersiz olan teğmen Kobuz Sa-

vunma Bakanlığındaki görevine gelirken, bomboş yollara bakıp şaşmıştı. Kimsesiz yolları tankların gürültüleri çığnıyordu. Askerî arabalardan başka taşıt işlemiyordu. Alanlarda silâh çatmış erler öbek öbek bekleyiyorlardı.

Teğmen Kobuz bu olağanüstü hava içinde Savunma Bakanlığındaki çalıştığı daireye gelince ancak durumu Ğrenebildi: İhtilâl olmuştu...

Bütün arkadaşlarının bu ihtilâlde görev almış oldukları, vızır vızır odalardan odalara girip çıkımlarından, koridorlarda hızlı hızlı gidip gelişlerinden belli oluyordu. Hepsinin yüzünü büyük işler başarmış insanların derin sorum çizgileri işlenmiş, her zaman olduklarından çok daha ciddî olmuşlardı, bu seferki ciddilikleri ciddî idi.

Ne asları, ne üstleri, hiçbiri onunla konuşmuyor, bir açıklamada bulunmuyordu. Teğmen Kobuz, bu konuşan, birbirleriyle her zamankinden çok az konuşan insanlar arasında kendisini gereksik bulmaya başladı. İhtilâl, dnden kalma bütün işleri bıçak gibi keştiği için teğmen Kobuz, ne yapacağını bilemiyordu. Masanın gözünden birkaç dosya çıkarıp, şöylece karıştırdı: «Koşulu topçu alayı koçum hayvanlarının nal ihtiyacı hakkında», «Piyade taburu için inşa edilecek kışlanın malzeme keşif raporu», «Hava alanındaki boş varillerin nakli ile inşaat bölüğünün vazifelendirilmesi hakkında»...

Bütün bu işlerin hiçbir önemi, değeri olmamalı idi artık; ihtilâl bu işleri kökünden bitirmişti.

O dairede sınıf arkadaşı  teğmen daha var-

dı. Yanlarına gitti. Onlar da yüz vermediler. Belli ki sınıf arkadaşları da ihtilâlde görev almışlardı. Başka zamanlar şakalaştıkları arkadaşları şimdi onunla tek kelime konuşmuyorlardı. Çünkü hepsinin o kadar büyük işleri vardı ki, işlerinden başka konuşacak sözleri yoktu.

Teğmen Kobuz, yüzünü kızdırıp en içten arkadaşları olan bir teğmene,

— İhtilâl olacağını bana neden söylemediniz? dedi.

Cevap yerine dudağının ucu ile gülen arkadaşları, önündeki şifreyi çözmeye devam etti.

Başka bir arkadaşları sanki ona lütfedip,

— Biz gizli ihtilâl komitesindendik! dedi.

Demek, teğmen Kobuz'a güvenmemişler, onu ihtilâlciler arasına almamışlardı. Büyük bir aşâğılık duygusu altında benliği ezildi.

— Bana neden söylemediniz? diye bir daha sordu.

Arkadaşları,

— Kimse kimseye bişey söylemedi, dedi, her subay kendi ödevini yaptı...

Nasıl olmuştu da, bir ihtilâlin pathıyacağını sezememiş, bu ihtilâlde kendiliğinden görev almamıştı. Bütün subayların, bütün erlerin bu ihtilâlde payları varken, o, ihtilâl gecesini derin uykuda geçirmişti.

«Ben ne budalaymışım!» diye geçirdi içinden... Eli tabancasına gitti, intihar edecekti. Sonra birden aklına geldi: Bütün bu subayların hepsi de ihtilâlden haberli değillerdi ya... Ama hepsi de, sanki ihtilâli kendileri yapmışlar gibi davranıyorlardı. O da öyle yapacaktı. Bu erekle ora-

ya buraya sokulmaya çalıştı, o da koridorlarda hızlı hızlı yürüdü, odalara girdi çıktı. Ama ne yaptıysa olmadı, kendisini ihtilâl çenberinin dışında buldu, çabalan boşa gitti.

Öğleden sonraki resmî bildiri büsbütün yüreğini dağladı. Kendi rütbesinde iki genç subay da generaller, albaylar, yarbaylar arasında ihtilâl komitesi üyesi olmuştu.

Teğmen Kobuz bu kadar da mı beceriksiz, pısırtıktı...

Ağızlarını bıçak açmayan subayların zamanla dilleri çözülmüştü. Hepsi de ballandıra ballandıra ne işler yaptıklarını ihtilâle olan hizmetlerini, başarılarını anlatıyorlardı.

Bir yüzbaşı, ihtilâl saatine kadar bütün gece yağmur altında komite merkez binasının kapısında beklemişti.

Bir binbaşı da sabaha karşı iki arkadaşıyla radyoevini zapt edişlerini anlatıyordu.

Telsiz istasyonuna ilk giden teğmen anlatırken ne kadar heyecanlıydı.

Teğmen Kobuz anlatılanları dinlerken yerin dibine geçiyor, sararıyor, morarıyor, kızarıyor, utançtan renkten renge giriyordu. Burnunun dibinde koskoca bir ihtilâl olmuştu da, şimdi öbürleri gibi övünerek anlatabileceği en küçük bir hizmeti dokunmamıştı bu ihtilâle...

İhtilâlin ikinci, üçüncü günleri hep başı önünde gezdi. Üstlerinin, subay arkadaşlarının değil, erlerin bile yüzüne bakamıyordu. Çünkü bu sefer de ihtilâlden habersiz oldukları halde sonradan ihtilâle katılanlar, hizmet edenler anlatmaya

başlamışlardı. Hepsi de yakalanması gerekli küçük iktidar kodamanlarını, sığındıkları delikten, gizlendikleri yerlerden bir bir tutup ihtilâlcilere teslim etmişlerdi.

Teğmen Kobuz içinden «Ulan avanak! Uyku da mısın?» dedi kendikendine. Haydi başlangıçta haberi olmamıştı, sonradan olsun işte şu övünerek anlatan subaylar gibi o da bir-iki kodamanı yakalayamaz mıydı?

Üçüncü, dördüncü günler ona da düşük iktidarın bir ileri gelenini yakalaması için emir versinler diye ortalıkta döndü dolaştı. Üst rütbeli subayların kapılarından hiç ayrılmadı. Onlar koridorlardan geçerken, belki gözlerine çarpar da kendisine de bir emir verirler diye önlerini keserek, yollarında durarak selâmlar verdi. Artık yakalanacak kimse kalmadığı için subaylara böyle bir ödev de verilmiyordu.

Bir üsteğmen, düşük Bakanlardan birini, otomobilin bagaj yerinde kaçarken nasıl yakalandığını anlatmıştı. Bir yüzbaşı da bir Bakam, saklandığı çöp varili içinden nasıl çıkardığını anlatırken, dinleyenler kahkahadan kırılıyorlardı. Yakalananların içlerinde tabanca çeken, ateş eden kabadayılar da olmuştu. Öylelerini yakalayanlar haklı olarak göğüslerini şişirerek, kollarını kabartarak kahramanlıklarını anlatıyorlardı.

Teğmen Kobuz, bu kadar da mı işe yaramaz bir insandı... İçinden «Ah» diyordu, «Ah bir ödev de bana versinler de nasıl başaracağımı görsünler...»

İhtilâl denilen şey cuma, pazar, tekrarlanan

eğlence değil ki, teğmen Kobuz hevesini gelecek ihtilâlâle saklasın... Üç kuşakta, dört kuşakta bir, ihtilâl ya olur ya olmaz.

Bir ihtilâlde bir insanın herhangi bir görev almış olması, çocuklarına, torunlarına anlatabileceği tarihî anıları olması demektir. Teğmen Kobuz günün birinde evlenip de, çocuğu olup da, çocuğu büyüyünce ona ne anlatacak?..

İhtilâlin altıncı günü idi, bir general, teğmen Kobuz'un da çalıştığı odaya girip kurmay albaya,

— Sarlimesper'i hemen getiriniz... Pek aceledir. Evine bir subay gönderin, arabaya bindirip hemen getirtin... dedi.

Teğmen Kobuz'un gözleri parladı, sevinçten heyecan içinde idi. Oh, günlerden beri beklediği fırsat en sonunda önüne çıkıvermişti.

Sarlimesper tanınmış bir kişi idi, Fıstia'nın birçok önemli devlet hizmetlerinde bulunmuştu. Demek bugüne kadar yakalanamadığına göre çok gizli bir yere saklanmış olacaktı. Ama cehennem dibine bile girmiş olsa teğmen Kobuz onu bulup çıkaracaktı. Görürdü o gününü...

General odadan çıkar çıkmaz,

— Aman albayım, ne olur, bu ödevi bana veriniz, Sarlimesper'i ben getireyim... diye yalvardı.

Bu fırsatı da kaçırmak istemediği için, öbür subaylardan önce davranmıştı.

Kurmay albay,

— Böyle bir işe teğmen gönderemem, dedi. üst rütbeli bir subay göndereceğim...

Teğmen Kobuz ağlamaklı bir sesle yalvarmaya devam etti. Albay,

— Peki, peki dedi, adresini bulun da hemen getirin... Doğru generale götürürsünüz...

Teğmen uçarcasına çıktı. Muhafız bölüğünden bir manga silâhlı er aldı. Hepsini de seçme olan erlerin tüfeklerini, mermilerini muayene etti.

— Doldur ve kapa! diye sert bir komut verdi. Erler bir bağ fişegi mekanizmaya sürdüler.

Teğmen Kobuz mangaya,

— Arkadaşlar, vazifemiz çok önemlidir! dedi

Sarlimesper'in ev adresini bulmak hiç de zor olmamıştı. Bir manga eri üstü açık bir kamyonu bindiren teğmen Kobuz doğruca bu adrese gitti. Güvenlik tedbiri olarak erleri uygun yerlere mevzilendiren teğmen Kobuz, çavuşla onbaşıyı yanına alıp evin kapısını çaldı. Kapı açılır açılmaz yıldırım hızıyla içeri daldılar.

Teğmen kapıyı açan kadına,

— Sarlimesper demlen it nerde? diye sordu. Kadın korkudan titreyerek,

— Odasında... dedi.

— Yalan söyleme!

— Vallahi odasında...

— Sakın bizi kandırmaya çalışma!

Sarlimesper'i odasında yatarken buldular. Teğmen Kobuz, kolundan çekip bağırdı:

— Yürü ulan, yürü namussuz!.. Daha duruyor... Avanak avanak bakınma ulan... Düş önüme, yürü!..

Sarlimesper,

— Ne istiyorsunuz? diyecek olduysa da, kuyruk sokumuna yediği tekme ile sözünün son hecesi gırtlığına tılandı. Merdivenlerden yuvarlanıp aşağı kata düşünce,

— Hiç olmazsa, müsaade buyurun, elbisemi giyeyim! dedi.

Cevap olarak, anasından, babasından başlayıp yedi sülâlesini içine alan ağır sövgüler işitti.

Tekme, yumruk, Sarlimesper'i kamyonu at-
tılar. Üstü açık kamyon şehrin kalabalık caddelerinden geçerken, soktakiler kamyonda bir manga er arasında götürülen piyamalı Sarlimesper'e hayretle bakıyorlardı.

Teğmen Kobuz, ite kaka, söve saya Sarlimesper'i merdivenlerden çıkardı.

Aslında teğmen Kobuz, bu türlü davranışlarda bulunacak katı yürekli, kaba saba bir adam değildi; ama başkalarının ballandırarak anlattıkları başarılı ihtilâl serüvenlerinden öylesine bir aşağılık duygusuna kapılmıştı ki, ileride çocuklarına hikâyesini övünçle anlatabileceği bir kahramanlık olayı yaşamak, hem de ihtilâlde işe yaramış subaylar yanında itibar kazanmak istiyordu. Dahası, Sarlimesper'i kolaycacak yakaladığı için de biraz üzgündü. Biraz olsun zorluk çıksaydı da önüne, başarısı kıymetlenseydi. Ama, o anlatmak için, bu türlü zorlukları hayalinde de kurabilirdi.

İhtilâl komitesinin toplandığı salonun kapısı vurdu. Kapıdaki subayın müsaadesiyle salona girip selâm verdi, ihtilâl komitesi başkam olan generale,

— Getirdim generalim! dedi.

Sarlimesper, pijamaları içinde titreyerek, teğmenin arkasında, iki er arasında duruyordu.

Durumu kavrayamayan general,

— Ne yaptın? diye sordu.

— Getirdim. Emir buyurmuşsunuz, yakalayıp getirdim.

— Kimi getirdin teğmen?

Teğmen arkasındaki pijamalı adamı göstere-
rek,

— Sarlimesper'i generalim... dedi.

General ve öbür komite üyeleri,

— Ne? Ne yaptın? diye bağırdılar, Sonra pi-
jamalı adamı, koluna girip bir koltuğa oturtular.
Ona bir yanlışlık, bir anlaşmazlık olduğunu söy-
liyerek özür dilediler.

Komite başkam,

— Biliyorsunuz Bay Sarlimesper, dedi, ihtilâl
hükümeti için bütün Bakanları sağladık, yalnız
Dışişleri Bakanı bulamamıştık. Çünkü Dışişleri
Bakanının sahiden yabancı dil bilmesi gerekiyor.
Doğrusu hem namuslu olan, hem de yabancı dil
bileni bulmak zordu bizim için. Güvendiklerimiz
sizi salık verdiler. Sizi onun için buraya rica et-
miştik. Zahmet buyurup geldiniz, teşekkür ede-
riz. Dışişleri Bakanlığını kabul eder misiniz?

Sarlimesper, dişlerini sıkarak,

— Ederim, dedi, ederim, ederim!..

Teğmen Kobuz geri geri giderek sırtını duva-
ra dayadı, yoksa oraya düşüverecekti.

İşte Bay Sarlimesper'in Dışişleri Bakanı
oluşunun hikâyesi budur. Ama ne yazık ki teğ-
men Kobuz da güzel ihtilâl hikâyesini herkesten
sakladı. Yalnız söz arasında bay Sarlimesper'in
adı geçerse, teğmen Kobuz,

— Haydi canım, derdi, biz onu sırtında pija-
mayla çalyaka getirip. Bakanlık koltuğuna oturt-
muş adamız!

8 GÜN
İŞLER
YOLUNDA
GİTTİ

BİZİM Bakanlığın, yani benim bir zamanlar çalıştığım Bakanlığın tarihinde işlerin hiç aksamadan, yolunda düzeninde yürüdüğü çok kısa süreli iki dönem vardı; bu dönemlerden biri üç, biri de beş gün sürmüştür. İşte o, biri üç, biri beş gün süren iki kısa dönem içinde, Bakanlığı ilgilendiren memleket işleri tıkr tıkr yürümüş, halkımız o zaman Bakanlıktan ve Bakan'dan çok memnun kalmıştır. Halkımızın değerbilirliği şundan da belli ki, altı yıllık Bakanlığı içinde yalnız sekiz gün için işleri yolunda, yönetiminde yürüten o Bakan'ı, aradan yıllar geçtiği halde hâlâ unutamamaktadır. Geniş yüzölçümlü yurdumuzun neresinde bir kahveye girseniz, orda akıli eren, akı karadan seçebilen yurttaşlarımızın o Bakan için şöyle konuştuklarını duyarsınız:

- Öyle bir Bakan daha memlekete gelmedi...
- Ve de gelemez... Geleliyecek...

— Onun gibi daha dört bakan olaydı, bu memleket çoktaan kalkınmış ve de Avrupayı ve de Amerika'yı geride bırakmıştı.

— Dört mü dedin... İstemez, o bir başına yeterdi... Ama bizdeki bu çekemezlik, kıskançlık yok mu... Herifi Bakanlıkta tutmadılar. Daha birkaç yıl kalaydı Bakanlıkta, sen o zaman görecektin memleketi...

Asıl önemli olanı, hangi partiden olurlarsa olsunlar, ister iktidar partisinden, ister muhalefet partisinden, yani parti ayrılığı gözetmeden, bütün yurttaşlarımız, köylüsü kentlisiyle, sözünü ettiğimiz Bakan'ı sevmekte birleşmişlerdir. Halkımızın yarattığı bu duygu birliği, insanın gözünü yaşartacak bir görünümdür.

O Bakan'ın nasıl sevilip sayıldığı anlayınız ki, partisi onu seçimlerde hangi ilden aday göstermişse, o ilde onun girdiği seçim listesi silme kazanmıştır. Evet, bu halk kendisine yapılan iyilikleri hiçbir zaman unutmuyor, hattâ o iyilik, bütün hayatı içinde yalnız sekiz gün için yapılmış olsa bile... Değerbilir halkımız kendisine yapılan sekiz günlük iyiliği, seksen yıl unutmuyor, belkide sekiz yüzyıl unutmıyacak... Ne mutlu bu halka sekiz güncük iyilik yapabilen Bakan'a.

Hani «Elli Türk Büyüğü», «Yirmi Türk Ünlüsü», «Yüz Şanlı Türk» adlarıyla bizde birçok kitaplar çıkmıştır. Ben, büyüklerimizi sayıya ve tartıya vuran bu türlü kitapları hiç sevmem. Çünkü, örneğin ««Elli Türk Büyüğü» dediğimiz zaman, elli birinci büyük Türk listenin dışında kalıyor. E canım buna kimin hakkı var? Kim ölçtü biçti, kim tarttı etti de, büyükleri boy sırasına

koydu? Değil mi? Ama değil «Elli Türk Büyüğü» diye «Beş Türk Büyüğü» adıyla bir kitap çıkarıl-
sa, bu beş büyükten biri, memleketine sekiz gün-
lük yararı dokunan söz konusu Bakan olmalıdır.

O Bakanlığın tarihinde yalnız sekiz günler işler yolunda gitmiştir diyorsam, lütfen inanma-
nızı rica ederim ki, bu sözü, Bakanlığın bütün ta-
rihini bilen bir insan olarak söylüyorum. Oyları-
nızı dilenen bir aday olmadığımı göre, sizlere hiç
de yalan söylemek zorunda değilim.

Kuruluşundan beri içinde bulunduğum için
o Bakanlığın tarihini çok iyi bilirim. Seçimler sı-
rasında partinin genel başkanı, seçimi kazanır-
larsa kimleri Bakan yapacağını önceden müjde-
lemişti. Bu müjde o partinin seçimi kazanmasın-
da çok büyük rol oynadı. Çünkü, siz de takdir
edersiniz ki, bir insanın milletvekili olmak için
çalışması başkadır. Bakan olmak için çalışması
yine başkadır. O seçimlerde seksenden fazla aday,
Bakan olmak için çalışmıştı. Çünkü Genel Baş-
kan, seksen adaya Bakanlık vadetmişti. Politika-
da bol keseden atılan her tutulmıyacak vaadin
büyük etkisi olduğu deneyimlerle bellidir; bu va-
it de etkisini gösterdi, Bakan olmak hırsıyla ya-
nan seksen adayın, insanüstü ve adayüstü çaba-
ları sonunda o parti seçimi kazandı. İşte o zaman,
hükümette yalnız ondört Bakan koltuğa oturdu-
ğundan, ondört Türk Büyüğü dışında kalıp Ba-
kan olamayan altmış altı milletvekili, pek haklı
olarak, çok fena bozuldular. Partinin genel baş-
kanı, yalnız Türkiye çapında değil, dünya çapın-
da bir - çok affedersiniz - politikacı olduğundan,
avucunu yalayan milletvekillerine teker teker
şöyle söyledi:

«Ben sözümün eriyim. Yerine getirmeyeceğim bir vaitte bulunmam, bir söz verdim mi, onu yaparım. Ben sizi Bakan yapmaya söz verdim, ama ne zaman Bakan yapacağımı söylemedim. Sırayla hepiniz Bakan olacaksınız, hiç merak etmeyin. Sizlere de birgün Bakanlık sırası gelecektir. Yalnız hepinize Bakanlık sırası gelmesi ve Bakanlıklarımızın uzun sürmesi için, elbirliğiyle partimizin iktidardan ayrılmamasına çalışmalıyız. Millî birlik ve beraberlik içinde...»

O gün sayın Başbakan radyodan halkımıza «Millî birlik ve beraberliğin faziletini» anlatan bir konuşma yaparak, «durumun her zamankinden çok daha nazik olduğunu», «iç ve dış tehlikelerin pek çok artmış olduğunu», «yıkıcı faaliyetlerin amansızca takip edilmekte olduğunu», «ve binaenaleyh milletin, hiçbir ayrılığa meydan vermeden tam bir birlik ve beraberlik içinde bulunmasının zarureti» açıkladı. Bu nutuk, daha önceki iktidar başkanlarının nutuklarının tıpkısı olup, yalnız onlardan ses tonu ve aradaki öksürük sayısı bakımından büyük farkı vardı.

Genel Başkanın, arkadaşları arasında Bakanlıkları sıraya koyduğu sözünü, arkadaşlarından biri yutmadı. Genel Başkana, çok politik incelikte söylediği sözü, halk diline çevirirsek, şunları söylemiş oldu:

«Politikada veresiye ve taksit muamelem yoktur, ben peşinciyim. Ben böyle dalgalara yatmam. Ya şimdi Bakan olurum, yada aramızda çıkan prensip anlaşmazlığından ötürü, demokrasiyi kurtarmak için yapacağımı ben bilirim.»

O'nun ne yapacağını yalnız kendisi değil,

Başbakan da biliyordu: Başka partiye transfer olacaktı...

Dünya çapındaki bir politikacı olan Başbakan - Ne yazık ki kısır ve verimsiz, geri kalmış bir ülkede doğmuştu yoksa dünyayı serçe parmağının üstünde oynatabilecek bir politika cambazıydı - hükümette yeni bir Bakanlık daha kurulması gereğini anlatınca işler yoluna girdi. Memleketi ve demokrasiyi kurtarmak için kurulan yeni Bakanlığa da anlattığım kişi getirildi. Ben de o Bakanlığın daire müdürlerinden biri oldum.

Bu açıklamamdan şunu anlatmak istiyorum ki, o Bakanlığın tarihini yetkiyle bilen bir insanım ve «O Bakanlığın tarihinde yalnız sekiz gün işler doğruca yürütüldü» derken bunu, bilerek söylüyorum.

Başka Bakanlıklarda çalışan arkadaşlarıma, bizim Bakanlıkta sekiz gün halka çok yarar işler yapıldığını, sekiz gün işlerin yolunda gittiğini söylediğim zaman bana inanmıyor, gülüyorlar. Kendi bakımlarından haklıdırlar, çünkü onlar kendi çalıştıkları Bakanlıklara göre bizim Bakanlığı ölçüştürüyorlar; zavallılar hiçbir Bakanlıkta işlerin sekiz gün doğru yönetileceğine inanamıyorlar. Ama söylediğim bir gerçektir, ne diye yaları söyliyeyim, ben çalıştığım Bakanlığın reklamcısı değilim, Bakan'dan çıkarı olan bir gazeteci hiç değilim.

Nasıl olup da o sekiz gün işlerin iyi yönetildiğini kendimden hiçbirşey katmadan anlatırsam, siz de bana hak vereceksiniz. Bakınız, tarihimizdeki o mutlu tesadüf nasıl oldu.

Ben, Bakanlıktaki müdürlerden biriydim.

Başka bir müdürlüğün muavini olan bir arkadaşım vardı; bu arkadaş, Bakanlıktaki odasının düzenine, kırtasiye malzemelerine pek çok meraklıydı. Bakanlıktaki en iyi, en büyük masanın - Tabii Bakanınkinden sonra - kendi odasında olmasına dikkat ederdi. Masa camında en küçük bir tüy, tabloların üstünde çay bardağı, kahve fincanı lekesi bulunmazdı. Masasının arkasındaki duvarı boydanboya Türkiye haritası kaplamıştı; üstünde de Atatürk'ün en güzel maskı asılıydı. Sümeni pırıl pırıldı. Hokka takımının, stilonun yeri bir milim değişmezdi. İpince, sipsivri yontulmuş kurşun kalemler bir güzel seramik kap içinde dururdu. Hiçbir zaman onun odasında dağınık bir yazı, not, kâğıt görülmemiştir. Kırtasiye malzemelerine son derece meraklı olan bu arkadaşımız, bu bakımdan odasını durmadan zenginleştirmeye çalışırdı.

Biz o zamana kadar, bütün öbür Bakanlıklar gibi, durmadan harıl harıl çalışıyor, dosyalarımızı üçer beşer arttırıyor, çoğalan dosya dolaplarını koyacak yer bulamıyorduk. Daktilo makineleri yazılara, daktilocu kızlar yazı yazmaya yetişmiyordu. Odacılar, odalardan odalara ellerindeki kâğıtları koşturuyorlar; müdürlere, müsteşarlara imza için dosya götüren memurlar aceleden koridorlarda durmadan çarpışıp birbirlerine «Pardon!» demek zorunda kalıyorlardı. Yani kısacası, hiçbirimizin başımızı kaşıyacak vaktimiz yoktu ve büyük bir çabayla memleket işlerini yürütmeye çalışıyorduk. Yalnız benim masamın üstünde dört telefon olduğunu, telefon alıcılarından birini boynumla omuzum arasına sıkıştırıp, birini masaya açık bırakıp, birini koltuk altına

alıp, birini elimde tutup, aynı zamanda dört telefonla birden konuşurken biyandan da sekreterime not yazdırır, öbür yandan da ziyaretime gelen yurttaşların dertlerini hallettiğimi söylersem, nasıl bir hummalı çalışma içinde olduğumuzu, sanırım, anlatmış olurum. Resmî yerlerde, devlet dairelerinde memurların dalga geçtikleri, lâklâkla zaman öldürdükleri, kadın memurların boyanarak, dedidoku yaparak, yünişi örerek, aşnafişna yaparak iş saatlerini doldurdıkları, bunun karşılığında da aylık aldıkları kesinlikle yalandır ve bunlar, ayırıcı ve yıkıcı cereyana kapılmış menfî ruhlular tarafından uydurulmuştur. Neyse, burasını geçelim...

Günlerden birgün, duyduk ki, hükümetin gördüğü lüzum üzerine, memleket işlerinin daha iyi yürütülmesi için yeni bir Bakanlık daha kurulmuş ve Bakan da tâyin olunmuş. Ama bu Bakanlığın ne binası, ne de Bakan için bir yer, bir oda, bir masa vardı. «Sandalyesiz Bakan» deyimi, bu yeni Bakana tıpatıp uyuyordu; sandalyesiz, odasız, masasız bir Bakan... Yeni Bakan, on beş gün kadar ortalarda ve ortalıkta dönüp dolaştı durdu. Yeni Bakana önce bir otomobille bir şöför bulundu. Böylece zorluklar yarıdan çok yenilmiş olsa bile, Bakana bir oda, masa ve başka şeyler bulmak, otomobil bulmak kadar kolay olmamıştı.

Yeni Bakan, bizim Bakanın arkadaşıymış; onun için bu duruma bizim Bakanın gönlü razı olmadı, «Benim odam olmasa da olur, ben odamı yeni Bakan arkadaşına veriyorum» dedi Böylece aynı bina içine üç Bakanlık girmiş oldu, çünkü o binada bizimkinden başka bir Bakanlık daha var-

di. Yeni Bakanın ise yalnız bir odası vardı, örgütü kuruluncaya kadar bu odada çalışacaktı.

Bu kez de bizim Bakan odasız kalmıştı. Pek tabîî olarak bizim müsteşar da odasını bizim Bakan'a verdi. İşte ondan sonra bizim Bakanlıkta görülmemiş, duyulmamış bir kargaşalıktır başladı. Odasız kalan müsteşara boş bir oda bulundu. Müsteşar muavininin odasındaki eşyalar bu odaya taşındı. Bu kez, müsteşar muavininin odası tamtakır kalmıştı. Daire müdürlerinden birinin odasındaki eşyalar, müsteşar muavinin odasına taşındı. Onun boşalan odasına da müdür muavininin odasındaki eşyalar getirilip yerleştirildi. Derken sıra müdürlerden şeflere, şef muavinlerine, memurlara geldi. Her memurun odasındaki eşya odası boşalan bir üst memurun odasına taşınıyordu.

Bu taşınma işinden en çok yüksünen de, kırtasiye malzemelerine çok meraklı olan müdür muavini arkadaşımızdı. Adamcağız, harim-i ismetine çizmeli düşmanlar saldırmış gibi oldu. Almasınlar diye iki eliyle Sümenine sarılıp masasının üstünde bayıldı. Hokka takımını götürürlerken gözleri sulandı. İstifa etmeye bile kalktı.

Bütün bu odadan odaya eşya taşıma işi tam üç gün sürdü. Her sabah Bakanlığa geliyor, boşalan odalarımızı bir astımız olan memurun odasından aldığımız eşyalarla dolduruyorduk. Bakanlığın içinde bir gürültüdür gidiyordu: garr, guuurr... Memurlar büyük çabayla koridorlarda masaları sandalyeleri çekip sürüyorlardı. Masalar ordan oraya taşınıyordu. Odadan odaya bir gidiş geliş...

Taşınma işi üç gün sürdü, tabîî bu üç gün içinde taşınmaktan başka Bakanlığın hiçbir işi görülmedi. Koca Bakanlıkta bir tek daktilo makinesinde tek yazı yazılmadı. Tek yazı imzalanmadı, tek emir çıkmadı. Birayak önce odalarımıza yerleşip, geri kalan işlerimize bakmak için hababam masalar, sandalyeler taşındı ve odalar yerleştirildi.

Üç gün sonra hepimiz odalarımıza yerleşmiştik. Ama bir sürü iş de yığılmıştı. Biriken işleri yapmak için çalışmaktan ter içinde kalıyorduk. Odalarımıza yerleşmemizden yirmi gün kadar bir zaman geçmişti ki, yeni Bakan için binada bir bölüm ayrıldığı, o Bakanlığa yeni eşyalar alındığını duyduk. Eğreti olarak verilen eşyalar geri alınacaktı. Yeni Bakan, bizim Bakanın kendisine verdiği eşyaları ve odayı bırakıyordu. İşte o zaman yeni ve eskisinden çok daha büyük bir kargaşalık başladı. Çünkü bu sefer herkes kendi eşyalarını ayırırken, gözüne kestirdiği iyilerini seçip: «Bu benimdir» diye kapıp kaçıyordu. Bir olmamış kargaşalıktı bu... Herkes birbirinin odasına dalıp, bulamadığı kendi eşyasını arıyor, sonra bulursa, senin benim diye kavga başlıyordu. Her memur, en iyi masanın, en iyi tablanın, en iyi Atatürk maskının kendisinin olduğunu isbat için, önceden koyduğu işaretleri gösteriyordu. Biri,

— Bu masa benimdir, hattâ şurasına işte bak, mürekkep dökülmüştü... derken, başka biri de çarçabuk çakıyla bir yerini çizdiği koltuğu çevirip,

— İşte bak, işaret bile var, benimdir... diye bar bar bağıırıyordu.

Yumruk yumruğa gelenlerimiz bile oluyordu. Bir kadın memur, arkadaşının yüzünü tırmık yararı içinde bırakmıştı. Müdürlerden biri, cilâlı yeni bir masanın altına çakıyla adını yazarken müsteşar tarafından suçüstü yakalanmıştı. İtiraf edeyim ki, taşınma sırasında cıgara tablası elimden düşüp kırıldığı için ben de müsteşarın odasındaki cıgara tablasını bir kolayını bulup almıştım.

En büyük gürültü, kırtasiye malzemelerine meraklı müdür muavininin odasında koptu. Çünkü eşyaya çok meraklı olan bu arkadaşın odası malzeme ofisi anbarına dönmüştü. Kendi eşyalarını bulamayanlar, doğru onun odasına koşuyorlar ve bir kavgadır başlıyordu.

İlk taşınma üç günde bittiği halde, bu ikincisi, daha güzel eşya kapmak yüzünden beş gün sürdü. Beş gün sonra herşey duruldu. Ama bu beş gün içinde koca Bakanlıkta, eşya taşımaktan başka hiçbir iş görülmedi. Birincisi üç, ikincisi beş olmak üzere Bakanlığımızda sekiz gün hiçbir resmî iş ve devlet görevi görülmedi. Sonradan, bu sekiz gün içinde melekette Bakanlığımızı ilgilendiren bütün işlerin yolunda, düzeninde gittiği, her işin tıkr tıkr işlediği öğrenildi. O kadar ki, bu sekiz günlük süre, seksen gün sürebilseydi, memleketimizin birden büyük bir hızla kalkınabileceğini söyleyen bazı bozguncular bile çıktı.

Halk, bu sekiz gün için bizim Bakanlıktan çok memnun kalmıştı, Bakana dua ediyordu. Tabii bu sekiz günlük başarı da, Bakanın başarısı sayıldı. Bizim gibi memurların sekiz gün durmadan koridorlarda masa sürüklediğimizi, odadan odaya sandalye taşıdığımızı kimse bilemedi.

Resmi hiçbir görev yapmadığımız, illere yazılı emir göndermediğimiz o sekiz gün içinde memleket işlerinin çok düzeninde gittiği öğrenilince, nedense, bunun gizli tutulması, o sekiz günlük başarının nedeninin halka açıklanmaması uygun bulundu; bizler de ağzımızı sıkı tuttuk. Aradan yıllar geçtiği için, şimdi bunu açıklamakta bir sakınca görmüyorum.

İşte o gün bugündür, ne zaman herhangi bir Bakanlıkta birkaç gün için bile olsa, işlerin yolunda yordamında yönetildiğini duysam, Bakanlık görevlilerinin odadan odaya eşya taşıdıklarını, başka hiçbir iş yapmadıklarını hemen anlarım.

NEREDEN TANIŞIYORUZ?

— Merhaba! dedi.

— Merhaba! dedim.

Dünyanın en budala bakışıyla bakıyorum adama.

— Galiba, beni tanımadın?

Öyle bir söyledi ki, onu ille de tanımam gerektiğini anladım söyleyişinden.

— Aaa, hiç tanımaz olur muyum!...

Bu, benim günde birkaç kez başıma gelen olay.

Sonra bütün gün, bazan da birkaç gün, acaba kimdi, nerden tanışıyorduk, diye düşünüp duruyorum.

Birisiyle tanışacağım diye ödüm patlıyor. Tanışacağız, birkaç saat konuşacağız, sonra ertesi gün karşılaşınca adamı tanıyamıyacağım: Rezalet!..

Ne kadar utanıyorum, nasıl utanıyorum, anlatamam. Ayıp oluyor. Utancım birkaç gün sürüyor. Hadi tanımadan tanımış gibi yapayım. Ama tanışıklığımızın derecesi ne? Şöyle bir selâmlaşıp el sıkıştığımız adamların, çok yakın arkadaşım sanıp boyunlarına sarıldığım oluyor. Cancığır okul arkadaşlarıma da şöyle bir selâm verip geçtiğim

oluyor. Çok bozum oluyorum, bozuntum günlerce sürüyor.

Yolda, vapurda, otobüste, şurda burda bir tanıştığımı, bir arkadaşımı görüp de tanıyamıyacağım, utanacağım diye korkumdan, kimseyle yüz yüze gelmemek için başımı önümden kaldıramıyorum. Arada bir başımı kaldırıp da, bir başkasına gülümseyen bir yüzle karşılaştım mı, adam bana gülümsüyor da, ben de tanımadım diye, hemen selâmı basıyorum. Bu kez de selâmı alan adam şaşırıyor. Benim halim iyice rezalet canım.

Her gün tanımadığım on-onbeş kişiyi selâmlıyorum, kimisinin boynuna sarılıyorum, kimisinin elini sıkıyorum. Onlar da içlerinden bana «Ne sulu herif!» diyorlardır. Buna karşılık, karşılaştığım yakın arkadaşlarımı bile tanımıyor, selâmlamıyorum. Onlar da bana «Ne burnu büyük!» diyorlardır.

Bakınız, geçenlerde ne oldu. Alay ederler diye bu olayı hiç kimseye, karıma bile anlatmadım. Geçenlerde Kadıköy vapurundan çıkmıştım. Yine bir tanışıkla karşılaşırım da tanıyamam diye korkumdan başım önümde gidiyordum. Nasılsa başımı kaldırdım, kaldırmamla sağ yanımda şapkasını çıkarmış selâm veren bir adam gördüm. Şapkam yoktu, ben de başımla selâm verip,

— Merhaba efendim... dedim.

Az kalsın elini sıkmak için ona doğru gidecektim ki, arkamdan gelenlerin alaylı kakhahalarıyla kendime geldim. Sağımda şapkasını çıkarıp selâm veren bir canlı adam değil, bir benzincinin reklâm için yaptırdığı adam resmî değil miymiş?. Çinkoyu adam biçiminde kesip boyamışlar. Bakın

halime siz, hatırlıyamadığım bir tanış diye artık reklâm resimlerini selâmlıyorum. Utancımdan yerin dibine geçiyorum.

Birgün de karımla Kadıköy vapur iskelesindeydik. Her zamanki gibi başım önümdeydi. Bir el burnuma doğru uzandı. Demek bir tanıdık, elimi sıkacak. Adamı tanımadığım belli olmasın diye ben ondan atik davranıp elini sıktım, birkaç kez de salladıktan sonra,

— Ne yapıyorsunuz? dedim.

Şaşırın adam,

— Param düştü de, almak için eğiliyordum... dedi.

Nasıl bozuldum, utancımdan yerin dibine geçtim.

— Yaa, arayın bulursunuz... deyip yürüdüm.

Adamla konuştuklarımızı duymayan karım,

— Kimdi o adam? dedi.

— Bilmem... dedim.

— Nasıl bilmezsin? Adamın elini sıktın, konuştun...

Olanları anlatınca karım güler de güler, güler de güler...

Harp Okulu'ndan 1937 çıkışlar her yıl Boğaziçi'nde Kalender'deki askerî lokalde toplantı yaparlar. Bunlardan birine ben de gitmiştim. Bizim sınıfın çoğu albay, birkaçı da general... Kimisi emekli olmuş, sivil giyinmiş, kimisi de resmî elbise. Ama çoğunu tanıyamıyorum, unutmuşum. Beni gören albay,

— Vaaaay!.. diye bir nağra atıp boynuma sarılıyor, sonra öpüşüyoruz.

Aptal bakışlarımı görüp,

— Tanımadın mı? diyorlar.

— Daha neler... Hiç tanımaz olur muyum!

Tanımadığımı belli olmasın diye, bir albay gördüm mü, bu sefer ben onlardan önce,

— Vaaay! diye feryadı basmamla kollarımı boynuna dolamam bir oluyor.

Onun boynundan ötekinin boynuna atılıyorum.

Karşıdan iri bir albay geliyor. Ben,

— Vaaaaay! dememle kollarımı açtım, tam kollarımı saracakken, arkadan biri ceketimin eteğini çekti.

— Ne yapıyorsun yahu?

— Ne yapıyorum?

— Yahu, orgeneralin boynuna atlıyordun be!

Ben şaşkınlıktan, albayı, orgenerali şaşırp, az kalsın Sıkıyönetim komutanının boynuna sarılıp onu öpecekmişim...

* * *

Günlerden bigün Kadıköy'den vapura bindim. Salona geçtim. Yine başım önümdeydi ama, boş koltuk aramak için başımı kaldırıncı, bir adamın gülümsediğini gördüm. Adamı tanımadım. Belli ki bir tanıdık. Görmezden gelip geçsem ayıp olacak. Şöyle bir ben de gülümsedim ama, belli belirsiz gülümsedim ki, adam beni tanımıyorsa, hani benim için güleç yüzlü filân desin...

Adamın uzağında bir koltuğa oturdum. Yalnız otursam, konuşmamız gerekecek. Oysa ben tanımıyorum.

Akşam dönüşte vapurda yine o adamı gördüm. Yine gülümsüyor. Bu kez ben daha belli bir

gölümsedim. Yine uzağına oturdum. Ertesi sabah, o adam yine vapurda... Bu kez gülümsemekle yetinmedik, başlarımızla birbirimizi selâmladık.

Adamı hergün gidişte, dönüşte vapurda görüyorum. Gülümseyişler, baş selâmları derken, gidegede birbirimize,

— Merhaba efendim...

— Günaydın...

Demeye başladık.

Ben hâlâ korkumdan adamın yanına oturmıyorum.

Allah Allah kim bu adam? Beni tanıdığı iyice belli... Ama nerden tanıyoruz? Acaba liseden mi arkadaşım, yoksa Harp Okulu'ndan mı?

Ben böyle birini hatırlayamazsam, eski günlerimi düşünür, hatırlamaya çalışırım.

Yoksa Fen Okulu'ndan mı tanıyoruz? Belki Güzel Sanatlar Akademisi'nden?

Emniyet Müdürlüğü'nün Birinci Şubesinde de uzun zaman kaldığım için, orda gördüğüm sivil polisleri de, sonradan görünce arkadaşlarımla karıştırırım. Yoksa bu adamı Emniyet Müdürlüğü'nde mi görmüştüm? Cezaevinde tanıdıklarımla da böyle olur. Nerden, nerden? Günlerce düşündüm, adamla nerden tanıştığımızı bitürlü çıkaramadım.

Birgün yine vapura binmişim. Salondaki koltukları dolu. Bir ses duydum:

— Burda boş koltuk var...

Baktım o.

— Buyurun...

— Teşekkür ederim...

Oturdum, yanındaki koltuğa...

- Nasılsınız?
- Teşekkür ederim. Siz nasılsınız?
- Mersi...

Lâfi uzatmıyalım da, adamı tanımadığımı belli olmasın diye, hemen gazeteyi açıp okumaya başladım. Lâfl.. Gazete okuduğum yok, adamla nereden tanış olduğumu düşünüyorum.

Vapur iskeleye geldi.

- Gülegüle...

Hergün vapurda yanyanayız. Artık konuşmaya başladık. Birbirimizin adlarını öğrendik. Daha doğrusu o benim adımı biliyor da, ben onunkini kendi sözlerinden öğrenmiş oldum. Adı Canip...

Bir gün de vapurdan çıkıp ayrılırken,

- Hanımefendiye hürmetler ederim... dedi.

Demek biz bunla ailece tanışıyoruz, arkadaşız ki, karımı da biliyor.

Derken derken senli benli konuşmaya başladık. Evdekilere selâmlar gönderiyoruz. Birbirimizin çocuklarının gözlerinden öpüyoruz.

— Hanımefendiye hürmetler, küçüklerin gözlerinden öperim.

Herhalde askerlik arkadaşım olacak...

Bigün de bana, «Neye hiç bizim eve gelmiyorsunuz?» demez mi!

«Sizin ev nerde?» diye sorsam ayıp olacak; belki de birkaç kere evlerine gitmişimdir.

Adamı anlatıp karıma soruyorum, Canip adında bir tanışımızı o da hatırlamıyor.

Birgün de açıkça evine çağırdı, hem de yemeğe. Bereket, adresini de verdi. Gittik evine, ye-

mek yedik. Biz de onları davet ettik. Eşlerimiz, çocuklarımız, birbirleriyle arkadaş oldu. Birbirimizin ev içi dertlerini öğrendik.

Deli olacağım; biz nerden tanışıyoruz?

Birgün benden borç istedi. Verilmez mi? Eski bir arkadaş... Verdim. Ödedi borcunu. Acaba çocukluk arkadaşı mıyız?

Karıma dedim ki:

— Yahu, şu Canip'in karısına lâf arasında çaktırmadan soruver bakalım, biz bu Canip'le nerden tanışıyor muyuz?

Karım sormuş ama, üstü kapalı olduğu için kadının cevabından kesin bişey öğrenememiş.

Caniplerle çok sıkıfıkıyız.. Biz eşimle Ankara'ya gidecektik birkaç gün için. Çocuklanmızı Caniplere bıraktık. Sonra karısının Canip'le arası açıldı; biz banştırdık.

Düşünüyorum, düşünüyorum, nerden tanış olduğumuzu bitürlü çıkaramıyorum. Soramıyorum da... Birbirimizle o kadar yakın ki, «Sen beni nerden tanıyorsun?» diye de sorulamıyor.

Bir pazar akşamıydı. Canip'le bizim evde rakı içiyoruz.

— Canip, neydi o seninle birlikte geçen çocukluk günlerimiz... dedim.

— Hangi çocukluk günleri dedi.

Haaa, demek çocukluk arkadaşı değiliz.

— Okul sıralarındaki hayatımız canım...

— Ben Galatasaray'da okudum...

Hımmm... Okuldan da tanışmıyoruz demek...

— Askerlik diyecektim canım...

— Ben askerlik yapmadım, sakata ayırdılar...

— Ha askerlik, ha mahpusluk... Cezaevinde

geçen günlerimizi elemek istedim...

— Ne cezaevi yahu? Sen sarhoş mu oldun?

— Peki? Emniyet Müdürlüğünde?

— Sen içme artık!... İyice sarhoş oldun, saçmalıyorsun!

İki elimi dizime dayayıp, başımı uzattım, gözlerimi üstüne dikip,

— Ulan öyleyse, biz seninle nerden tanışıyoruz? dedim.

O çok soğukkanlı,

— Nerden mi? Vapurdaaaaan!.. dedi.

— Vapurdan mı?

— Tabii!... Sen bir gün vapura girince bana gülümsedin. Ertesi gün de selâm verdin. İşte böylece tanıştık...

— Demek biz şimdi seninle vapurdan tanışıyoruz...

— Sen nerden tanıştığımızı sanıyordun?

Karım başladı gülmeye... Güler ha güler...

— Canım, tabii vapurdan tanışıyorum. Ama hangi vapurdaydık ilk tanışmamız, onu hatırlıyamadım...

Bu yazıyı şunun için yazıyorum: Sizinle çok eski arkadaşsak, günün birinde sizi görüp de tanıyamazsam, darılmayın bîr; sizi hiç tanımadığım halde günün birinde görünce boynumuza sarılıp yanaklarınızdan şapur şapur öpersem hiç şaşmayın iki...

SEN
NERENİN
PEHLİVANISIN
YİĞİT?

YEDİ başpehlivanın gücü Koç Bekir'in ufak-
tefek bedenine sığışmış. Şöyle bir bakarsan, lodos
yeliyle savrulup uçacak dersin. Gelgelelim, bir ya-
pıştı mıydı, çivi olmuş parmaklarını hasmının eti-
ne geçirir, mengene elleriyle karşısındakini burar
da burar...

Bu acı kuvvetinden başka herifte türlü peh-
livan oyunu var ki, karşısına Zaloğlu Rüstem Peh-
livan çıksa dayanamaz.

Boyunun bodurluğu, okkasının azlığı da, ay-
rıca işine yarıyor. Hangi pehlivan olsa gözüne kes-
tirip, nasıl olsa yenerim diye onunla güreş tutu-
yor.

Koç Bekir'in pehlivanlıktan başka işi yok, bi-
leğinin zoruna geçinir bir yiğit...

Köylerde, kasabalarda, dolaylarda bileğini tu-
tar bir yiğit bulunmaz olunca, bununla başeder
diye, uzaklardan bir pehlivan getirdiler ki, Allah
korusun, herif bir insan azmanı... İnsan değil, çam
yarması desen, o da böyle olmaz...

Koç Bekir, pehlivanlığı biyana, keyifli adam, muzibin biri... Olmadık zevzeklik, görülmedik, duyulmadık şaka bunda...

Bir ay öncesinden güreş ilân edildiğinden kasabanın Pazar günü yazlık sinemasının bahçesi insan dolu. Zurnalar çalınmaya, davullar dövülmeye başlandı. İlk koca pehlivan çıktı ortaya, arkadan Koç Bekir... Koca pehlivanın bıyıklarına bu Koç Bekir gibi dördü asılsa, herifin bana mısın diyeceği yok...

Koç Bekir karşısında koca pehlivani görünce,
— Olmaz, korkarım... dedi, bu ne yahu?... Siz bana insan demediniz miydi, bunun neresi insan?...

Herkes bu sözleri şaka sanıp gülüşmeye başladı. Koç Bekir,

— Töbe, ben bununla güreşemem!... diye bağıyordu.

— Etme Koç Bekir oğlum, ayıp olur. Biz bu pehlivani uzaktan getirttik.

— Yahu, bu insan değil...

— İnsan olmaz mıymış... İnsanın ta kendisi işte!

Koç Bekir, koca pehlivani gösterip, avazı çıktığı kadar seyircilere bağırdı:

— Ey ahali!... Buna insan diyorlar, bu insan mı yahu? Dinini seven söylesin, böyle bir insan gören var mı?

Seyirciler kahkahadan kırılıyorlardı... Koca pehlivan hırsından zangır zangır titremeğe başlamıştı.

Ağa da kızmıştı, Koç Bekir'e çıkıştı:

— Sen artık uzattm Koç Bekir, zevzekliği bırak da güreş tut!...

— Yahu, biz güreş tutmayız demedik. Velâkin insan insana greşelim. Yabanın ayısıyla güreş tutulur mu ağa?

— Sus rezil!..

Koca pehlivan ortada dişlerini sıkıp duruyordu, kıllar içindeki vücudundan terler boşandığı görülüyordu.

— Şimdiciik siz buna insan mı diyorsunuz?

— Sus ulan, ayıptır... Tuh! Bir misafire karış!...

— Demek şimdi bu insan öyle mi?

Ağa biyandan, hakemler biyandan Koç Bekir'i susturmağa çalışıyorlardı.

— İnsan olmaz mı canım, senin benim gibi insan...

— Yemin et!

— Vallaha da billâha da insan...

- Dinine, imanına?..

— Dinime, imanıma insan...

Koç Bekir sanki şaşmış gibi Koca pehlivana bakıp duruyordu.

— Demek insan, öyle mi?... Allah Allah... Hiç böyle bir insan görememiştım... İki şahitle insan asılır. Siz yemin ettiniz, öyleyse insandır. Hey büyük Allah'ım sen nelere kaadir değilsin, demek bunu da insan diye yarattın, vah vah vah!...

Koca pehlivan hırsından dolanıp duruyordu.

Koç Bekir,

— Madem insan diyorsunuz, konuşsun bakalım, dedi, konuşsun da insan olduğunu anlıyalım...

— Etme Koç Bekir, ayıptır oğlum... Elverdi senin zevzekliğın... Ele güne rezil olduk...

— Kötü bişey mi dedik ağa... Konuşsun da insan olduğunu anlıyalım.

Bunları duyup çok canı sıkılan Koca pehlivan,

— Pehlivan kısmı avrat gibi gevezelik etmez, güreş tutunca konuşur... dedi.

Koç Bekir büsbütün şaşmış görünerek,

— Allah Allaaaah!... İnsan gibi de konuşuyor yahu... dedi, demek papağan gibi buna lâf ezberletilmiş...

İçerleyen Ağa,

— Uzattın, dedi, güreşeceksen güreş...

Koç Bekir,

— Bu pehlivan beni ezer, öldürür, dedi, bir buzağı için ben canımı ortaya koyamam...

İş şimdi anlaşılmıştı. Yeneni pehlivana ödül olarak bir buzağı verilecekti. Koç Bekir buzağıyı az buluyordu.

Koca pehlivanı getirenler,

— Bir de koç koyduk ödüle... dediler.

Koç Bekir,

— Olmaz, dedi, bu pehlivan beni yer... Çoluğum çocuğum ortada kalacak...

Ödüle, bir de tay eklediler.

Koç Bekir,

— Bir buzağıya, bir koça, bir taya ölümez, dedi, can verdiğime değsin ağalar...

Uzun süren pazarlık sonunda, buzağıdan, koçtan, taydan başka bir çift de öküz konmuştu ortaya; yeneni pehlivan bunları alıp gidecekti.

Güreş başladı. Koca pehlivan sahiden Koç Bekir'i yiyecekti yemesine ya, bir tutup eline geçirebilse... Koç Bekir, koca pehlivanın kollarının, bacaklarının arasından cıva gibi kayıyor, bir de

utanmadan keyifli keyifli gülerek nağralanıyordu. Koca pehlivan iyice bozulmuştu. Tutamıyordu ki, tutsa parçalıyacak, parçalıyacak... Koca Bekir, alttan dalıp üstten çıkıyor, bir de dişlerini göstererek sırtıyor, ellerini çırparak peşrev yapıyordu.

Koca pehlivan da dağları sarsan bir nağra vurup elense çekmek bir Koca Bekir'in üstüne atıldı, Bekir'in yana kaymasıyla koca pehlivan kendini tutamayıp burun üstü çayıra kapaklandı. Herif gayet iri olduğundan toparlanıp yerden kalkması güç ve geç oluyordu... Kızgınlıktan ağzı burnu Macar kadanalarının apış araları gibi köpüren koca pehlivan, Koç Bekir'i tutmak için kendini yerden yere çalıp duruyordu; kan, köpük içinde kalmış, tere bulanmış, toz toprağa belenmişti. Bir de Koç Bekir, karşısında dişlerini gösterip keyifle sırtarmıyor mu, koca pehlivan deli olacak. Koç Bekir'i tutacağım diye kendini kaldırıp fırlatıyor, alttan üste Koç Bekir dolanıveriyor. Artık seyirciler koca pehlivana acımaya başladılar.

— Yahu, o da insan... Yazıktır! diye söyleniyorlardı.

Kırk beş dakika dolunca, iler tutar yeri, yanı kalmayan koca pehlivanı Koç Bekir hamur gibi yoğurmaya, keçe gibi çiğnemeye başladı. Domuzluğundan da herifi yenmiyor, altında çarkıfelek gibi döndürüp atıyor öteye, sonra da sırtarak keyifle nağralanıyordu.

Aradabir koca pehlivan da, ondan aşağı kalmamak için, yattığı yerden nağra salmak istiyorsa da soluğu yetmiyor, işte o zaman ona acıyan seyirciler bile kahkahayı koy veriyorlardı.

Dermansız düşen koca pehlivan artık kendini yerden yere de atamaz olmuştı.

Seyirciler Koç Bekir'e,

— Yen ulan artık yen! Yen, dinsiz, imansız, bre insafsız yen gayri!... diye bağırınca o da onlara,

— Kırıılır da bu koca yiğit yenilir mi, hiç kıyamam!.. diye seslendi.

Koca pehlivan hakemlere elini kaldırıp pes diyecekken, Koç Bekir eliyle adamın ağzını kapadı; nasıl ettiyse koca pehlivan sığır gibi bağırmağa başladı. Koç Bekir, koca pehlivanı pervane gibi çevirip yere yığdı. Koca pehlivan da yenildiğine içinden Allah'a şükredip çayırda yığılı kaldı.

Koç Bekir oğluna seslendi:

— Ulan, koçu, tayı, buzağıyı, öküzleri ahıra çek oğlum!..

İşte bu güreşten sonra hiç kimse Koç Bekir'le güreşemez olmuştı. Koç Bekir'in başka da geçim yolu yoktu. Öküzler de, tay da, hepsi çoktan satılmış parası yenmişti. Koç Bekir, bir kilo buğdaya bile güreşmeye razı ama, nerde...

Koç Bekir, evinin geçim derdiyle, olduğundan daha da çelimsizleşmiş, yaşlanmıştı, ama yine o keyifli adamdı.

El kapısında bir iş bulmaya karar verdi. Bir sabah erkenden eşeğine binip yola düzüldü.

Öğle sıcağı bastırmıştı. Yol üstünde bir pınarbaşma gelince, eşeğini çayıra bağlayıp, kendisi de ulu çınarın gölgesine uzandı. Uykuya dalacağı sırada bir atlı görüldü. Dağ gibi bir adamdı. Koç Bekir'in yendiği koca pehlivandan bile iriydi.

İri yan adam pınardan atını suluyordu. At da halis Arap atı... Koç Bekir yattığı yerden uyuklar

gibi, bir atı, bir adamı süzdü, atı gözüne kestirmişti, «Hey Allah, şu at bize kısmet olsa...» diye geçirdi içinden...

Yerinden doğrulup, iri adama,

— Selâmün aleykûm... dedi.

— Ve aleykûmselam...

— Maşallah, atın güzel...

— Güzeldir...

— Cinsi ne bunun?

— Arap'tır, Seklâvî...

— Belli, cins at... Dört yüz kayme eder mi?

İnsan azmanı gibi olan adam güldü:

— Dört bin de desen az, on bin de...

Koç Bekir «Ya kısmet» dedi içinden...

— Sen nerenin pehlivanısın yiğit? diye sordu.

— Pehlivan mehlivan değilim...

— Olamaz, sen pehlivan olmaya pehlivanısın ya, nerenin başpehlivanı?

— Değilim...

— Saklama bizden... Senin bir başpehlivan olduğun belli işte... Alçakgönüllülük edip gizliyorsun bizden... Maşallah, şu bilekler pehlivan bileği işte...

Gerçekten adamın bir bileği, Koç Bekir'in üç bileği kalınlığındaydı.

— Ne kadar inkâr etsen belli işte, maşallah şu ense pehlivan ensesi, hem de başpehlivan...

Bu sözler adamın hoşuna gitmişti,

— Eh, dedi, biraz güreş tutmuşluğumuz var...

— Yok yooook... Bu, birazlık iş değil yiğit, belli ki sen güreş çayırında iyicene pişmişsin...

— Eh, oldukça...

— Ben demedim mi... Belli aslanım...

O sırada yanlarına başka yolcular da gelmişti...

Koç Bekir,

— Ben gençliğimde biraz meraklıydım da güreşe... dedi.

Sonra ekledi:

— Şurada bir güreş turalım mı seninle yiğit?

Oradakiler,

— Hiç uygun düşmez, dediler, senin boyun bu yiğitin göbeğine erişmiyor.

— Canım biz de güreşelim dediysek kıyasıya mı dedik. Ne dersin pehlivan...

İnsan azmanı delikanlı, Koç Bekir'i aşağıdan yukarı süzüp bıyık altından gülünce, Koç Bekir,

— Anladım, dedi, senin gibi namlı pehlivanlar boşuna görüşmez. Sen beni yenersen, aha bu eşek senin... İyi eşektir, cinstir, iki yüz elli pan-ganota aidiydim... Benim seni yeneceğim yok ya, sözün gelişi, sen de atı koy ortaya...

Ordakiler,

— Yahu, bir yerini kırar, delirdin mi? dediler.

Koç Bekir,

— Bizim eşek gider ama, dedi, sayende bir-iki pehlivan oyunu öğreniriz... Merak işte...

İnsan azmanı delikanlı bir eşeğe, bir Koç Bekir'e baktı. Eşeği atın ardına takar giderdi. Delikanlı,

— Benim şakam yok... dedi.

— Ne şakası koçum, al eşek helâl olsun... Yeter ki sayende bir - iki oyun öğrenelim.

Soyundular, çıktılar çayıra... Birbirlerine daldılar. Koç Bekir,

— Aman yiğit, bir yerimi kırıp mırıp beni sakat koma da... dedi.

Delikanlının niyeti, işi çabuk bitirip eşeği atın arkasına bağlayıp burdan savuşmaktı. Epiy, dolandı durdu, baktı ki boyu göbeğine gelen adam zorlu.

— Çoktandır güreş tutmadım da hamlık var, hamlamışım, dedi.

Koç Bekir,

— Belli, dedi. Hamlık olmasa beni ezerdin...

İyice kapıştılar. Koç Bekir tek bacak kapıp dağdan inmenin sırtına bindi, burnunu yerde sürmeğe başladı. İşin şakaya gelir yanı olmadığı anlayan delikanlı vargücüyü zorladıysa da kurtulamadı. Neden sonra Koç Bekir, dağdan inmenin ayağını koyverip çevresinde çalınmağa başladı. İyice yorulan öbürü fosur fosur soluyor göğsü körük gibi inip inip kalkıyordu. Koç Bekir paça kasnak herifi yerde sürmeğe başladı. Hem sürüyor, hem de,

— Vay başıma, vay başıma... Gitti bizim eşek yahu... Eşek değil küheylândı. Hiç böyle bir başpehlivanla güreş tutulur mu... Bende akıl mı var? diye söyleniyordu.

Bu sözleri duydukça eşeği almak için büsbütün umutlanan adam zorlandıkça zorlanıyor, ama alttan kalkamıyordu. Koç Bekir bıraktı ayağını... Yerde sürtünmekten alınının derisi kalkmış adam, solumaya burnu yetmediğinden yaz sıcağının gulk tavuğu gibi ağzını açmış, dili dışarıya sarkmıştı. Koç Bekir dolana dolana söyleniyordu:

— Vay başımaaa... Ben ne bok yedim yahu... Hiç böyle bir başpehlivanla güreş mi tutulur hey

avanak... Gitti bizim küheylan eşek göz göre göre... Eyvaaah!...

Böyle diyerek, umutlanan adamı çift dalıp attı yere, yeniden sürmeğe başladı. Kara sabanla ham tarlayı sürer gibi, adamın burnu yere sür-tükçe, papuç kadar kesekler fırlıyordu. Herif bit-miştii, şırl şırl ter akıyordu heryamndan. Nasıl ağzını topraktan kurtardıysa, can havliyle,

— Bırak artık yahu!., diye bağırırdı.

Koç Bekir,

— Vay ben ne bok yedim!... Gitti benim sür-meli gözlü kancık eşeğim... Kahbe anam beni do-ğurmasaydı da bugünü görmeseydim... Vay ba-şıma!...

Ayakta duracak dermanı kalmayan adam durduğu yerde sallanıyor, her adım attıkça sende-deliliyordu.

Koç Bekir bir elenseyle yıktı onu, künde-ye alıp sürmeğe başladı. Koca çayırın etrafını fır-dönüyorlardı. Koç Bekir durmadan söyleniyordu:

— Gitti benim sürmeli gözlü kancık eşeğim, gitti vay...

Burnuyla çayırı süren adam, fırsat buldukça alttan cevap veriyordu:

— Senin kancık eşeğin gitmedi, benim Seklâ-vî kısrağım gitti...

— Vay başıma, analar ne yiğit doğuruyor, vay ben ne bok yedim...

— Sen yemedin, ben yedim onu, ben...

— Vay kahbe anam doğuramaz olaydın...
— Senin anan gibi karının yiğiti mi olur...
— Vah kahbe anam...
— Seninki değil, benimki... Senin anan ne-
den kahpe olsun...

Fırsat bulsa sırtüstü yatıp uzanacak kurtula-
caktı, ama, Koç Bekir bırakmıyordu ki...

Koca çayır hallaç pamuğu gibi atılmıştı. A-
dam alttan,

— Bırak, yenik düştüm... diye inledi.

Koç Bekir,

— Olamaz, senin gibi bir başpehlivan hiç bir
vakit yenik düşemez! dedi.

— Pes dedik ulan alçak!...

— ı Şakadır, inanmam... Senin gibi yiğit pes
mi dermiş, yalan vallaha...

— Bittim namussuz, bırak... Bırak ki sırtım
yere gelsin!...

— Öyle sırt yere gelmez... Vay benim ceylân
bakışlı kancık eşeğim, gitti vay...

Adam,

— Al git kırsığı, al, vazgeçtim... deyince Koç
Bekir,

— Anladım, dedi sen bize acıdığınızdan kırsı-
ğı bağışlıyacaksın da ondan yenik düşersin. Ka-
bul etmem... Bu danişıklı güreştir, olmaz!..

Koca adamı hamur gibi yoğurdu yaydı, bı-
raktı. Taze manda tersi gibi çayıra yayılan adamın
şiş göbeği inip kalkıyordu. Dermansız düşmüş, kı-
mıldayamıyordu.

Koç Bekir, Arap atma atladı, eŖeęi de eğere
hagladi, yere yayılmış adama,

— Sen bize bu kısradı bağışlamak için düzen
kurdun ya, anlamadık belleme, dedi, vay başı-
ma!... Az daha sürmeli gözlü kancık eşek gide-
cekti elden... Bir bok yedik ki...

Adam,

— Ben, ben... ben yedim... diye inledi.

Koç Bekir kısrakla girdi kasabaya...

O günden sonra başı darda kaldıkça eşeğine
atlar, yola çıkar... Kimi zaman bir kzle, inekle,
mandayla döner; bir seferinde elli koyunluk bir
sürüyle gelmişti...

SİZİN
MEMLEKETTE
EŞEK
YOK MU?

DİŞİ ağrıyor gibi, bir eli yüzünde, başını sağa sola sallıya sallıya içeri girdi. Biyandan elini yanağına vuruyor, biyandan da,

— Tuh rezil olduk, tuh rezil olduk... deyip duruyordu.

Oysa çok kibar bir adamdır. Kapıdan girer girmez, daha selâm bile vermeden «Tuh, rezil olduk...» diye dövünmesine pek şaşım.

— Hoş geldiniz, dedim, buyrun... Oturun rica ederim...

— Rezil olduk, rezil...

— Nasılsınız?

— Daha nasıl olalım; nasıl olacağımız kaldı mı, rezil olduk işte... Tuu!..

Başına bir felâket geldi sandım, belki de ailesinden yana bir felâket.

— • Yerin dibine geçtik, iki paralık, iki paralık olduk.

— Neden, ne oldu da?..

— Daha ne olsun, bir kart uyuz eşeği adama iki bin beş yüz liraya sattılar...

Biraz geri çekilip, dikkatle yüzüne baktım: Yoksa çıldırmış mıydı? Korktuğumu saklıyaak değilim. Karımı çağırmaya bahane olsun diye,

— Bir kahve içer misiniz? dedim.

— Bırak şimdi kahveyi, dedi, rezil olduk... Bir nalsız kart eşek iki bin beş yüz lira eder mi?

— Hiç eşek alıp satmadığımdan bilemeyeceğim...

— Canım, ben de eşek canbazı değilim ama, bir eşeğin iki bin beş yüz Ura etmiyeceğini bilirim...

— Sinirleriniz mi bozuk sizin?

— Bozuk ya... Benim sinirim bozulmasın da kimin bozulsun? Siz hiç iki bin beş yüz lira eden eşek gördünüz mü?

— Aşağı yukarı yirmi yıldan çok oldu, hiç eşek görmedim...

— Ben size bir eşeğin iki bin beş yüz lira edip etmiyeceğini soruyorum.

— Ne bileyim bilmem ki... Marifetli bir eşekse, belki o kadar eder...

— Ne marifeti canım efendim, eşek bu... Nutuk atacak değil ya... Basbayağı eşek işte... Üstelik, hem uyuz, hem de kart... Adama iki bin beş yüz liraya sattılar. En kötüsü de ne biliyor musunuz, bu satışa ben âlet oldum.

— Yaaa... Nasıl oldu bu iş?

— Ben de onu anlatmaya geldim... İstanbul Üniversitesi'nden, Amerika'nın davetlisi olarak karımla gitmiştik ya... Biliyorsunuz, Amerika'da bir yıl kalmıştık.

— Biliyorum.

— • Amerika'da bir profesörle tanıştım, dost olduk... Bana çok yardım etti. Çok iyiliği oldu.

Türkiye'ye dönünce de mektuplaşmaya devam ettik;.. Türk dostu, Türkler'i çok seven bir adam... Bir mektubunda, bir arkadaşının Türkiye'ye geleceğini, bu arkadaşının antika halı uzmanı olduğunu, halı üzerinde hazırlıyacağı bir kitap için Türkiye'de inceleme ve araştırmalarda bulunacağını yazdı ve bu mektubunda bu arkadaşına yardım edip edemiyeceğimi soruyordu.

Ben de, halı uzmanı olan arkadaşı, üniversitenin tatil olduğu aylarda Türkiye'ye gelirse, kendisine memnurlukla elimden gelen yardımı yapacağımı cevabımda bildirdim. Halı uzmanı da önce Hindistan'a, İran'a gidip oralarda inceleme ve araştırmalar yaptıktan sonra Türkiye'ye geleceği için, zaman bana da uygun düşüyordu.

Halı uzmanı temmuz ayında geldi. Amerika'lı profesör arkadaşımın benim adresimi telefon numaramı almış gelirken. Kaldığı otelden bir gün bana telefon etti. Ben de kalkıp otele gittim. Çin gibi bir adam. Alman asıllı bir Amerikalı. Galiba yahudilik de var, belki Alman yahudisi de sonradan Amerikalı olmuş.

Daha önce dolaştığı yerlerden dört büyük bavul dolusu halı, kilim, heğbe getirmiş. Bavullarını açıp antikalarını gösterdi. Bunlar, çok eski halı, kilim, heğbe parçalarıydı... Topladığı parçalardan çok memnun görünüyordu. Bunları, değeri ölçülemeyecek kadar bir hazine olduğunu söylüyordu. Hele, ancak üç karış eninde, beş on karış boyunda bir eski halı parçası vardı, bunun en azından otuz bin dolar değeri olduğunu söylüyordu. Ama o bunu, bir İran'lı köylüden bir dolara satın aldığı övünerek anlatıyordu. Üstelik İran'lı yoksul köylü,

bir dolar karşılığı olan dinarları eline alınca şaşırmış da, sevincinden dualar etmiş.

O eski halı parçasının neden bu kadar çok para ettiğim sordum. «Çünkü» dedi, «bu halının her santimetrekaresinde seksen ilmik var. Bu bir şaheserdir.» Âdeta şehvetli bir istekle durmadan halı üstüne bilgi veriyordu. Şimdiye kadar en çok, santimetrekaresinde yüz ilmik olan bitek halı varmış yeryüzünde, o da bilmem hangi müzedeymiş, bir duvar halısıymış.

Bir keçe gösterdi, «Bunu elli sente aldım» dedi, keyfinden kurnaz kurnaz gülüyordu. «Bu keçe de en az beş bin dolar eder» dedi.

«Nasıl bu kadar ucuza alabiliyorsunuz bu kıymetli eşyaları?» dedim.

«Kırk yıldır bu işle uğraşıyorum» dedi, «bizim de kendimize göre usullerimiz vardır.»

Sonra öyle usuller anlattı ki, şaşkınlıktan ağzım açık kaldı. Halı sanatı üstüne, dünyada en üstün otoriteymiş. İki halı albumuyla, halı üstüne üç kitap yayınlamış. Dünyadaki en zengin birkaç halı koleksiyonundan birine de o sahipmiş.

Anadolu gezisine çıktık. İl il, ilçe ilçe dolaşıyorduk. Camilerdeki, kendince değerli bulduğu halıların renkli fotoğraflarını çekiyor, durmadan notlar alıyordu. Birkaç kişiden eski heğbeler, halılar, keçeler, kilimler de satın aldı. Söylendiğine göre burda aldıkları, Hindistan'da, Afganistan'da, Çin Türkmenistan'ında, İran'da aldıklarının yanında hiç kalırmış. «Çok değerli Türk halıları da vardır ama, hiç rastlamıyoruz» dedi.

Arkeolojik kazılar yapılan bir bölgeye geldik.

Bir Amerikan, bir de Alman arkeoloji heyeti, beş on kilometre arayla kamp kurmuşlar, kazı yapıyorlar. Yerin altını üstüne getirmişler, dağları tepeleri hallaç pamuğu gibi atmışlar. Tepeler unufak olmuş toprağın tiftiği atılmış.

Kazı yapılan yer, aşağı yukarı bir kasaba genişliğinde. Birçok çadırlar kurulmuş. Buralarda, İsa'dan önce onuncu yüzyıldan günümüze kadar birkaç uygarlık, toprağın altında üstüsteymiş. Yerin altından bir değil, birkaç şehir çıkarmışlar, saraylar, mezarlar filân...

Çok ilginç bir yer olduğu için, tarihe ve arkeolojiye meraklı turist arabaları buralarda cirit atıyor. Her iki üç kilometrede bir, beş on turiste rastlanıyor.

Kazı yapılan yerlerin dolaylarındaki köylüler de buraya dolmuşlar, yeraltından bulup çıkardıkları tarihî arkeolojik çanak çömlek parçalarını turistlere satıyorlar. Turistler bunları kapşıyor. Köylü çocuklar bile yol boylarına dizilmişler, turistlere, yeraltından çıkardıkları halkaları, yazılı taşları, kırık vazo parçalarını satıyorlar. Küçük küçük yalınayak kızlar oğlanlar «Van dâlır», «Tuu dâlır...» diye çığnşarak turistlerin üstlerine koşuyorlar.

Nasıl olsa buralara kadar gelmişken, ben de hâtıra olsun diye bişey alayım dedim. Ancak on yaşında görünen san saçlı bir kızın elinde bir vazo kulpu, yanındaki oğlanın elinde de adam kafası biçiminde küçük bir mavi taş vardı. Bu mavi taşın bir yüzük taşı olabileceğini düşündüm.

— Kaça yavrum onlar?., dedim.

Kız vazo kulpuna kırk lira, oğlan da insan ka-

fası biçinmindeki mavi taşa on beş lira istedi. Bil-
diğimden değil ya, ucuz alayım diye.

— • Pahalı... dedim.

Kızla oğlan, büyük bir adam gibi anlatmaya
başladılar. Hiç pahalı olur muymuş!

Babası günlerce toprağı kazmış da, yerin beş
metre altından bulmuş onları.

Alacaktım. Ama halı uzmanı Amerikalı arka-
daşım, bunları ne tarihî, ne arkeolojik değerleri
olduğunu anlattıktan sonra Doğu'da gezip dolaş-
tığı her yerde durumun aynı olduğunu söyledi:
«Oralarda da tıpkı böyle işte. Turistlerin uğrağı
olan kazı yerlerinde köylüler, kadını erkeğı, çoluk
çocuk turistlerin önlerini keserler. Elleri ne geç-
mişse, antika diye yuttururlar.»

Bu kurnaz köylüler, eski eserleri öylesine us-
talıkla taklit ederlermiş ki, ünlü arkeologlar bile
aldanır, ora köylülerinden yüksek fiyatla bunları
satm alıp kazıklanırlarmış. Hattâ bir Amerikalı
turiste, tüylerini tıraş ettikleri bir çoban köpeğı
leşini, kral mumyası diye yutturmuşlar. Bu dala-
vereleri anlatırken kıkıkkı diye sesle çıkararak kur-
naz kurnaz gülüyordu. Ama sahteci köylülerin
yaptıkları bu taklit eşya da yabana atılır şeyler
değilmiş yani, büyük hüner, ustalık işiymiş. Me-
selâ elemin çocuğun elinde gördüğümüz, insan ka-
fası biçimindeki küçücük mavi taş... Kolay mı,
böyle bir iş yapmak...

Kiraladığımız cipte gidiyorduk. Hava da çok
sıcak... Yol üstündeki iki üç kavak ağacı bir de ku-
yu gördük. Gölgede yemeklerimizi yiyecektik. Ka-
vağın gölgesine uzanmış yaşlı bir köylü uyuklu-
yordu. Köylünün az ötesinden de bir eşek otluyor-
du.

Yaşlı köylüyle selâmlaştık, konuşmağa başladık. Köylünün sözlerini İngilizceye çevirip Amerikalıya aktarıyordum.

— Buradaki köylerde ne yetişir daha çok?

Yaşlı köylü,

— Hiç de bişey yetişmez... dedi. Eskiden ekim biçim vardı, tahıl yetiştirirdi. Ama bu kazılar başhyalı beri, var bir yirmi senedir, köylü iyice tenbelleşti, hiçbirşey ekemez oldu gayri...

Amerikalı,

— Aynen başka yerlerde de böyle, dedi.

Yaşlı adama,

— Peki neyle geçinir köylü? diye sordum.

— Yerin altından çanak çömlek kırığı, taş maş parçaları çıkartmak moda olduğundan beri, köylüler işi boşladılar, kazmayı kapan kazdı top-rağı, ne bulduysa, ne çıkardıysa, buralara dolu-şan ecnebilere sattı boyuna...

Amerikalı,

— Aynen, başka yerlerde olduğu gibi... dedi.

Köylü,

— Bizim bura insanları çok bir alçaktırlar, dedi, memleketin bütün hazinelerini yok fiyatına sattılar ecnebiye... Toprakların altında öyle taş direkler, mezarlar çıktı ki, bunların değerini bulup sataymışız, daha böyle on Türkiye yeniden kur-lurmuş. Bu senin ecnebiye dediğin de kimler? Hep-si hırsız... Toprağın altından çıkan antikaları ça-lıp çalıp kaçırdılar... Burdan kaçırdıklarım götü-rüp kendi memleketlerine koca koca şehirler kur-muşlar yeniden onlarla... Kimisi kendi kazıp çı-kardı, kimi köylünün çıkardığını, kandırıp elin-den bedavaya aldı...

Amerikalı,

— Aynen, başka yerlerde de böyle olmuştur... dedi.

— Artık, dedi, toprağın altında da çıkaracak bir bok kalmadı... Varsa da kulaksama, hükümet gözünü açtı gayri, kimseye bişey kaptırmıyor. Bu ecnebiye eğer gene çalışıyorsa, hükümetten çalışır. Ola ki, hükümet kendisi satıyordur değer fiyatına...

Amerikalı,

— Evet, dedi, aynen başka yerlerde de böyle olmuştur.

— Öyleyse köylüler şimdi nasıl geçiniyor?

— ' Sorma... Buralarda altı köy vardır. Evlerine git, bir çul çapıt parçası bile bulamazsın, ne bardak, ne desti, ne çanak... Hepsinin evi tamta-kır.

— Neden?

— ı Neden olacak, bu turistlere satıyorlar. Evlerde bir kıymık kalmadı. Her neleri varsa hepsini antikaya çevirip satıyorlar. Toprağın altında çürütüp, paslandırıp, bozuk antikaya çeviriyorlar. Bizim bura insanının ahlâkı iyice bozuldu bey. Geçen gün, bacak kadar bi oğlan, bir de baktım, benim eşeğin boynundan boncukları alıyor. Boncukları çalıp da toprağa gömecek, anladın mı, sonra topraktan çıkarıp antika diye yutturacak... Evlerde gelinlik kızlar hep antikacı kesildi, parmak kadar bir taş eline geçiren, kesip oyup, olmadık hüner çıkarıyor ortaya... Eşek nalından maddalya, eski para yapıyorlar.

Amerikalı,

— Ben size söylemiştim ya, dedi, başka yerlerde de aynen böyledir.

Yaşlı köylüye,

— ' Sen nasıl geçiniyorsun, ne iş yapıyorsun? dedim.

— Ben eşek alıp satarım... dedi.

Bunu söylerken de, kuyudan su çekip, kuyu yalağında eşeğine su verdi. Eşek su içerken Amerikalı birden fırladı eşeğin yanma gitti. Biz köylüyle konuşuyorduk.

— Eşek ticaretiyle geçinebiliyor musun?

— Hamdolsun... Beş senedir bu işle geçinirim, şükürler olsun...

— Ne kazanırsın meselâ?

— Hiç belli olmaz... Eşeğine göre...

— Bir eşeği ne kadar zamanda satabilirsin?..

— Hiç belli olmaz... Bazı bakarsın, üç ay, beş ay eşek satılmaz, elinde kalır; bazı da bakarsın bir günde beş eşek birden satılmış.

Amerikalı yanıma geldi. Pek de heyecanlıydı.

— Aman, dedi, aman... Eşeğin üstünde bir halı parçası var, gördün mü?

İngilizce konuştuğu için köylü anlamıyordu.

Eşeğin sırtında eski püskü, çamurdan bir çul vardı.

— Şu pis bez mi? dedim.

— Aman, dedi, bu bir harika, bir şaheser... Demindenberi siz burda konuşurken, ben o halıyı inceliyordum. Renklerde, desen de harika, işçilik fevkalâde... Santimetrekaresinde tam yüz yirmi ilmik var. Dünyada böyle bişey görülmemiş, emsalsiz bişey...

— Satın alacak mısınız? dedim.

— Evet, ama... dedi, köylü halıyı alacağını anlamasın... Ben bunları çok iyi bilirim. Atacakları eski, yırtık çarığı satın almaya kalksan, demek bunun kıymeti varmış, demek antikaymış diye dünyanın parasını isterler. İstedikleri bişey değil, ne kadar para versen gözleri doymaz, fiyatı yükseltirler boyuna... Onun için köylüye çaktırmayalım...

O sırada yaşlı köylü,

— Ne dangırdıyor gâvur, fankfing ediyorsunuz... dedi.

— Hiç, dedim, buralarını çok sevmiş de...

— Sevilecek nesi var buralarının, kel kıraç tepeler işte...

Amerikalı,

— Ben size ucuza satın alma metodlarım var demiştim ya, bakın şimdi bir metod kullanacağım... dedi.

— Nasıl?

— Halıya istekli olmayacağız, eşeği satın alacağız. Tabii bu köylü halının kıymetini bilemediğinden, biz eşeği alınca eski çulu da eşeğin sırtında bırakacak... Biz sonra halıyı alır, az ilerde eşeği salıveririz. Siz şimdi benim eşeği satın almak istediğimi söyleyin köylüye...

Köylüye,

— Sen eşek satıyordun değil mi? dedim.

— Hee, eşek satıyorum... dedi.

— Meselâ bu eşeği kaç satarsın?

— Alıcısına göre...

— Biz alıcı olsak...

Güldü...

— Benimle dalga mı geçiyorsunuz? Sizin gibi bey takımı eşeği n'idecek?

— Ne yapacaksın sen canım... Alalım biz bu eşeği. Kaça vereceksin?

— Alıcısına göre dedik yâ... Sen mi alacaksın, yoksa bu gâvur mu?

— O alacak...

— Ne milletten o herif?

— Amerikalı...

— Hımmm... Yabancı değilmiş, bizden sayılır... Yahu, bu gayetle kart bir eşektir, söyle ona, bu eşek işine yaramaz.

Amerikalıya söyledim.

— Aman çok iyi, demek ucuza verecek... dedi.

— Kart olsun, razı o...

— Amerikalıya ayıp olur canım, sonra herif memleketine gider de Türkler beni kazıkladı, der.

Amerikalıya söyledim.

— Türk köylüsü çok saf, çok doğru insan... dedi, başka yerlerde olsa hemen satarlardı. Madem ki o bu kadar iyi kalpli bir adam, ben de ona çok para vereceğim.

Köylüye,

— Amerikalı razı... dedim.

— İyi ama Bey, bu eşek Amerika'ya varmadan yolda ölür. Hemi de bu eşek uyuzdur gayetle, her bir yanı vicık uyuz...

— Sana ne canım, istiyor adam...

— Allah Allah... Yahu, bu kancık eşek değil ki bir işine yarasın... Ne yapacak bu uyuz kart eşeği?..

— Nene gerek senin?.. Sen alacağın paraya

bak... Kaça veriyorsun şimdi bu eŖeęi?

Köylü,

— Çok merak ettim, dedi, hele bir sor o Amerikalı efendiye, onun memleketinde hiç eŖek yok muymuş...

— Sizin memlekette eŖek yok mu, diye soruyor.

— Var ama, böylesi yokmuş, deyiniz...

Köylüye söyledim.

— Hımmm... Demek Amerikan eŖeęini beğenmiyor da Türk eŖeęine meraklı. Eh ne yapalım, benden günah gitti... Ben eŖeęin her bir kusurunu saydım. Şimdi ecnebiyeden bir herifin hatırını kıracak değiliz ya, bir uyuz eŖşek için... Satalım öyleyse...

— Kaça?

— Sizin için on bine olur...

— Nee? Deli misin sen yahu, çıldırdın mı? En halis Arap cinsi koŖu atı iki üç bin lira...

— Öyleyse eŖşeęi nidecek, koŖu atı alsın en halisinden...

Amerikalıya adamın on bin lira istediğini söyleyince,

— Ben demedim mi, dedi, alıcı oldun mu, bunlar böyledir iŖte... Demek kıymeti yüksekmiş diye çok para isterler. Ya halıyı almaya kalksaydık, yüz bin lira isterdi. Şimdi ben bu eŖeęe on bin lira veririm. Ama, vermeye kalksam, elli bin ister... Onun için sıkı pazarlık etmeli...

Köylüye,

— Doğru söyle dedim, sen bu eŖeęi kaç al-dın?

— Bende yalan yok, dedi, bak şimdi abdestliyim, yalan söyliycek değilim ya... Ben bu eşeği, derisinden çarıklık çıkarmak için beş liraya aldım. Nasıl olsa bugün yarın geberir, ben de derisini yüzerim... Başka da bir işe yaramaz...

— İnsaf yahu... Beş liraya aldığın eşeği, nasıl on bin liraya satmaya kalkıyorsun?

— Canım biz satıcı olmadık, siz alıcı oldunuz... Kart dedim, olsun diyor adam. Uyuz dedim, razı... Kancık değil dedim, gene istiyor. Yarına çıkmaz ölür dedim, iyi diyor gene... Haa az daha unutacaktım, topal da bu eşek, ard ayağı ak-sar bunun...

— Olsun...

— Gördün mü? Demek bir kıymeti, bir kera-meti var bu eşeğin benim anlayamadığım. Yoksa bu Amerikalı gâvuru, ne diye Uyuz ve de kart ve de erkek ve de topal bir eşeği almaya kalksın... Değil mi? On bin... Aşağı kurtarmaz... Vere-mem...

Amerikalıya,

— Aşağı inmiyor, verelim mi on bini?.. de-dim.

— On bin verecek olduk mu, yirmi bin diyecek... Aman pazarlık...

İki saat pazarlık ettik. Aradabir vazgeçmiş gibi görünüp yürüdük. O hiç aldırmadı. Dönüp geldik yanına...

— Döneceğinizi biliyordum ben sizin... dedi.

— Nerden biliyorsun? dedim.

— Bilinmez mi canım? Böyle bir kelepir eşek düşürmüşsünüz, kaçırarak değilsiniz ya...

Cipin şoförüne, cipi götürüp, ilerde yol üstün-

de bizi beklemesini söyledim. Eşegi orda başıboş bırakıp cipe binecektik.

Neyse efendim, çekişe çekişe pazarlıktan sonra iki bin beş yüz liraya uyuştuk. Paraları saydık eline. Köylü de, sırtındaki çulu alıp eşeğin yularını elimize verdi.

— Haydi hayrını görün!.. dedi.

Sonra da ekledi:

— Herhalde ucuz gitti bizim kart uyuz eşek ya, neyse... Malın hayrını görün.

Amerikalının gözleri açılmış, köylünün elindeki halı parçasına bakıyordu. Şimdi ne olacak?

— Aman belli etmiyelim, dedi, eşeği alıp biraz gidelim, sonra hiç umursamazdan gelip dönelim, «Aman eşeğin beli üşür, şu çulu ver de üstüne örtelim» diyelim... Adam, asıl halı parçasını istediğimizi sakın anlamasın...

Eşegi ipinden tutup yürüdük. Yürüdük dedimse lafın gelişi, biraz zor yürüdük... Amerikalı arkadan iter, ben önden çekerim, eşek yine de yürümez bitürlü... Kart eşekte yürüyecek derman kalmamış... Halıyı köylünün elinden kurtarsak bir, eşeği bırakıp savuşacağız...

Eşegi ite kaka, yirmi-otuz adım açıldık, köylü arkamızdan seslenerek seğirtti:

— Durun, durun eşeğin şeyi kalmış...

Aman! Adam çulu kendiliğinden getiriyor diye bir sevindi ki... Adam koşup geldi, tepeyi aştı:

— Yahu, dedi, eşeğin kazık demirini unuttunuz. Amerika'ya götürünce bu eşeğin başını nereye çakacaksınız? Düşünmezsiniz: Hiç kazıksık eşek alınır mı? Acemi olduğunuz nasıl da belli...

Ucu halkalı demir kazığı da aldık elinden...

Amerikalı bana,

— Hadi sırası, şimdi de halıyı iste... Aman belli etme... «Şu pis çulu da veriver» de...

Köylüye,

— Bu eşek çok zayıf, hastalıklı da... Üşüyecek yazık, dedim, hayvanın üstüne eski bir çul örtmüştün, o pis çulu ver de üstüne atalım...

— Yooo, dedi, çulu veremem... Siz benden eşeği aldınız, çulu değil...

— Evet, eşeği aldık... Çulu da üstüne örtelim. Zaten eski, pis... Para da etmez.

— Evet, eski ve de pis... Ve de para etmez... Ama veremem.

— Neye?

— Veremem beyim... Baba yadigârı bir çuldur, verilmez... Atadan dededen kalma bir hâtıra... Veremem...

Amerikalıya «Vermiyor, babadan kalma yadigârmış» dedim. «Ne işine yararmış sanki, sor bakalım» dedi.

— Bu pis çul parçası ne işe yarar sanki... dedim...

Köylü birden ciddileşti:

— Ne demek ne işime yarar, şimdi bir başka uyuz eşek alıp sırtına koyacağım. Kısmetim varsa, sizin gibi bir meraklısını bulur, Allahın izniyle onu da satarım. Bu çul bana uğur getirir, uğur... Ben size kazığı da üste bedavadan verdim. Ona bişey dedim mi?

— Canım çula da bikaç kuruş verip alalım, örtelim hayvana...

— Amma yaptın. Sonra ben eşekleri nasıl satacağım?... Beş yıldır kart uyuz eşekleri hep bu

ul sayesinde satıyorum... Hadi glegle... Varın malın hayrını görün...

Amerikalının yüreğine inecek diye korktum. Koluna girdim.

Köylü birkaç adım açıldıktan sonra uzaktan seslendi:

— Eşegi bırakacaksanız, zahmet edip uzağa götürüp bırakmayın da hiç mi değil, yorulmaya-yım...

Eşegi orada bırakıp, cipin olduğu yere kadar yürüdük.

Amerikalı halı uzmanı,

— Başka yerlerde işte bu yoktu, hiç başıma gelmemişti, dedi, hepsi aynen, ama bu başka numara...

Cipe bindik. Kazık hâlâ elindeydi.. Onu elinden atmıyordu.

— Ne yapacaksınız bu demir kazığı? dedim.

— Htıra olarak bu kazığı, halı koleksiyonuma koyacağım, dedi, kıymetli bir kazık, iki bin beş yüze çok ucuz aldık...

— Yaaa, rezil olduk leme, rezil... Tuuh...

«Rezil olduk» diye diye elini başına vurup duruyordu.

AYTEN'İN
KOCASI

BİRİCİK anneciğim, sevgili babacığım, ölümümün sizleri nasıl perişan edeceğini biliyorum, ama benim için intihardan başka hiçbir kurtuluş yoktu. Çünkü hayat, taşıyamayacağım ve altında ezildiğim ağır bir yük gibi hergün biraz daha üstüne abanıyordu.

Anneciğim, babacığım, sizlere verdiğim azaptan dolayı bedbaht oğlunuzu affediniz. Şu anda biricik oğluma da gözyaşları içinde elvada diyorum. Büyüyüp liseyi bitirdiği zaman oğluma bu mektubumu verirsiniz.

İntiharımdan sonra tahkikata girişecek olan savcıya, polislere ve ilgili makamlara, elyazımla yazdığım ve altında imzam bulunan bu mektupla, ölümümden hiç kimsenin sorumlu olmadığını bildiririm.

Anî bir cinnet sonucu yada uzun süren sinir krizleri sonunda itihara karar vermiş değilim. Hayatımda, ancak intiharla temizlenecek bir leke, herhangi bir şerefsizlik de yoktur.

Bu mektubumdan da kolaylıkla anlıyacağınız gibi, intiharımdan yarım saat önce bile normal düşünmekteyim.

Uzun uzun mektup yazmaktansa, arkamda iki satırlık bir pusula bırakarak, hattâ hiçbirşey yazmadan intihar etmeyi düşündüm; ama o zaman herkes kendisine göre intiharımı yorumlayacak ve intiharıma bir gerekçe uyduracaktı. Dedikoduları önlemek, hayatıma son vermekte ne kadar haklı olduğu anlatabilmek ve aileme karşı kendimi savunmak için bu uzun mektubu yazmak gereğini duydum. Benim yerimde olan her şerefli insanın benim gibi yapacağına inanıyorum.

Hayatıma son vermeden önce, beni bu feci sonuca sürükleyen olayı tâ başından anlatırsam, beni haklı bulacağınızı biliyorum.

Tıp fakültesini bitirdikten birkaç hafta sonraydı, ihtisas yapmak için hazırlanmaktaydım. Bir arkadaşımın evindeki toplantıda Ayten'le tanıştım. Ona birden içim kaynadı. İlk konuşmamızda o da benim duygularıma yabancı kalmadı. Böylece başlayan arkadaşlığımız devam etti. Bu arkadaşlığa flört, aşk denilemezdi. İkimiz de birbirimizi sevdiğimizi belli etmeye, açığa vurmaya nedense cesaret edemiyorduk.

Arkadaşlığımız ilerlemişti. Bir yaz akşamı Büyükdere'de rıhtım boyunda gezinirken Ayten'e bir erkeğe ilgi duyup duymadığını, nişanlı olup olmadığını sordum. Alaylı bir gülümseyişle,

— Çoktanberi bu soruyu sormanı bekliyordum... dedi.

— Neden? dedim.

— Hangi erkekle arkadaşlık etsem bana bunu sorar da... dedi.

— Bu da çok normal Ayten... dedim.

Uzun süre konuşmadan gezindikten sonra,

— Hayır, ne nişanlıyım, ne de bir erkeğe yakınlık duyuyorum... dedi.

O gece neden Ayten'in soruma alındığını düşündüm. Bana öyle geldi ki, Ayten daha önce birkaç kere nişanlanıp ayrılmış olduğu için böyle alındı. Eski gönül maceralarını bildiğimi sandığı için sorum ona ağır gelmiş olacaktı. Değil nişanlanıp ayrılması, birkaç kocadan dul kalmış olsaydı yine de umurumda değildi.

Ayten'e bu konuyu bir daha üstelemedim. Yine bir arkadaşın evinde, toplantıdaydık. Fazlaca içtiğim şaraptan tatlı tatlı başım dönüyordu. Ayten de neşe içindeydi. Dans ediyorduk. Birdenbire,

— Ayten, benimle evlenir misin? dedim.

Birden gülüşü dondu, yüzü kızardı, gözlerimin içine bakarak sustu.

— Ama ben fena bişey söylemedim, dedim, istersen teklifimi reddedebilirsin...

Terasa çıktık, korkuluk demirine dayandık.

— Bana niçin gücendin? dedim.

— Ailemi tanıyor musun? dedi.

— Hayır...

— Babamın kim olduğunu biliyor musun?

— Hayır...

Cevaplanma pek şaşmıştı,

— Sahi mi? dedi.

— Tabii sahi...

O zamana kadar nasıl oldu da, ailesini öğrenmemiş, sormamış olduğumu kendim de şaşıtm.

Bu sorularından, sonra üzüntülü susuşlarından, ailesinin, babasının durumlarından utanç duyduğu sanısına kapıldım. Belki çok yoksul bir ailenin, toplumun suçladığı bir babanın kızıydı.

— Ayten, dedim, ailen ne olursa olsun, baban kim olursa olsun, beni ilgilendirmez; ailenle değil, seninle evleneceğim. Bir apartıman kapıcısının, bir sokak satıcısının, hattâ şimdi bir ağır suçtan hapisshanede yatan bir babanın kızı olabileirsin; ne çıkar bunlardan?..

Yüzüme eğilip dikkatle bakarak,

— Demek babamı tanımıyorsun, kim olduğunu bilmiyorsun, hayret... dedi.

— Bunda şaşacak ne var? Tabî öğrenmem gerekirdi, ama olmadı işte...

Birden neşelendi,

— Hadi içelim... dedi.

Boyuna içtik, dans ettik.

Gece yarışından sonra evine götürüp bırakmak istediğim halde aynı semtte oturdukları arkadaşlarıyla gitmek için çok direndi.

Ertesi gün de hemen ailesinin kimliğini soruşturdum. Babasının adını söyledikleri zaman, büyük bir şaşkınlık duydum, hem de korkuya kapıldım. Ayten, daha sağığında adı tarihe geçmiş, herkesin sayğı duyduğu, her sözü dinlenilen çok önemli, dünyaca ünlü bir adamın kızıydı. O büyük ve zengin adamın kızı olduğunu bilseydim, ölse on a evlenme teklifinde bulunmazdım. Ayten'le evlenebilmek için soylu ailelerden delikanlılar çevresinde pervane gibi dönerlermiş, ama o, ailesinin forşundan yararlanmak, babasının ününü sömürmek için evlenecekler diye, her evlenme teklifini reddedermiş.

Bunları öğrenince büyük bir umutsuzluğa kapıldım. Ayten'i seviyordum ama, öyle bir aileden kızla evlenemezdim. Ailesi bu evliliğe razı olsalar

bile herkes beni rahata kavuşmak, bu büyük aileyi sömürmek için Ayten'le evlendiğimi sanacaktı.

Artık Ayten'i görmüyor, onunla karşılaşabileceğim yerlere gitmiyordum. Ayten'i kutsal bir anı olarak içimde saklıyacaktım. Birkaç kere buluşmamız için haber gönderdi, gitmedim. Ama ne yapsam Ayten'i unutamıyordum. Unutmak için İstanbul'dan uzaklara gitmeliydim. İhtisas yapmaktan vazgeçip askere gitmeye karar verdim. Evimde askere gidiş hazırlıklarımı yaparken odama sen girdin anneciğim,

— Bir genç kız seni istiyor... dedin.

Ayten'i karşımda görünce şaşırdım, utandım da... Utancım, evimizin yoksulluğunu görmesindendi. Aramızda hiçbirşey geçmemiş gibi davranmaya çalıştım. Bir ara,

— Neden benden kaçıyorsun? dedi.

— Yoo, böyle bişey yok, nereden çıkarıyorsun? dedim.

— Hiç de görüldüğün gibi nazık değilmişsin, dedi, bana bir gece bir teklifte bulunmuşsun, sonra cevabımı bile almak istemedin.

Cevap vermedim.

— Askere gidiyormuşsun, doğru mu?

— Evet...

Yine sustuk.

— Şimdi ben sana teklifte bulunuyorum: Benimle evlenir misin?

Pencereden bakarak,

— Evlenemem Ayten... dedim.

Yine sustuk. Açıklamak gereğini duyarak,

— Sana evlenelim dediğim zaman, kimin kızı olduğunu bilmiyordum, dedim, ama şimdi öğrendim. O kadar ünlü, zengin, dünyada tanınmış bir

adamin damadı olmak istemem. Seni unutmaya çalışacağım.

Ayten ağladığını belli etmemeye çalışarak,

— Ne yalan söylüyeyim, dedi, sen babamın kim olduğunu bilerek, ama bildiğini benden gizleyerek evlenme teklif ettiğini sanmıştım. Ailemle değil, benimle evleneceksin.

— Evet ama, bunu başkalarına anlatamam ki... Herkes ailenin durumundan yararlanmak için seninle evlendiğimi sanacak... Bu türlü dedikodulara, suçlamalara katlanamam...

Ağladığını artık saklıyamıyordu.

— Beni gerçekten seviyorsan evlenelim, dedi, her gittiğin yere gelirim. Askere giderken beni de götür. Sonra bir uzak kasabada doktor ol, gidelim birlikte... Babamın hiç desteği olmadan birlikte kuralım hayatımızı...

Bütün bu sözlerin, yirmi beş yaşında, çok iyi yetiştirilmiş bir genç kızın romantizmi olduğunu, ona alıştığı hayatı yaşatamıyacağımı, buyüzden hayal kırıklığına uğrayacağını biliyordum, Ama onu öylesine seviyordum ki, ellerini avuçlarıma alıp,

— Seviyorum, dedim.

Yıldırım nikahıyla, kimseye de haber vermeden evlendik... Ayten, evliliğimiz süresince gerçekten her şeyimi paylaştı ve önceden sandığım gibi hiç de hayal kırıklığına kapılmadı. Ama... Ama, ya başkaları...

Benim felâketim, daha nikâhın kıyıldığı gün başladı. Nikâh dairesine, gerekli olduğu için iki arkadaşımızı tanık olarak götürmüş, başka da kimseyi çağırmamıştık. Kimseye de haber verme-

miştik. Kaynatam, sandığımdan çok daha anlayışlıydı. Dedikoduları, söylentileri önlemek için onlardan hiçbir yardım istemediğimizi öğrenince, Ayten'in annesi biraz alındıysa da babası bunu çok iyi karşıladı.

Nikâh defterini imzalarken flaşlar parlamaya başladı. Gazeteciler resimlerimizi çekiyorlardı. O kadar gizlediğimiz halde demek duymuşlardı. Bir anda çevremiz buketlerle doldu. Sonra da, bizi kutlayan bir kalabalığın ortasında bulduk kendimizi. Nikâh dairesinden çıkarken tanımadığım bir adam geldi yanıma, önce Ayten'in, sonra benim elimi sıktı, yanındakilere tanıyormuş gibi bizi tanıttı:

— Ayten Hanım...

Bana döndü:

— Ayten Hanımın kocası...

Çok fena bozuldum. Dışarı çıktık. Kasketli bir adam kalabalığa,

— Ayten Hanımın kocası kim? diye soruyordu.

Cevap vermeden bizi bekleyen taksiye doğru yürürken, kalabalıktan birkaç kişinin o kasketli adama,

— İşte, Ayten'in kocası bu! diye beni arkamdan gösterdiklerini duydum. Kasketli adam yanıma sokuldu,

— Beyefendi, araba hazır... dedi.

— Ne arabası? dedim.

— Mümtaz Bey hususî arabasını gönderdi, ben şoförüym. Araba ve ben istediğiniz kadar emrinizdeyim...

Sert,

— İstemez... diyerek taksiye doğru yürüdüm.

Arkamdan «Ayten'in kocası» diye beden söz edildiğini duyuyordum. Hem de hecelerın üstüne basa basa «Ayten'in kocası» diyorlardı.

Arabaya binince karım «Bu Mümtaz Bey, dalkavuşun biridir» dedi.

Takside giderken üzüldüğümü anlayan Ayten,

— Aldırma bunlara, dedi, büyük şehirde söylenir böyle şeyler, ama biz uzaklara gideceğiz, oralarda bizi kimse bilmiyecek, bilenler de bizi kendi kişiliğimizle tanıyacak...

Ertesi günkü gazetelerin kimisinde evlilik haberimiz, kimisinde resimlerimiz, kimisinin de dedikodu sütunlarında sözümüz vardı; bu sütunlarda benim adım yok, adımın yerine «Ayten Hanım'ın kocası pek şık giyimi ve zerafetiyle intisap ettiği aileye liyakatını isbat etmektedir.» «Ayten Hanım'a ve Ayten Hanimin kocasına yeni yuvalarında mutluluklar dileriz.»

Kendi evimize taşındığımızdan birkaç gün sonra sen bana bir sabah,

— Oğlum, dedin, doğrusu karının bu kadar iyi bir insan olduğunu hiç tahmin etmiyordum. Bizim bu fakir hayatımıza hemen uydu. Yalnız...

— Ne var yalnız...

— Biz ailece bu mahalleliyiz, sen evlendiğinden beri mahallede adımız değişti. Şimdi herkes bana Ayten'in kaynanası diyor. Geçen gün bakkalın defterini gördüm, o bile defterin başına «Ayten'in kaynanası» diye yazmış...

— Zamanla unutulur bu lâflar anne... dediğimi hatırlarsın.

Evliliğimizin galiba ikinci günüydü, kapı çalındı. Kapıyı karım açtı. Ben içerden seslerini duyuyordum. Bir kadın karıma,

— Ayten Hanım'ın kocası burda mı oturuyor? diye sorunca kapıya çıktım. Karım,

— Hayır, burası Metin Bey'in evi... diye adamı terslerken,

— Ne yapacaktınız? diye sordum.

Adam elindeki paketi göstererek,

— Metin Bey'in düğün hediyesini getirmiştim de ... dedi.

Günde beş-on kere kapımız çalınıyor, gelenler «Ayten Hanımın kocası»nı soruyorlardı.

Ayten bu sözlerden alınmamam için çırpınıyor, üzülüyor, benden «Ayten'in kocası» diye söz eden gazeteleri görmemem için saklıyordu.

Askere gidişimi kurtuluş sanmıştım. Trene binmek için gara gitmiştik, karımla gar lokantasında çay içiyorduk. Birara cıgara almak için dışarı çıktığımda, bir yaşlıca hanım yanıma sokulup,

— Affedersiniz bey oğlum, dedi, siz galiba Ayten Hanım'ın kocasısınız yanılmıyorsam, öyle değil mi?

— Evet... dedim.

— Tebrik ederim evlâdım... dedi.

Çok sinirleniyordum, ama bu sinirliliğim Ayten'e de bulaşmasın diye uğraşıyordum. Ayten'in bunda hiçbir suçu yoktu. Üstelik üzüldüğümü anlıyor, beni avutmaya çalışıyordu. En yumuşak, tatlı sesiyle,

— Sevgilim, zamanla bu söylentiler unutulacak... diyordu.

Yedeksubay Okulunda yalnız arkadaşlar değil, subaylar bile adımı söylemiyorlardı. Beni İstedikleri zaman arkadaşlardan birine subaylar,
— Ayten'in kocasını çağırın! diyorlardı.

Hiç de alay etmek, beni aşağılamak, küçümsemek niyetleri yoktu, tersine saygı duyarak arkamdan «Ayten'in kocası» diyorlardı. Beni bir arkadaşım birisine tanıştıtırırken «Ayten Hanım'ın kocası» diyordu.

Yedeksubay doktor olarak bir sınır kasabasına gidecektik ki, büyük askerî hastanelerden birinde kaldığımı bildirdiler. Hep bu Ayten'in kocası olmamdan ileri geliyordu. Hastanede kalmak çok canımı sıktığı için kaynatama bir mektup yazarak, bize lütfen yardım elini uzatmamasını, bizi kendiliğimize bırakmasını, kendi kanatlarımızla uçmak istediğimizi ve açıkçası «Ayten'in kocası» kimliğinden kurtulmak istediğimi bildirdim. O kadar büyük bir kişiye böyle bir mektup yazam hiç de doğru değildi. Kaynatam çok içten bir cevap verdi: Davranışlarımı çok beğendiğini, benimle övündüğünü, bizim için hiçbir iltimas yapmadığını, hastanede bırakılmamdan da haberi olmadığını, istersem uzakta bir kıtaya göndermek için ilgililere söyliyeceğini yazdı. Tabii bunu istemedim. Askerlik görevini yaptığım hastanede adım yine «Ayten'in kocası»ydı. Herkes beni tanımak istiyor, arkamdan hemşireler, hastalar birbirlerine «işte, işte Ayten'in kocası!..» diye beni gösteriyor, üstelik bu sözlerini, hoşuma gideceğini sanarak, bana da duyurmaya çalışıyorlardı.

Askerlik görevim bitince Ayten ihtisasımı Avrupa'da yapmamı söyledi. Ben de istiyordum. Ka-

rıma «Avrupa'da ihtisas yaparsam, babanın yardımını olduğunu söylerler. Hiç ihtisas yapmıyacağım, seninle uzak bir yere gidelim» dedim. Bir doğu kasabasında hükümet tabibi oldum. O kasabaya trenle gidiyorduk. Bikaç istasyon önce, tren, gideceğimiz ilçenin bağlı olduğu ilin istasyonunda durdu. Elllerinde çiçekler, paketlerle birkaç kişi trenin pencerelerine bakarak birisini arıyorlardı. Öndeki adam trenin bilet memuruna «Ayten'in kocası da trendeymiş, hangisi biliyor musun?» diye sordu. Biletçi de beni gösterdi. Pencereden bakıyorduk. Adamlar yanımıza geldiler. Paketleri, çiçekleri uzattılar. Öndeki valiymiş. «Hoş geldiniz... Memleket sizin gibi ülkücü doktorlara çok muhtaç...» dedi. «Buralara gelen görevli bütün doktorları böyle karşılar mısınız?» dedim, Vali de, arkasındakiler de bozuldular. Ama ben de bozuldum, çünkü «Ayten'in kocası» olmasaydım, bir Valiye böyle bir söz söyleyemezdim. Vali «Gideceğiniz ilçede istirahatinizi, elden geldiği kadar, imkânlarımız nisbetinde temin için emir verilmiş ve her şey hazırlanmıştır. Bir isteğiniz olursa hemen bizzat bana telefon edersiniz. Ben de ziyaretinize geleceğim.» dedi. Tren kalkarken de elini sallayarak «İmkânlarımız kısırdır, kusurumuza bakmayınız» dedi. «Ayten'in kocası»nı görmek için istasyona dolan kalabalık bize ellerini sallıyorlardı.

Biz daha oraya gitmeden ilçede «Ayten'in kocası» olduğum yayılmıştı. Kimseye bitürlü adımlı söyletmedim, bana Doktor Metin diyen yoktu. Bu duruma karım benden çok üzülüyor, haysiyetimi koruyabilmek için neler yapmıyordu... Başkaları da adımlı söylesinler diye, toplantılarda konuşurken sık sık adımlı söylüyor «Metin bana dedi ki...»,

«Metin şöyle yaptı, Metin böyle etti...» diyordu. Bu yüzden gittikçe gülünç olduğumuzu hiç değilse kendikendimize gülünç olduğumuzu anlıyordum.

Zamanla unutulmak şöyle dursun «Ayten'in kocası» olduğum gittikçe yurt ölçüsünde yayılıyor-du. İstanbul'a izinli gelişimde, Avrupa'ya gitmek bir kurtuluş olacak diye düşündük. İkimiz de yanılmışız. Paris'te üç yıl ihtisasımı yaparken Ayten'in kocası olmaktan kurtulamadım. Bizim elçi, özel ve resmi bütün ziyafetlere, toplantılara çağırıyor, ve beni herkese «Ayten Hanımefendinin kocası» diye tanıtıyor, bunda bir nezaketsizlik bulmadığı gibi üstelik övünüyordu da... «Ayten'in kocası» olarak ünüm, yurt sınırlarını da aşmıştı. Paris'teki kordiplomatik beni «Ayten'in kocası» diye tanıyordu. Fransız gazetelerinin sosyete sütunlarında adım Mösyö «Ayten'in kocası» ydı.

Karım duyduğu üzüntülerden bir gece ağlıyarak «Metin, Amerika'ya gidelim, kaçalım buralardan...» dedi. Gittik. Amerika'ya değil, en uzak gezegenlere gitsek kurtulamıyacaktım bu ünden... Bir de oğlumuz dünyaya gelmişti. Mutlu olmamamız için hiçbir neden yoktu; yalnız işe o korkunç ân: Mrs. Ayten'in kocası olmak!

Ben kendim olmak istiyordum. Alınırım diye karım, babasma mektup bile yazmıyordu.

Kurtulmak için ciddi olarak ne yapmam gerektiğini düşündüm. Ben o zamana kadar kendi kişiliğimi kazanmak, Ayten'in kocası olmaktan kurtulmak için silik, önemsiz olarak kalmak yolunu seçmiştim. Çünkü hayattaki her başarım karımın ve babasının yüzünden sanılacaktı. Oysa bu

silik kalmak isteyişim bir işe yaramamıştı. Bir de bunun tersini dinlemeliydim. Yani, üstün başarı-lara ulaşırsam, Ayten'in kocası olduğum unutulur, kendi kişiliğimle ortaya çıkar, kendi adımla tanı-nırdım. Zaman zaman bu düşünce kafamda yer ederken, birgün bunu karım da ima edince, ona,

— Ayten, dedim, ben büyük başarılar için ya-ratılmış insan değilim. Daha çok kendi halinde, gürültüsüz, sakın bir hayat isterdim. Üstün yaşı-yışlar için kendimi hazırlamadım. Ama ikimizin de mutluluğu için elimden geleni yapacağım. Senin de «Metin'in karısı» olmak hakkındır. Göreceksin çok çalışacağım...

Başarılar sağlamam kolay olmadı, ama günün birinde gerçekten başarılı, tanınmış bir adam ol-dum.

Şöhret kazanmanın zorluğunu kimse benim kadar bilemez. Hiç de haris, üstün başarı-lara lâ-yık çalışkanlığım yokken, şu Allanın belâsı «Ay-ten'in kocası» titrinden kurtulmak için geceyi gün-düze katıp vargücümle çalıştım. Amerika'da tıp profesörü ve üniversitede kürsü sahibi olmanın güçlüğünü başkaları bilemez. Araştırmalar, bilim-sel çalışmalarım tıp dergilerinde yayınlanıyordu ama, yazının altına kendi adımdan sonra paren-tez içinde «Profesör Ayten» diye de ilâve etmeyi unutmamışlardı; çünkü bana hâlâ ya «Ayten's husband» ya da «Profesör Ayten» diyorlan Çalış-malarımı değerlendiren bir bilim kurulunun ver-diği nişan haberi ertesi gün gaztelerde «Misis Ay-ten'in kocasının başarıları» diye çıkınca o gün evde; sinir krizleri geçirdim.

O sırada Kongo hükümeti, taşradan doktorlar istemekteydi. Karım, «Sevgilim, istersen Kongo'ya gidelim. Çok yoruldun, orada dinlenirsin belki...» dedi. Çok ince bir insan olan karım Kongo'da kendimize yeni bir çevre yapacağımızı umuyordu. «Ayten'in kocası» etiketinden kurtulmak için kutba, Eskimo'ya gitmeye razıyım, karım ye oğlumla biz nerde olsa mutlu olabilirdik.

Uçaktan inip Kongo'ya ayak bastığımız zaman, bizi karşılayan Kongo'nun Sağlık Bakanı önce «Hoşgeldiniz Misis Ayten» diye karımın, sonra da «Hoşgeldiniz Profesör Ayten» diye benim elimi sıkınca, ~~karımın~~ kolunda otomobile kadar zor girebildim. İlk uçakla Kongo'dan döndük. Karım «Memleketten ayrılalı yıllar oldu, dönelim yurdu muza istersen...» dedi. «Ayten'in kocası» sözünün Türkiye'de bunca zamanda unutulmuş olduğuna inanıyordu.

Türkiye'ye geldik. Birkaç hafta sonra bir baloda terbiyesiz bir herifin, yanındakine beni arkadan gösterip «Kim bu? Necidir?» diye soran birine, oradakilerin duyacağı yüksek bir sesle, «Ayten'in kocasıdır, tanımaz mısın?» deyişine deli olacaktım. Çocuğuma bile «Ayten Hanım'ın oğlu» diyorlardı.

Memleketinizde herşeyden çok paraya değer verildiğini bildiğimden, kendi kişiliğimi kazanabilmem için zengin olmaktan başka kurtuluşum yoktu. Hiçbir zaman zenginliği aklımdan geçirmedğim halde, kendi adımları kazanabilmek için zengin olmaya çalıştım. Memleketimizde, değerli bazı varlıklardan vazgeçmek şartıyla, zengin olmanın fakir kalmaktan daha kolay olduğunu herkes

bilir. Ölümün eşiğinde bulunduğum şu anda, zengin olabilmek, için, memleketimin geleneğine uyarak, kutsal saydığım kavramlardan fedakârlık yaptığımı itiraftan çekinecek değilim. Zengin olmam, profesör olmam kadar uzun sürmedi. Doktor simsarlarının çoğu bana çalışıyordu. İki büyük apartmanım, arabam, kıymetli eşyalarım, zengin kitaplığım, bankada da param vardı. Bir özel hastane açmak üzereydim. Ama dedikodular kulağıma geliyordu: «Ayten'in kocası olunca, işte insan böyle zengin olur...» Profesörlüğümü de Ayten'in kocası olmamla yorumlamışlardı alçaklar... Bigün sokakta önümde giden iki kadından birinin hasta olanına «Aman Ayten'in kocasına gidin, çok iyi doktor, bana bir ilâç verdi, hiçbir hastalığım kalmadı» diye beni salık verdiğini duymuştum.

Bütün evliliğimiz süresince hep karımla birlikteydik; bir zaman ayrı kalmayı denedim. Karımı Amerika'daki bir akrabasının yanına yolladım, kendim de Paris'e gittim. Karıma çok bağlı bir koca olduğum halde, hiç istemiyerek başka kadınlarla ilgilendim; ama bunların hiçbirini beni «Ayten'in kocası» olmaktan kurtaramayınca, İstanbul'a döndüm. Karım da gelmişti. «Ayten artık tahammülüm kalmadı ayrılacağız» dedim. Ayten ne iyi kadındı... Boynuma sarılıp ağladı. Ayrılmayalım demedi. «Nasıl istersen öyle olsun sevgilim. Ben hep senin karın olacağım, karın olarak kalacağım.» dedi. Gözyaşları içinde mahkeme kararıyla ayrıldık. Gazeteler bu haberi bile «Ayten'in kocası karısından ayrıldı» diye sosyete sütunlarında bildirdiler. Altı yıl bekâr kaldım. Bana bu sefer de «Ayten'in eski kocası» diyorlardı. Bu altı yılda

bile kendi adıma sahip olamadım. İnanır mısınız, Hindistan'a gittim de orda bile bana «Ayten Hanım'ın eski kocası» dediler. Ama bu bile benim için bir ilerleme sayılırdı. Yeniden evlenirsem, Ayten'in eski kocası olmaktan kurtulacaktım. Çektiğim acıyı kimseler bilmez. Ayten'i deliler gibi sevdiğim halde, bir daha evlendim. Birinin adı Ayperi, birinin Gülten olduğu için belki yine Ayten'e benzetirler diye iki kızla evlenmeyi reddedip Fatma adında yoksul aileden bir kızcağızla evlendim. Artık bana hiç kimse «Fatma'nın kocası» diyemezdi; evet demediler, ama hâle «Ayten'in eski kocası» diyorlardı.

Siz söyleyin, ben ne yapabilirdim; yaşamanın benim için hiçbir tadı kalmamıştı artık... Ne yap-sam Ayten'in kocası olmaktan kurtulamıyordum. Ayten'e gidip, evlenmesi için yalvardım. Evlenirse, bana «Ayten'in kocası» demekten vazgeçerlerdi. Ben kurtulurdum, yeni kocası «Ayten'in kocası» olurdu» Zavallı Ayten, ağlıyarak «Senden sonra evlenmek bana ölümden çok ağırdır. Ama niçin evlenmemi istediğini biliyorum. Senin mutluluğun için bu işkenceye katlanacağım» dedi. Çok geçmeden evlendi. Kocasının adı hemen «Ayten'in kocası» oluvermişti, ama ben de kurtulamamıştım; bana da «Ayten'in ilk kocası» diyorlardı.

Ayten'in ölümü benim için çok büyük acı oldu. Zavallı sevgilim. Onun eceliyle ölmediğini biliyorum, beni kurtarmak için kendini öldürdü. İçimin gizli bir yerinde, kendi adım kazanacağım diye Ayten'ciğin ölümüne sevindiğimi bile şimdi itiraf ediyorum. Ah ne yazık ki, O'nun ölümü bile beni kurtaramadı. Ölümü üstünden üç yıl geçtiği halde bana «Zavallı Ayten'in eski kocası» diyor-

lar hâlâ... Hattâ, onun ölümü, benim bu etiketimi daha çok yaydı ortalığa...

İntihar etmekte ne kadar haklı olduğumu anladınız, artık beni suç... suç... suç... suçla... mazsınız. Sevgili an an an anneci...ğim, ba ba-
cağım, elveda... beni affedin... e mi? Elveda sevgili o o oğlum. Elveda ey gü gü gü güzel dün dün dünnn dünya...

* * *

Yukarıda satırları yazılı on sekiz yıl olmuş, hey gidi hey... Bu mektubumun ele geçtiğini sanıyordum. Oysa o zaman üstümdeki ropdüşambrın cebinde duruyormuş. Karım Fatma, ordan alıp yazı masamın gözüne koymuş. Bu sabah eski yazılı kâğıtlarımın arasında buldum; o korkunç günü yeniden yaşadım.

Mektubu yazarken biyandan da durmadan leblebi gibi uyku hapı alıyordum. Son mektubumun altına imzamı atarken, sonsuz uykuma gözlerimi kapamak istiyordum. Elim ağırlaşmış, parmaklarım yavaşlamıştı, harfleri büyük zorlukla yazabiliyordum. Odanın içi koyu bir sise büründü, sonra bu sis bir kadın vücudu oldu: Ayten karşımdaydı, gülümsüyordu.

— Sevgilim? intihar seni kurtarmıyacak... dedi.

— Niçin? diye sordum.

— Çünkü, dedi, kendin olarak bile ölemiyeceksin. Yarın sabah gazeteler «Zavallı Ayten'in ilk kocası intihar etti» diye yazacaklar. Hiç olmazsa ölürken kendin olmalıydın sevgilim. Kendini boşuna öldürüyorsun...

— Artık çok geç Ayten, dedim, çok uyku hapı aldım, bu derin uykudan uyanamam...

— Kurtulursun... İstersen kurtulursun...

Kollarını açarak,

— Bana gel, bana gel sevgilim... dedi.

Zorlukla ayağa kalkıp ona doğru yürüdüm. Ben ilerledikçe o geri geri çekiliyordu. Ayakta duramadığım için sendeledim, tutunmak için elimi yandaki etajere atınca, bir gürültüyle düştüğümü hatırlıyorum. Gürültüyle gelen karım Fatma, beni ölüm halinde görünce hastaneye kaldırtıyor. Orada midemi yıkayıp beni kesin bir ölümden kurtarıyorlar. Gerçekteyse beni o zaman ölümden kurtaran sevgilim Ayten'di. Artık «Zavallı Ayten'in ilk kocası» diye tanınmak beni eskisi gibi üzmüyordu. Ama zaman herşeyi silip süpürüyor, unutturuyor. Şimdi kimse bana «Zavallı Ayten'in ilk kocası» demiyor; oysa birinin böyle demesine öyle muhtacım ki...

Dün Amerika'dan büyük bir tıp ansiklopedisi geldi, karıştırırken, eski bir buluşumdan ötürü kendi adıma gördüm: «Profesör Ayten'in önemli buluşu...»

Sevindim, sevindim... Gerçekten de beni ben yapan Ayten'di, beni var eden oydu.

Bu satırları, «Ayten'in kocası» olarak artık unutulmanın üzüntüsüyle, «Ayten'in kocası» olarak imzalamaktan şeref duyuyorum.

Ayten'in kocası

ISMARLAMA
CENAZE
SÖYLEVİ

BİR tarihte, kimbilir kaçınıcı kere soktukları hapishaneden yeni çıkmıştım. İşsizdim, parasızdım, dostsuzdum. Durumumu bilen bir arkadaş.

— Yahu yazık değil mi sana? dedi.

— Yazık... dedim,

— Peki, neye kendine yazık ediyorsun?

— Ne yapayım?

— Gel seni birisine tanıştırayım, onun senin gibi birisine ihtiyacı var.

Götürdü beni adama. Kunduracıymış, ama para tutuyor, kundura yapıp büyük mağazalara toptan satıyor, daha çok da «zenne» dedikleri kadın iskarpini yapıyor.

Tarih, demokrasinin Türkiye'ye yeni ithal edildiği günler, herkeste milletvekili olmak hastalığı başlamış. Kimse kimseyi dinliyemiyor, kendisi konuşmaktan. Herkes Türkiye'yi kurtaracak ve kalkındıracak.

Seçim zamanı. Bu kunduracı da bağımsız adaylığını koymuş, bütün formaliteyi tamamladı.

mıŖ, yalnız meydanlarda halka syliyeceği nutuk eksik. Bir de birkaç nutuk bulup ezberledi mi, tamam, al sana bir milletvekili, evir çevir kullan...

— Memlekette Ŗu kadar bin iŖçi var, diyor, beni bütün iŖçiler tanır, diyor, ben diyor, iŖçi haklarını koruyacağım, diyor, Ŗu kadar bin iŖçiden tanıdığım Ŗu kadar bini bana oy verse tamam, diyor.

Türkiye'yi hooop diye kalkındırarak ooook önemli dŖnceleri olduğu belli. Yalnız «Maalesef tahsili olmadığından» kendisi yazamıyormuŖ, seçim kürsüsünde halka söylemesi için «Gayetle tesirli bir seçim nutku» yazar mıymıŖım.

Yazdım. AŖaęı yukarı - aklımda kaldığına göre Ŗyle biŖeydi:

«Ey yırtık orabından baŖka kaybedecek bir Ŗeyi olmayan iŖi kardeŖlerim! Sizler, dokuduğunuz kumaŖları giyemiyorsunuz. Yaptığınız kunduraları giyemiyorsunuz. Kendi yaptığınız evlerde oturamıyorsunuz. Onlar giyinir, siz yine yalınayak, ulaput içinde. BaŖkaları için alıŖtıęınız yeter! Her ne varsa siz yaratıp var ediyorsunuz, ama ondan kendiniz yararlanamıyorsunuz. Alınterleriniz, göz nurlarınız, sizi sömürenlere han, apartıman oluyor. Bitsin bu zulüm, bu iŖkence...»

O zamanlar böyle sözler seylenemezdi. (Bakın, Ŗimdi söyleniyor.) Adam, nutku çok beğendi. Aracılık eden arkadaŖ, bana ondan aldığı on lirayı verdi. Sonradan öğrendim yirmi lira almıŖ, on lirasını kendine komisyon alıp, onunu da bana vermiŖ. Allah bereket versin... O zaman hikyenin en güzeline iki buçuk lirayla beŖ lira arasında para veriyorlar. KeŖke piyasası olsa da, günde böyle yirmi nutuk yazsam...

Bağımsız milletvekili adayı nutku ezberlemeye başladı, ama adamda kafa diye bişey yok. «Sizler» le «onlar» birbirine karıştırıyor. Meselâ «Onlar saray gibi apartmanlarda yan gelip yatarken, sizler damları akan gecekonduarda kışın titriyorsunuz!» diyecek yerde «Sizler saray gibi apartmanlarda yan gelip yatarken onlar damları akan gecekonduarda kışın titreyiyorlar!» diyor.

Zarzor ezberlettik adama. Nutuk tam onun istediği gibi «Gayetle tesirli» olmuş ki, daha nutkun başında polisler adamı çalyaka kürsüden indirip Emniyet Müdürlüğüne tıkımlar.

— Kim yazdı bunu? diye adamı sıkıştırmışlar.

Beni ele verse anasının ağlıyacağım sezdiği için,

— Yenicami avlusundaki istidacılardan birine yazdırdım ama, kimdi bilemiyorum... demiş.

Böylelikle yakasını kurtaramazdı ama, dükkân, mağaza sahibi, iş, tezgah sahibi, bankada parası olduğunu isbat edince «İtibarlı ve haysiyetli vatandaş» olduğu anlaşılıp yakasını polisin elinden kurtarmış.

Nutkun çok alkışlandığını görünce, milletvekili olmayı da iyice gözüne almış, bana bikaç nutuk daha yazdırdı.

Onunla tanışmamız işte böyle oldu. Başkaları seçildi, o milletvekili seçilmediyse bu yüzde yüz talihsizliğindendi; yoksa seçenlerden daha az kabiliyetli olduğundan değildi.

Ne zaman bir yazıya ihtiyacı olur, başı sıkırsırsa bana gelirdi.

Bir kere de kızı evleneceği zaman geldi. Düğünde nutuk söyleyecekti. Damat yüksek bir ai-

ledenmiş, bu da onlardan aşağı kalmamak, kafalı adam olduğunu isbat için sıkı bir nutuk istiyor. Yeni evlilere mutluluk dileyen bir söylev yazdım. Doktora vizite ücreti bırakır gibi, giderken masama bir elli liralık bıraktı. Benim o sıralar, durumum iyi, bir hikâyem yüz lira ediyor. Almadım parasını.

— Çok rica ederim, dedi, her külfet bir nimet karşılığıdır. Siz bu parayı almazsanız, bir daha böyle işler için size gelemem ki...

— Ne zaman istersen gel, istediğini yazarım.. dedim.

Sonradan duyduğuma göre, düğünde söylev okunması pek eğlenceli geçmiş. Ezberlediği söylevi sık sık unutunca, cebindeki söylev kâğıdını çıkarıyor, birkaç satır oradan okuyormuş. Söylev yazılı kâğıdın bulunduğu cebinde de, hangi mağazalara ne kadar iskarpın vereceği yazılı sipariş kâğıdı varmış.

«Sevgili yavrularım! Çetin hayat yolunda sizler elele mesut ve bahtiyar olarak ilerlerken...»

Unutmuş gerisini. Söylev kâğıdı diye cebindeki sipariş kâğıdını çıkarmış. Heceliyerek okuduğu, yazıyı zorla söktüğü için de, ne okuduğunu kendisi anlamıyor.

«Sevgili yavrularım! Çetin hayat yolunda sizler elele mesut ve bahtiyar ilerlerken plajdaki Hristaki'ye yirmi çift zenne, Üç Yıldız kundura mağazasına otuz çift fantazi verilecek...»

Düğün pek eğlenceli geçmiş yani.

Bigün yine geldi eve,

— Aman, dedi, benim oğlan Almanya'da okuyor, mühendis olacak. Dört senedir Almanya'da. Şimdi tutturmuş «Bu gurbet elde artık memleket hasretine dayanamıyacağım, geleceğim» diye. Yazık olacak, bir sene daha kalsa mühendis olacak. Aman, ne olur, şuna bir acıklı şiir yaz da, kalsın orda okusun...

Oğlanın gönderdiği mektupları okudum ki, öyle dört-beş yıl değil, dört- beş bin yıl kalsa orda, mühendis değil ya, badanacı olacağı bile yok. Oğlan, hergelelikte babasından çok baskın. Maksadı babasından daha çok para koparmak.

Oğlanın adı Hurşit. Yazdım bir manzume. Hâlâ aklımdadır:

*Kabuğundan çıkan civciv kabuk değil yem arar,
Atın cinsi küheylânsa en münasip gem arar.
Çalışmaya geldiğimiz bu dünya bir gurbettir,
Çalışanlar cefa çeker ama sonra dem arar.*

*Gurbetteyim diye sakın kahırlanma çok çalış,
Tahsil eden garip kalmaz zaman gelir cem arar.
Oğlum Hurşit, ocağından ayrılmamış kim vardır,
Sabret oğlum, çalışanlar bir gün nik ü nam arar!*

Yine para vermek için üsteledi, almadım.

— Ama bir daha gelmeye yüzüm olmayacak... dedi.

— Biz eski arkadaşız, sen benim dar günlerimde bana iş verdin, her zaman gel, beklerim... dedim.

Yıllardır görüldüğü yoktu. Geçenlerde geldi yine,

— Kayınpeder sizlere ömür... dedi.

— Başın sağolsun, dedim.

— Cenazeyi yarın (....) camiinden kaldıracamız, dedi.

— İyi... dedim

Artık, bu kadar işim gücüm arasında da, bir de onun kaynatasının cenazesine gidecek halim yok ya, hem ne diye...

Benim umursamadığımı görünce,

— Yine sizden bir ricam var, dedi.

— Estağfurullah, nedir?

— Cenaze defnedilince başında bir nutuk...

— İşim başımdan aşkın ama, sen eski dostsun, yazayım bişeyler de akşam gel al...

— Yooo, dedi, ben okuyamam ki...

— Başka biri okur.

— Siz okuyacaksınız... Çok rica ederim... Bu iyiliği benden esirgemeyin...

— Ne? Ben senin kaynatanın cenazesinde mi konuşacağım? olmaz... Tanımıyorum bir kere, hiç görmedim, hem ne diye?

Yalvarıyor yakarıyor.

— Şimdi, bana seçim nutku yazdığınız günler değil, meşhur bir adam oldunuz, herkes tanıyor sizi. Sizin kayınpederimin mezarında konuşmanız başka olur. «Biz eski dostuz» dememiş miydiniz?

Anlıyorum maksadını, bu işte bile bir çıkan var, çevresine caka satacak, filân kişi kaynatamın mezarında konuştu, diyecek.

Benim de yüzüm yumuşaktır, bitürlü, olmaz

öyle şey, diye kesip atamıyor, adamı başımdan defedemiyorum. Baktım, yalvarması karşısında kurtuluş yok... Sonradan arkamdan,

— Meteliksizken bana on liraya ısmarlama seçim nutukları yazardı da, sanki şimdi adam mı oldu, burnu büyüdü... diyecek.

— Peki, dedim, kaynatanın özellikleri neydi, ne iş yapardı?

— Ölenin arkasından konuşulmaz ama, dedi, Allah rahmet eylesin, namussuz herifin biriydi.

— Mezarı başında bunlar söylenmez ki, sen bana iyi yanlarını anlat!

— Hiç iyi yanı yoktu ki alçağın...

— Hayatımı anlat.

— Bu, zamanında meşhur tulumbacıymış, bizim eski tulumbacılardan. Belâlı bir herif... Asker kaçağıydı, kırk yaşında yakalayıp askere götürdüler. Kaça kaça tam on yılda bitirdi askerliğini. Bikaç kere de hapishaneye girip çıktı, kavgadan, cinayetten, baskından... Böyle bir namussuz işte. Geberdi de bir mikrop eksildi memleketten.

— Böyle bir adamın mezarı başında ben ne söyleyeyim yahu...

— Sen söylersin, uydurursun bişeyler. Senden başkası da yapamaz. Hatırımı kırma.

Ertesi gün, öğle namazında cenazenin kalkacağı camiye gittim.

Beş cenaze daha var. Biçok da çelenler gelmiş. Ne olduysa, namazdan sonra, cenazeler cenaze arabalarına konulurken oldu. O kadar kalabalıktı ki, ben de hiç kimseyi tanımıyorum, itiş kıkış, başkalarıyla birlikte bir taksiye girdim. Orda sırayla taksiler var, hepsi de cenaze sahiplerinin

tuttuğu taksiler. Ben yanlış yere binmişim, başka bir cenaze sahibinin tuttuğu taksilerden birine.

Gittik mezarlığa. Tabut gömülüyor, bir yandan da imam, hafızlar, ıskatçılar Kur'an okuyorlar. Benim yanlış gittiğim yer, «salihat-ı nisvan» dan son derece iyiliksever, iki kere hacı olmuş, çok zengin bir kadının cenazesiymiş.

Bizim ahababı arıyorum, bakmıyorum, görünürlerde yok... Kendikendime, kalabalıkta göremiyorum herhalde, diyorum, kimbilir nereye sıkışmış, yalancıktan gözyaşı döküyordur. Başka bir mezara geldim diye içimde hiç şüphe yok.

Tabut kondu, çukur örtüldü, çelenkler toprağın üstüne konurken bir kargaşalık oldu. Cenazelerin çelenkleri birbirine karışmış. Cenaze sahipleri kendi cenazelerinin çelenklerini ayırdetmeye başladılar. Sanayi Odası'nın gönderdiği çelenk bu yana, Esnaf Odası'nın çelengi o yana gitmiş... Bir zaman da bu çelenk yanlışlığı düzeltilince, artık sıra bana gelmiştir diye, mezar tümseğinin başına geçip başladım konuşmaya:

«Merhum, memleketimizin ismi spor tarihine geçmiş kıymetli bir simasıydı.»

Bitakım mırıltılar başladı ama, ben bu mırıltıları üzüntü belirtisi sanmaktayım.

«Merhumun atletizm tarihimizde unutulmaz bir yeri vardır. Bilindiği gibi, tulumbacılık müessesesi, bizim cemiyetimizin ilk atletizm kulüpleri sayılır ki, merhumun da tulumbacılığımıza büyük hizmetleri olmuştur.

Merhum son derece büyük bir vatanseverdi. On sene bilfiil askerlik yaparak vatanî vazifesini hakkiyle ifa etmiştir.»

Mırıltılar arttıkça arttı. «Susturun!..», «Kim-bu herif yahu?», «Bu de nerden çıktı?» gibi sesler kulağıma geliyor ama, ben bunları sözlerimin acı etkisinden sanıyorum.

«Merhum, antidemokratik devrenin kahrını ve çilesini çekerek uzun yıllar hapishanelerde çürümüş ve...»

Uğultu arttı iyice ve ordaki kalabalık üstüme üstüme gelerek beni kuşattı. Galiba beni alay ediyor sanmışlardı ve bir güzel pataklamaya hazırlanıyorlardı ki, benim ahabap yel gibi koşarak geldi, kalabalığı yardı,

— Bizim çelenkler buraya karışmış mı? diye bağırdı.

Beni orada görünce,

— Neredesiniz, sizi arıyorum sabahtan beri... dedi.

Kayınpederinin çelenkleri gerçekten karışmış buradakilere. İki bankanın gönderdiği çelenkle üç de özel olarak gönderilen çelenk.

Çelenklerin üçünü o, ikisini ben sırladım, git-tik ahababımın kayınpederinin mezarının başına. Ama kalabalık dağılmış. Tabî mezar başında söylev veremedim. Çelenkleri koyduk. Ahababım, hafızlara, ıskatçılara paralar dağıttı. Birlikte bir arabaya binip döndük.

Yolda,

— Yazık oldu, dedi mezar başında konuşmadınız.

— Ne yapayım, dedim, cenazelerin çelenkleri de, gelenler de birbirine karıştı. Ama ben yazmıştım bir yazı.

— Acaba bir rica bulunabilir miyim, dedi.

— Buyurun... dedim.

— Nasıl olsa zahmete girip o yazıyı yazdınız, acaba bir gazetede neşretseniz de ziyan olmasa... dedi.

Elinden kurtulmak için,

— Tabîî, dedim, bir yerde neşrederiz.

Arabadan inip ayrılırken,

— Bişey söyliyeyim mi, dedi, aslında siz tam yerinde nutuk çektiniz, benim kayınpeder var ya, sizin başında nutuk çektiğiniz mezara gömüldü, bizim mezara da o ihtiyar kadım gömdük. Tabutu çukura koyarken ben çaktım işi ama, kim uğraşacak birader... Senin cenaze, yok benim cenaze diye orda uğraşacak mıyız? Sen asıl çelenklere bak, mezarın altı önemli değil...

BİZ

SİZE

BENZERİZ

Seçim sonunda yeni Belediye Başkanının anlaşılmamasının ertesi günü, bir büyük şehir belediye binasındaki geniş odalardan biride, birçok belediye memurları, şefler, daktilo bayanlar, başka odalardan gelmiş kadınlı erkekli memurlar, sevinç içinde konuşuyorlar.

— Ah nasıl sevindim, nasıl, bir bilseniz... Anlatamam vallahi...

— Sevinilmez mi hiç? Sevincimden ağladım vallahi.

— Ya ben?... Bütün gece sevinçten gözüme uyku girmedi.

— Bekir beyin seçildiğini öğrendiğimizden beri bizim evde bayram var. Haminnem, koskoca kadın, sevinçten kalktı, şıkır da şıkır oynadı inanın...

— Vallahi çocuklar, Allah yüreğimden geçenleri biliyor ya, sizden ne diye saklıyayım, Bekir

bey seçilsin diye hep içimden dua edip duruyordum...

— Ya ben? Elekçi Dede Hazretlerine mum bile adamıştım, dün gece yaktık mumlan.

— Ben de, övünmek gibi olmasın ama, enaz beş yüz kişiye Bekir beye oy verdirdim.

— Neme lâzım, çok iyi adamdır.

— İyi de söz mü ayol, baba adamdır, fakir fukara babası...

— Bilmez olur muyum hiç, benim çok yakın tanıdığım. Teyzesi, annemin Salmayaşak'taki evlerinin bitişiğindeki evde kiracıymış. Hattâ bir keresinde bayrammış da, el öpmeğe bile gelmiş.

— Doğrudur, büyüklerine gayretle hürmeti mahsusatı vardır.

— Efendim ne de olsa temiz süt emmiş insan evlâdı. Eski terbiye görmüş insanın hali başka olur.

— Bendeniz yakinen tanıırım beyfendi. Eskiden de belediye meclisinde üyeydi, ama ne üyeydi! Gayet temkinliiii, gayet tedbirliiii, gayet tertipliii, gayet teşkilliii, gayet tescilini, ve gayet tep...

— Siz boşuna konuşuyorsunuz, hiçbiriniz benim kadar bilemezsiniz bir kere. Benim akrabam olur. Bekir beyle eniştem, dayı çocukları sayılır. Eniştemin kaynanasının ilk kocasının bacanağı, Bekir beyin üvey annesinin kardeşi. Biz ne oluruz: Dayı çocukları... Çünkü benim dayım...

— Sen dayını bırak bir kere... Benden iyi bilecek değilsin ya... Arkadaşlık her zaman için akıbalıktan ileridir. Ağabeyimin canciğer arkadaşı. Her maçta Mithatpaşa stadyomunda yanyana otururlarmış. Hattâ bir keresinde ağabeyime demiş ki...

— Yahu, sen ağabeyini bırak, ben adamın maiyetinde çalıştım, senin ağabeyin benim kadar mı bilecek?

— Senin kadar bilmez ama gene de bilir.

— Bir kere fevkalâde naziktir.

— Naziktir.

— Fevkalâdedir.

— Fevkalâde mütevazidir...

— Sonra efendime söyliyeyim fevkalâde şeydir...

— Tabîî

— Benim mektep arkadaşım, çok iyi tanırım. Çok zeki bir çocuktur... Daha o zamandan belliydi. Bütün muallimler «Bak görürsünüz, bu çocuk büyüyünce belediye reisi olacak» derlerdi.

— Efendim, adama belediye başkanlığı yakışıyor bir kere...

— Bütün tebrik kartlarıma cevap vermiştir doğrusu; işte bakın, kartları cüzdanımda: «Bilmukabele bayramınızı tebrik eder, gözlerinizden öperim.»

— Çok iyilikseverdir.

— Çoook...

— Ben gözümle gördüm. Bir kere otobüsteydi, benim de elimde bir paket vardı; hattâ hiç unutmam, Hacıbekir'den aldığım fıstıklı helva paketi... Hemen kalkıp «buyurun hanımefendi» diye bana kendi yerini verdi. Ama biliyorum ki kalbinde kötülük yok.

— Yoktur.

— Ama istese...

— İstese başka...

— İstemez ki...

— Aaa şuna bak. Neye istemezmiş! Yoksa ben ş'aapmadım.

— Fazilet sahibidir.

— Namuslu aile erkeği efendim... Kimsenin karısında kızında gözü yoktur.

— Biz onun maiyetinde çalıştık, biliriz; istese, hohohoo... O kadar güzel kadın, kız vardı da, Allah sizi inandırsın, hiçbirine dönüp bakmazdı bile...

— Neden acaba? Yoksa şey midir?

— Ne münasebet, üç çocuğu var, gayetle dindardır.

— Helbet ben kaç kere hem de Cuma günü Eyüpsultan Hazretlerinin önünden geçerken gördüm onu.

— Bravoo...

— Müsaade ederseniz, bir hatıramı naklediyim. Ben bir sabah nasıl olmuşsa, daireye birazcık geç kalmışım. Kapıda karşılaşmaz mıyız? Ne dedi biliyor musunuz?

«Saatiniz galiba üç dakika kadar geri kalmış...» dedi... Hah hah hah!...

— Çok nüktendandır...

— Her lâfında bir espri var beyefendi, ne diyorsunuz; siz şu lâfa bakın: «Saatiniz üç dakika kadar geri kalmış galiba...»

— Ben en çok cıgara içişine bayılıyorum. Hiçbir filmi kaçırmam, cıgara içen bu kadar artist gördüm, ama onun gibi içeni yok....

— Yooo doğrusu iyi cıgara içer...

— İnsan kısmı beyim, rakı sofrasında belli olur. Bendeniz Bekir beyefendiyi...

- Beraber mi içmiştiniz?
- Hayır. Ben yalan söylemesini sevmem. Onlar Beyoğlu'nda bir lokantada içiyorlardı, tam önümdeki bir masada. Bendeniz de yoldan geçerken gördüm, gayetle iyi içiyorlardı...
- Efendim, adamın asaleti var, asalet başka bişey. Fevkalâde asildir.
- Validesi salihat-ı nisvandan Hayrünnisa, hamfendi olup...
- Allah rahmet eylesin. Allah Bekir Beye ömürler versin.
- Pederi de çok büyük adamdı.
- Hicaz kadısı mıydı?
- Evet. Galiba...
- Dedesinin Kosava Meydan Muharebesini kazandığı doğru mu?
- Doğrudur. Yalnız Kosava değil. Muhaç'ta da...
- Çanakkale'de de bulunmuş derler.
- Evet, bulundu. Bindikleri vapur karaya oturunca üç gün Çanakkale'de ikâmet etmiştir.
- Allah Allah!
- Evet öyledir.
- Çanakkale'de yaralandığı?
- Başından yaralandı; kaldıkları otelin merdiveninden düşmüş...
- Yaaa...
- Vah vah...
- Maşallah...
- Efendim, en güzeli nedir bilir misiniz, hazinenin içine kapasanız, on para çalmaz...
- Ne diyorsun? Hayret vallahi.

— Çalmadığı gibi, kaç kere de yankesicilere kendi parasını çaldırmıştır...

— Bravo... Temiz adam.

— Hatta...

— Şimdi bütün işler düzelecek, siz ona bakın!

— Yine bu milletin talihi varmış ki, böyle bir adam başkan oldu.

— Bu dünya öküzün boynuzunda durmuyor, böylelerinin...

— Omuzunda duruyor.

Seçim sonuçlarının alınmasından bigün sonra, seçim kurulu, yapılan itirazları halkı bularak, Bekir Bey'in aldığı oyları yok saymış, Belediye Başkanlığına başka birinin seçildiğini bildirmiş ve bu haber gazetelerde çıkmıştır. Büyük şehrin belediye binasının aynı salonunda, birkaç eksik, birkaç fazlasıyla yine o insanlar, sevinç içinde konuşuyorlar.

— Ah, nasıl sevindim, nasıl, bir bilseniz. Anlatamam vallahi...

— Sevinilmez mi hiç? Az kalsın herif başımıza geliyordu yahu... Bir belâdan kurtulduk.

— Onun seçildiğini duyunca, vallahi üzüntüden bir hal oldum, iştahtan kesilmiştim.

— Ben ağladım kardeş... Ya gelseydi...

— Yanmıştık...

— Allah acıdı millete...

— Gene verilmiş sadakamız varmış...

— Bekir bey seçildi denilince, üzüntüden bütün gece gözüme uyku girmede.

— Vallahi çocuklar. Allah yüreğimdakilere biliyor ya, sizden ne diye saklıyayım. Bekir Bey seçilmesin diye hep içimden dua ediyorum.

— Bizim mahalleleri hep ona oy vereceklerdi, en azından beş yüz kişiyi caydırdım.

— Çok iyi yapmışsın...

— Eğer o herif başkan olsaydı, vallahi de bilahi de ben burada bir dakika durmazdım. Hemen istifayı basacaktım...

— Kim dururdu ki...

— Bırak, sen istifa edemezsin...

— Evet, edemem ama, başka bir yere naklimi istiyecektim.

— Siz onu bilemezsiniz, o nedir ooo...

— Kiiim? Ben mi? Ben mi bilmem onu... Ben ha? Ayol onu benim kadar tanıyan var mı acaba? Teyzesi, annemlerin Salmayaşak'taki evlerinde hizmetçiymiş. Bir kere de gelip de ne teyzesinin, ne annesinin hatırını sormuş... Anla artık...

— Doğrudur, kendini beğenmiş.

— Burnu büyüktür çok.

— Ne oldum delisi... Herkesi hor görür.

— Efendim, ne olacak, çiğ süt emmiş. Ne de olsa sonradan görme...

— Elekçi Hazretlerine, şu herif seçilmese de hangi herif seçilirse seçilsin diye mum bile adamıştım. Allah duamı kabul etti... Dün gece Elekçi Dede Hazretlerine gidip mumları yaktık...

— Allah kabul etsin...

— Görmemiş beyim, görmemiş... Ne derseniz deyin, herif görmemiiiş, işte o kadar... Ben onu bilir onu söylerim; bir adamda asalet yoksa, tut silkele vur duvara!

— Ben yakinen tanırım, eskiden belediye meclisinde üyeydi, yapmadığı kalmadı. Gayet mutabası, gayet mütekebbiir, gayet mütecaviiz, ga-

yet mürtekiip, gayet mürteşii, gayet müštenpiir, gayet müstenkiiif ve gayet müj...

— Siz boşuna konuşuyorsunuz hiçbiriniz onu benim kadar tanımazsınız. Maalesef bizim çok, ama çok uzaklardan bir akrabamızın tanıdığının komşusu olur derler; doğru mu bilmem. Biz ailece o akrabamızla katiyen konuşup görüşmeyiz, selâm sabah yok...

— Sen onu bırak bir kere. Benden iyi bilecek değilsin ya... Ben onu mektepten bilirim; haylaz, tenbel, dalgacı, kopuk bir oğlandı, Hattâ bütün muallimlerimiz bize onu gösterirler de «Eğer bu da adam olursa sokaktaki bütün uyuz itler adam olur» derlerdi, anlayın artık...

— Benim kadar hiçbiriniz bilmezsiniz. Yoo, ben tanımam... Ama ağabeyim onu kaç kere Mithatpaşa stadyomunda görmüş. Her maçta da hakeme «İneeeek!» diye bağırmış, evet inek diye...

— Yalnız inek diye mi?

— Affedersiniz, şey diye de bağırmış...

— Tuuu... Vay utanmaz vay!

— Desenize arkadaşlar, bir büyük felâket atlattık...

— Hem de ne felâket... Hepimize geçmiş olsun.

— Cemicümleye ve bütün memlekete, millete...

— O kadar şeydir ki anlatamam.

— Menfaatine çok düşkündür, üç kuruş çıkarı için ş'aapar.

— Yani söylemek istemiyorum ama, mecbur oldum, bana kaç kere, söylemesi ayıp, asılmıştır, hattâ Ayten bile şahit, Ayten burda olsa da söylese... Yüz vermedim tabî...

- Kılıksız herif...
- Ayol, dünyada bir erkek o kalsa eğer dönüp de burnumun ucuyla bakarsam bana da insan demesinler...
- Kim bakar o suratsızla...
- Çok midesizdir, hizmetçilere asılır.
- Efendim, uçkuru gevşektir.
- Nerden biliyorsunuz?
- Öyle derler. Malûm ya, ateş olmayan yerden duman çıkmaz.
- Ben onu bunu bilmem beyim, bir adam iki yüzlüyse ondan hayır gelmez. Ramazan günü rakı içer, sonra da oruçluyum diye Eyüpsultan Hazretlerini ziyarete gider, gösteriş olsun diye...
- Cenabı Allah böylelerinin...
- Tabîî...
- Müsaade ederseniz bir hatıramı naklediyim. Bigün bu, saat onbirde daireye geliyor; Artık dayanamadım, beyefendi beyefendi, dedim. Üsküdar'da sabah oldu, dedim, feneri nerde söndürdünüz, dedim...
- İyi demişsiniz...
- Gık bile diyemedi, kıpkırmızı oldu.
- Benim maiyetimde çalışırdı eskiden, gayet iyi tanırım... Ama selâm vermem.
- Ya fosur fosur cigara içmesi... Dudağına yapışık cigara, hiç düşmez... Ööö... İğrenç!..
- İnsan kısmı beyim, rakı sofrasında tıynetini ve cibiliyetini belli eder.
- Yoksa beraber mi içtiniz?
- Haşa... Başkalarıyla içerken gördüm; sırnaşık sulu, saldırgan... İçer, içer, sonunda, affedersiniz, içtiklerini çıkarır ve dayak yemeden de kalkmaz.

- Sızarmış...
- Sızar...
- İktidarsızmış...
- Bendeniz bilmem; ama öyle derler...
- Efendim, aile başka bişey. Asıl bozukluk ailesinden geliyor, çünkü...
- Ne demişler: Aslı aslına, nesli nesline...
- Dedesinin şey olduğu doğru mudur?
- Bunu herkes bilir; hattâ nüfus kâğıdında (Kulağına; fıs fıs fıs... Fıs fıs...)
- Allah Allah...
- Eveet...
- Milletin talihi varmış yahu...
- Onun yerine kimin başkan olacağı belli oldu mu?
- Hayri bey deniliyor.
- Yaa, aman iyi, güzel... Çok iyi adamdır...
- Fevkaâldedir... Bendeniz hattâ...

VATANÎ
VAZİFE

CEZAEVÎ dalgalandı, haber bütün koğuşlar-
da çalkalandı:

- Yahu, Vazelin İhsan enselenmiş be...
- Deme!
- Namussuzum...
- Ulan, herif töbe etmişti bu dalgalara...
- Ne zamandır kahve işletiyordu.
- Belki oh sene var deliğe girdiği yoktu.
- İnanmayın, yalandır.
- Yalan değil arkadaşım, akşam postasında

Adliyeden getirilmiş, kapı altında gördüm. Ha-
mama girdi çıktı da, karantinaya soktular bile...

— Bak ulan bak bee... Herif hapishanenin yo-
lunu unutmuştu, tutup getirdiler ha...

— Abi, kim bu Vazelin İhsan?

— Siz onu tanımazsınız. Onun zamanına ye-
tişmediniz. Ben Mehterhanenin sübyan koğuşun-
dayken tanırım onu...

— O zaman daha bu hapishane yapılmamıştı
bilmem... Mehterhane vardı, anıyor musun... Biz
orada yatardık...

— Çok hızlıdır haaa, üstüne yoktur...

Vazelin İhsan'ı on beş gün kaldığı karantina

koğuşundan, cezaevinin ikinci kısım koğuşlarından birine verdiler. Bütün yaşlı sabıkahılar, Vazelin İhsan'ı tanıyorlardı.

- Geçmiş olsun İhsan aabi...
- Hoş geldin İhsan aabi...
- Hangi işten düştün İhsan aabi?

Koğuş ocağında çaylar içildi. Vazelin İhsan çay tepsisine, tam raconuyla bir yüz liralık attı. Demli çaylar tazelendi.

Vazelin İhsan nasıl piyastos olduğunu anlatmaya başladı. Beyler koğuşunun, zimmet suçundan sekiz yıla hükümlü Nuri Beyi, Vazelin İhsan'ın karşısındaydı. Ellisini aşkın Vazelin İhsan, çevresinde sanki başka hiç kimse yokmuş gibi, karşısında oturup sedef tesbih çeken, ayakları pantuflulu, vişneçürüğü renginde ropdöşambılı Nuri Bey'e anlatıyordu.

- Nasıl oldu bu iş İhsan Bey kardeşim?..
- Valla beyabi, şimdi ne desem yalan, inanmayacaksınız... Çünkü, bu başıma gelenlere, ben de inanmıyorum. Bunca senedir bu yolda saçımın kılını ağarttım, annıyo musun, bööle bi dalga başıma gelmemişti. Şimdi siz «Camiden tutup getirmişler» diye alay edeceksiniz benimle ama, ondan beter namussuzum... Ben buraya bu sefer vatanî vazife dolayısıyla düştüm, annıyo musun...

Benim bi kahvem var, kahvecilik yaparım, annıya musun... Bigün iki sivil geldi kahveye «Az bişey Müdüriyete kadar geleceksin» dediler. Eski polisleri ben hep tanırım... Bunlar yeni yetişme, annıyo musun, ben tanımıyorum... Acı patlıcan yemedim ki karnım ağrısın... Tabî gittik beyabi... Baktım, Tatlı Haydar... Bizim hızlı zamanı-

mızda, annıyo musun, sivil polisti, şimdi başkom-ser olmuş... Gözü biraz hafif şehlâ olduğundan baygın baygın bakar da, ondan Tatlı Haydar derler... Yoksa, Allah inandırısın beyabi, Arnavut birberlerinden acıdır, annıyo musun...

Tatlı Haydar'a,

— Bir emrin mi var aabi, beni emretmişsin... dedim.

— Buyur otur İhsan! dedi.

«Buyur, otur!» diye yer gösterdiğine göre, başka bir dalgası var. Yoksa benim bildiğim Tatlı Haydar tekme sille, ana avrat girişir adama.

Oturdum gösterdiği yere,

— Aaabi, biliyorsun, dedim, bana artık bu yollar kesik! Ben tövbe islâh ettim, eski zenatı terkledim.

— Senden istediğim bişey var, deyince ben bozuldum. Benden hiçbi istediği olamaz. Çünkü ben son işimde, herkesin payını helâlinden vermiştim de kendi payımla da kahveyi açmıştım.

— Aaabi, dedim, biliyorsun, ben o voliyi vurduğum zaman herkesin hakkını bi tamam ödemiştim, eksik olma, sayende paçamı kurtarıp eski dalgalardan elimi ayağımı çekmiştim. Geçmiş hesaplar müruru zamana uğrayıp kapandı, şimdi benden ne istiyorsun?

Ben öyle nezaket dairesinde diklenince,

— Eski hesaplar kapandı, şimdi o defterleri açma! dedi. Benim seni buraya çağırmamın sebebi şu ki, sen şimdi memlekete vatanî vazife yapacaksın.

Bizim bildiğimiz vatanî vazife nedir beyabi; askerlik dii mi? Tamam! Demek beni askerlik dalgası için çağırtmışlar.

Tatlı Haydar'a,

— Aman aabi, dedim, ayağını öpeyim, ben bu vatanî vazifeyi bahriyede yaptım, hem de tamamını tamamına altı sene. Kasımpaşa Divanhane-sinin camialtımda hapis yattığım ayları da hesaba katmıyorum. Çok firari olduğumdan, Allahıma şükür, altı senede vatanî vazifemi bitirdim. Yaş elliye geçti aabi, şimdi benden daha ne vatanî vazifesi istiyorsunuz?

Ben böyle söyleyince, annıyo musun, Tatlı Haydar bana bi kahve söyledi, bi de cigara verdi. O saat çakız oldum, annıyo musun; bunlar benden, vatanî vazife dalgasıyan, zarlarına bakmamı istiyorlar. Benim kahve ocağı işliyor ya, herkesin gözü bende...

— Aabi, dedim, vatanî vazife diyerekten başka bi emrin varsa, açık et, buyur, canbaşüstüne... Kahve ocağı benim değil, senin...

Tatlı Haydar,

— Sen yanlış anladın, dedi, bu seferlik vatanî vazife askerlik işi değil, başka bir iş... Bu bir memleket vazifesi... Sen şimdi, memleketimizin ve de hükümetimizin yüzünü akedeceksin evelallah... Hükümetimizin sana gayetle ihtiyacı var ki, anlatılır gibi değil...

— Aman aabi, dedim, benimle kıyak dalga geçiyorsun, kurban olayım aabi, ben kimim ki, koca bi hükümetin benim gibi bir eski yankesici parçasına muhtaç kalsın!

Tatlı Haydar,

— Hükümettir bu, dedi, hükümetin işi hiç belli olmaz, sırası gelir, her bir vatandaşına muhtaç olur. Şimdi sen de bir vatandaş olarktan, hu-

kûmet senden bir vatanî vazife bekliyor.

— Buyur aabi, dedim madem işin içinde vatan dalgası var, annıyo musun, boynum kıldan ince, öl de öleyim...

Bunun üzerine beyaabi, Tatlı Haydar bize durum vaziyetini açık etti.

Efendime söyleyeyim, annı yomusun, bizim memlekete gayetle kalabalık bi ecnebiye heyeti gelmiş. Bunların içinde Amerikan, Alaman, Danimarkadan, Fransiyadan her bi yandan adam varmış... Ondan soma, tüccarı, doktoru, müvendisi, profesörü, her bi çeşit adam varmış içinde... Bunlar bizim memleketin her bi yanını inceliyorlarmış da ona göre hükümete mangır yardımına gelmişler, annıyo musun... Velâkin, bu heyet her nereye gitmişse, bizim işlerin hiçbirinden memnun kalmamış. Orman demişler, orman işimizi beğenmemişler, annıyo musun... Fabrika demişler, fabrika işlerimizi beğenmemişler, annıyo musun... Bunun üzerine hükümet çok fena bi halde mahcup kalmış ecnebiyeye karşı... Hükümet demiş ki, aman demiş, biz bu ecnebiye heyetine bişiyimizi beğendirelim, demiş...

Bunu Tatlı Haydar bana anlattıktan sonra,

— İşte, dedi, şimdi iş sana düşüyor İhsan'-cim; bu bir vatanî vazifedir.

Benim anladığım kadarı, bizim hükümet bu ecnebiye heyetine hiçbirşey beğendiremeyince, demek, bi de hırsızlarımızı görün demeğe getiriyor ki, bana iş düşüyor...

Tatlı Haydar'a,

— Çaktım aabi, dedim bizde gayet hızlı hırsızlık olduğunu göstereceğiz yani ki, ecnebiye he-

yeti de «Herbişiy kötüyse de hırsızlıkları gayet-nen kuvvetli» desinler ve de hırsızlığımızdan mem-nun kalsınlar...

— Aşağı yukarı öyle bişiy, dedi, şimdi biz bu adamlarla bizde polisin çok kuvvetli olduğunu, çok iyi çalıştığını isbat edeceğiz.

— Biraz zor aabi... dedim.

— Evet, zor... dedi, biz de seni onun için ça-ğırdık ya... Sen şimdi bize eski bir sabıkalı olarak, namlı bir yankesici olarak, usta bir hırsız olarak yardım edeceksin ve de vatanî vazife yapacaksın...

Tatlı Haydar'ın lâflarından iyice aklım ka-rıştı benim.

— Ne gibi yani aabi? dedim.

Açık etti. Bana heyetin kaldığı oteli gösterecek. Heyetin adamlarını tamtacak, annıyo musun... Ben de heyet adamlarını çarpacağım, Allah ne verdiyse üstlerindekileri yürüteceğim, annıyo musun... Tabîî herifler «Vay yandım...» diyerekten bizim polise gidecekler. Bizim polis de onlara «Hiç merak etmeyin, bizde polislik gayetnen kuvvetlidir, şimdi beş dakikada şıp diye enseleriz!» diyecekler, annıyo musun... Ben heriflerden çarp-tığımı getirip polise vereceğimden, çalınan malını adama verip «Buyurun, işte malınız!» diyecekler. Onlar da, annıyo musun, vay anasını amma da polis be... diye apışacak enayiler!

Nah şu nimet gözüme dursun aabi, Tatlı Haydar'a,

— Yapamam aabi, dedim.

— Neden? dedi.

— Bi kerem, dedim, ben bu zenatı terkliyeli çok oldu, antrenmanım yok bir...

— Anlamam araklayacaksın... dedi.
— Töbe ettim, iki dedim.
— Tavuk götü tûvbe tutmaz oğlum İhsan... dedi.

— Yeni bitme gayetnen hızlı yankesiciler var aabi, bu vatanî vazifeyi onlara verseniz daha kıyak olur... dedim.

— Yeni yetmelerin sütü bozuk oluyor, dedi. onlara hiç güvenemeyiz. Çünkü herifler çarpar, soyar, sonra malı getirmez bize, tüyerler... Artık işin yoksa ara dur... Heriflere polisi beğendirelim derken, bir de üstelik rezil oluruz. Bize senin gibi namuslu bir hırsız lâzım!

— Affet aabi, ayağını öpeyim aabi, yapamam aabi... dedimse de,

— Sen bilirsin İhsan, dedi, bak benden günah gitti, sen bu vatanî vazifeyi yapmazsan, kahvene baskın vereceğim. Senin kahvede «keriz» olduğunu biliyoruz, «nefes» sattırdığını biliyoruz... Düşün artık, sen bilirsin...

— Baktım yollar kesik, mecburî kabul ettim.

— Yalnız aabi, dedim, mangırsız olmaz, vatanî bir vazife... Ben arakladığımı getirip verdim diyelim, biz ne anlıyacağız bu işten?

Tatlı Haydar kızıp da,

— Vatanî vazife dedik sana, utanmıyor musun para istemeye? diye bağırınca,

— Aabi kızma, dedim, bak meselâ sen de polislik ederek vatanî vazife yapıyorsun, ama, aydan aya mangırını da alıyorsun. Mangırını almasa meselâ, milletvekilleri vatanî vazifelerini yapar mı? Arkadaşlık başka, vazife başka... İş başka, şaka başka... Din işleri başka, dünya işleri başka...

Vatanî vazife başka, mangır dalgası başka...

— Peki, dedi, madem öyle, kahvende serbestsin, her istediğini yaparsın... Yalnız, unutma, heyetten birinden bişey arakladın mı, hiç vakit kaybetmeden hemen buraya damla ki, biz de adamlara, çalınan malını şıp diye bulmuşuz gibi, geri verelim.

— Olur aabi...

Bana ecnebiye heyetin kaldığı otelin adresini verdi, adamların eşkâlini de anlatıp resimlerini gösterdi.

— Haydi Allah rastgetire... Göreyim İhsan, bütün ümit sende. Heyetin Başkanını çarpabilirsen daha da iyi... Gülegüle... dedi.

Beyabi, bizim için bu işler lokum yemekten kolay... Otelin önüne durdum, dikize geçtim. Akşama doğru bunlar çıktı. Elimdeki resimlere baktım, tamam heyetin reizi, madaması da yanında... Reizi bi göğüsledim, göğüslememle çarığın yerini şavulladım. Tamam diyorum sana... İkinci göğüslemede çarptım, tam aldım çarığı... Demek zenatı unutmamışız. Hemen voltamı aldım, doğru Taksim'deki umumî helalara... Çarığı açtım beyabi, içi silme gâvur parası... Allah seni inandırсын, şeytana uymadım, içinden bi kapik almadan, anıyo musun, götürdüm müdüriyete... Tatlı Haydar beni görürce,

— Nerdesin be kardeşim... diyerek boynuma sarıldı.

Çarığı verince, alnımdan öptü,

— Ulan aşkolsun, şerefimizi kurtardım... dedi.

Ecnebiye heyetinin reizi de, aman cüzdan git-

ti diyerek beş dakika önce gelmiş... «Hiç merak etme, yarma kalmaz buluruz, bizde polis gayet-nen kuvvetlidir» demişler.

Tatlı Haydar'a,

— Vatanî vazifemi yaptım, hadi bana eyvalah... dedim.

— Aman dur, dedi, bu bi kereylen olmaz, durmadan çarpacaksın herifleri...

— Aaabi, yapma, elim alışıacak, sonra kendimi tutamam... dedimse de dinletemedim, annıyo musun...

Başladım ben bu ecnebiye heyeti adamlarını çarpmaya... Hele bikerem, heyetten birbirini bütün ceplerini boşalttım... Çarığı bırak efendi, herifin anahtarlarını, mendilini, çakmağını, cıgarasını, pantolon cebindeki bozuk paraları, ceket yakasındaki rozeti aldım, enayi hâlâ uyuyor. Beyabi, herifin pantolonunu ayağından söküp alsam, ruhu duymayacak... Ondan sonra, kendikendime ulan İhsan dedim, annı musun, şu herifin sök düğmelerini... Adamın elbisesinde düğme bırakmadım.

Verdim, Kazancı Yokuşundan aşağı... Doğru Müdürüyet... Tatlı Haydar'ın önüne malı yığdım.

— Afferin ulan İhsan, gözüme girdin, sana bu yollar helâl... dedi.

— Aaabi, dedim, herif otelin önünde hamama girmiş gibi çıplak bırakacaktım, ama acıdım fu-karaya...

Uzatmıyalım beyabi, ben bunların erkeğini, karısını onbeş gün sövüşledim. Evelallah, operatör doktor ameliyatı gibi, bunların ciğerini söker yürütürüm de, röntgene girmezlerse haberleri

bile olmaz, annıyo musun, ciğersiz yaşar enayiler.

Tatlı Haydar'a,

— Aaabi, izin ver, şu ecnebiye heyeti reizinin ciğer ve dalak takımını ameliyat edeyim... dedim.

Gülüyor Tatlı Haydar...

Sonra beyabi, heyette bi de karı var affeder-sin, ben bu karının elindeki çantasını açıp, için-dekileri sövüşledim. Götürüp Tatlı Haydar'a ver-dim. Velâkin, kadın gelip de polise, benim bişe-yim çalındı demiyor... Bunun üzerine, ecnebiye li-sanı bilen bi polis açtı telefonu bunlara,

— Acaba bişeyiniz çalındı mı? diyerekten sor-du.

— Çalınmadı... demişler.

Polis de,

— İyice arayın her yanınızı, çalınmış olması lâzım... demiş.

İyice aranınca,

— Evet bizden bir hanımın çantası boşalmış, demişler.

— Çantada pembe bir bez var mıydı? demiş.

— Evet vardı... Ama siz nerden biliyorsunuz? demişler.

— Bizde polis gayet kuvvetlidir, biz biliriz, de-miş.

Sen şu bizim polisin kuvvetine bak, beyabi, malın sahibine, daha malı çalınmadan, senin ma-lını çalacak hırsızı yakaladım, diye haber verecek..

Heyet giderken, bizim gazeteciler,

— En çok neyimizi beğendiniz? diye sormuş-lar.

Ecnebiye heyetinin reizi, terbiye icabı cevap vermeyince, gazetecinin biri lâfa çanak tutup,

— Bizde polis çok kuvvetlidir... demiş.

Adam da bunun üzerine dayanamayıp,

— Biz dokuz kişiyiz, İstanbul'da onbeş gün kaldık, her birimiz doksan kere soyulduk... Sizde polis kuvvetli ama, hırsızlar polisten daha kuvvetli... demiş.

Adamın bu lâfı gazetelerde çıktı mı! Ecnebiye heyeti reizi, Türkiye'de hırsızlık çok kuvvetli ve gelişmiş, dedi.

Benim bundan kabahatim var mı, ayağının altını öpeyim... Bizimkiler kızmış buna. Vayy... Enselediler mi beni... Yahu, arakla dediniz arakladım. Vatanî vazife dediniz, annıyo musun, eyvalah dedik... Beni piyastos ettiler. Tatlı Haydar'a,

— Ben dalgayı anlatırım hâkime... dedim.

— Ulan, böyle bişey yaparsan, faili meçhul yüz hırsızlık var, hepsini yıkarım üstüne, bir de itiraf ettirip zabıt tutarım, bin sene çıkamazsın kodesten... dedi.

Tamam mı beyabî, ben mahkemede dut yemiş bülbül... Yedik iki sene cezayı annıyo musun..

Vazelin İhsan'ı dinleyenlerden biri,

— Sen iki sene cezayı peynir ekmek gibi yersin aabi, dedi, sağ yanından sol yanına dönünceye kadar iki sene geçer.

Vazelin İhsan,

— Orası öyle, dedi, velâkin bu yaştan sonra koyuyor adama... Bereket versin yalnız bi işten mahkemeye verdiler de, iki seneye kurtuldum. Kendi payıma ben vazifemi yaptım, vatan sağolsun...

BU
EVE
GAZETE
GİREMEZ!

ANKARA'da evlerinde geceyatısına misafir kaldığım, çok yakın bir arkadaşımı. Bikaç yıldır görüşmemiştik.

Sabahları uyanır uyanmaz gazete okumazsam, başka iş yapamam; yılların alışkanlığı... Hizmetçiden gazete istedim, önce duymazdan geldi. İkinci isteyişimde, sesini çıkarmadan gitti. Ben onu gazete getirmeye gitti sanmıştım.

- Biraz sonra arkadaşımın karısı geldi salona,
— Günaydın... dedi.
— Günaydın...
— Rahat uyuyabildiniz mi?
— Çok rahat...
— Gazete istemişsiniz?
— Evet...

Kadın fısıldayarak,
— Bizim eve gazete girmez!.. dedi.

Ben de ona uymak için fısıltıyla,
— Neden? diye sordum.

Yine fısıltıyla konuştu:

— Eskiden her sabah üç gazete alırdık, şimdi almıyoruz... Altı aydır evimize gazete girmiyor.

Bende yine fısıltıyla,

— Neye böyle yavaş sesle konuşuyorsunuz? dedim.

Biraz daha kulağıma eğilerek,

— Çocuklar duymasın diye... dedi.

Arkadaşım içerden seslenince kadın gitti.

Kahvaltı masasında arkadaşına,

— Sizin eve gazete girmezmiş, öyle mi? dedim.

Gözleriyle çocukları işaret edip, parmağını dudığına götürdü: Sıssst!..

Biraz sonra çocuklar bahçeye oyuna çıkınca, arkadaşım,

— Eve nasıl gazete sokayım, dedi, başımıza gelenleri biliyor musun? Oğlum daha ikinci sınıfta, kız birde, en küçükleri de okula gitmiyor ama, evde kendikendine okumaya başladı. Bir pazar günüydü, hepimiz evdeyiz. Biz pazarları beş gazete, başka günler de üç gazete alırız. Annem ütü yapıyordu. Oğlan,

— Haminne, striptiz ne demek? diye sordu. Annem,

— Sus bakayım, o ne biçim söz... Şimdi ağzına biber koyarım. Nerden öğreniyorsun o terbiyesiz lâfları! diye oğlanı azarladı.

Bana göre, çocukların bütün sorularına cevap vermeli, tabii onların anlayabileceği uygun bir biçimde... Hele çocukların soru sorma isteklerini körletmek çok yanlıştır.

Annemin sorusuna oğlan,

— Kimseden öğrenmedim haminne, dedi, gazete yazıyor... Striptiz yıldızı...

Annem,

— Sus duyorum sana!... diye bağırıp gazeteyi oğlanın elinden aldı.

Anneme yavaşça,

— Şimdi daha iyi mi yaptın, dedim, çocuk büsbütün merak eder. Onların her sorusuna cevap verilecek... Anlatsana!

Annem,

— Daha neler? dedi. Bacak kadar çocuğa bu yaşımdan sonra striptiz mi anlatacak mışım?

Oğlan galiba annemle konuştuğumu sezdi, bu sefer bana,

— Baba, striptiz ne demek? diye sordu.

— Getir bakayım o gazeteyi bana!

Getirdi. Kocaman bir resim: Bir çıplak kadın, dizlerinin üstünde, başını geriye atmış, yalnız ön-yerine bir küçücük üçgen. Fotoğrafı da ta önden çekmişler. Anlatırken, öbür iki küçük de yanıma geldi:

— Bu resmi görüyorsunuz ya... Kadınlar elbiselerini böyle çıkarıp soyunurlarsa ona striptiz derler. Resimdeki kadın striptiz yapmış işte...

Bu sefer kız,

— Oğlanlar striptiz yapmaz mı? dedi.

— Hayır, yalnız kadınlar yapar.

— Neden?

Ne diyeyim şimdi ben?

— Erkekler yapmazlar işte, dedim, yalnız kadınlar striptiz yaparlar da, ondan erkekler yapmazlar.

— Ben de yapacak mıyım striptiz?

Haminnesi,

— Daha neler!.. diye bağırdı.
— Sen yapmıyacaksın kızım... dedim.
— Neye, ben kız değil miyim?
En küçükleri bilgiçlik ederek,
— Aptal, dedi, sen daha küçüksün, büyüyün-
ce yapacaksın striptizi...

Kız birden,
— Haminne sen de striptiz yaptın mı? diye sordu.

Annem bana,
— Öğret bakalım, öğret... diye bağırdıktan sonra başını sallayarak mutfağa gitti.

Oğlum,
— Baba, dedi, neye soyunuyor kadınlar?
— Bu bir dans gibi bişey...
— Erkekler olmadan mı dans ediyorlar?
— Evet...
— Ama şimdi hava soğuk...
— Onlar kapalı, sıcak yerde soyunurlar.
— Haa anladım, hamam...

Küçük,
— Anne, sen striptiz yapıyor musun? dedi.
Karım,
— Sizin başka işiniz yok mu? diye bağırdı, hadi içeri!..

Hepsi bir yere dağıldı. Benim haberim yok, kıza haminnesi,

— Terbiyeli kadınlar sitriptiz yapmazlar, ayıp şeydir o... demiş.

Çocuğa hiç böyle şey söylenir mi? Yaşlı kadim işte.

O gece bize yemeğe misafirler gelecekti: Bir rejisör, bir mühendis, bir de genel müdür olan üç

arkadaşımın eşleri... Rejisör arkadaşımın karısı eskiden dansözmüş... Bu kadın için uygunsuz şeyler de söylenirdi. Çok kıskanç olduğu için kocasıyla hep kavga ederlerdi.

Genel Müdür olan arkadaşımın evliliği bir başka türlü. Yanında memur olan evli bir kadınla suçüstü bastırdılar, kadının kocası, evlenmeleri şartıyla dâvasından vazgeçti. Onlarda böylece evlendiler. İşin garip tarafı, Genel Müdürün eski karısı da bir evde suçüstü yakalanmış, adı gazetelere bile düşmüştü.

Genç mühendisin eşi tanınmış bir film yıldızıydı.

Bilirsin ya, benim eskiden beri sinemaya merakım vardır. Biz dördümüz aramızda bir filmcilik şirketi kuracaktık. Ben senaryo yazacaktım, genel müdür arkadaşımın mühendis olan da sermaye koyacaklar, mühendisin eşi başrolü oynayacak, regisör arkadaşım da filmi çevirecek, böylece ilk filmimizi elbirliğiyle ucuza getireceğiz. Bizim evdeki akşam toplantısı biraz da iş görüşmesi olacaktı.

Misafirler geldi. Daha sofraya oturmamak, salonda konuşuyoruz. Misafir hanımlar bizim çocukları seviyorlar. Kardeşim, olacak iş mi şu, benim büyük oğlan, regisörün karısı olan eski dansöze,

— Teyze siz sitriptiz yapıyor musunuz? diye sormaz mı!..

Sanki öğretmişiz... Eski günlerini unutturmaya çalışan kadın bozuldu.

Ben hemen, sırtarak,

— Hı hı hı... Bugün gazetede okumuş da... dedim.

Bu sefer kız,

— Ben büyüyünce striptiz yapacağım... dedi.
En küçük oğlan,
— Hiç de yapamazsın! diye bağırdı.
— Nedenmiş? Bal gibi de yaparım işte...
— Haminnem bana söyledi, kötü kadınlar
striptiz yaparlarmış... (Yine o kadına sordu.) Öy-
le değil mi teyze?

Çocuk gibi Allah cezalarını versin... Büyük
oğlan,

— Ama baba, dedi, neden soyunduklarını söy-
lemedin bize?

Genel müdür durumu kurtarmak için,

— Oğlum bu bir sanattır, dedi. Ya!.. Sanat!..
Güzel kadınlar soyunur, başkaları da seyreder.

— Aaa, ayıp değil mi?

Genel Müdürün karısı bu sefer kıskanıp da,
eski dansöze bakarak,

— Tabîî sanattır çocuğum, o işin de erbabı
var, her kadın soyunamaz... diye lâf dokundur-
maz mı!..

Ayıkla pirincin taşını...

Neyse efendim ben lâfı hemen döndürdüm,
karım da çocukları öteye aldı, film işini konuşı-
yoruz. Biraz sonra kızım film yıldızı olan mühen-
disin karısına, elinde bir gazeteyle koşup,

— Kiralık kız ne demek? diye sormaz mı!..

Kadın kıpkırmızı kesildi.

Oğlan,

— Ben okudum, dedi, gazetede kiralık kızın
hayatını yazıyor... Ne demek olduğunu biliyorum
ben...

— Hadi be... Ben anlamıyorum da sen nasıl
anlayacaksın... Baba, ne demek kiralık kız?

Anlatmasam bitürlü, anlatsam bi türlü...

— Bazı kızlar vardır... Onları... Ş'aparlar... Yani... Kirayla alır... hani daktilo, sekreter filân var ya... İşte öyle... çalışırlar.

— İyi öyleyse... Kızları kiralamak için kaç kadar okumak lâzım?. Liseyi bitirince mi?..

Ben anlatıp dururken, oğlan bu sefer,

— «Uygunsuz vaziyet...» ne demek baba «uygunsuz vaziyet?» diye bağırdı.

Genel müdürün karısı az önce, dansöze lâf dokundurmuştu ya, bu sefer de eski dansöz,

— Yavrum, sen onu teyzeye sor!.. diye genel müdürün karısını gösterdi.

Buz gibi soğuk bir hava...

Çocuk kısmı, eve bir misafir geldi mi, bir gösteriş merakına kapılıyor. Karım, o soğuk havayı gidermek için,

— Sofraya oturalım mı? dedi.

— Bilmem... Siz bilirsiniz... Daha erken galiba...

Bunu söyleyen mühendisin kansydı.

Annem, çocukları yandaki odaya götürdü. Biraz rahatladım. İçerden gürültüleri geliyordu. O ağır havayı biraz yatıştırırken, oğlan koşarak geldi, elinde de bir gazete, birader, sanki öğretmişiz gibi, rejisörün karısına,

— Teyze, dedi, «Genelev» nasıl oluyor? Bak, burda resmi var...

Hemen,

— Gel bakayım buraya, dedim, gel ben sana anlatayım... Genelev...

Durumu kurtarmak için misafirlere de,

— Çocuk işte... dedim, meraklı oluyor. Gaze-

tede ne görseler, ne okusalar soruyorlar.

— Anlatsana baba, hadi...

— Genelev de basbayağı bir evdir işte, yalnız o genelevdir...

— Bizim ev genelev mi?

Misafirler güldü, ben gayet ciddî.

— Hayır, dedim, bizimki özel ev...

— Yani anlamadım ki, nasıl oluyor genelev?

— Ben sana yarın anlatırım, hadi kardeşlerinin yanına git şimdi...

— Orada ne yaparlar baba?

— Ne yapacaklar canım, oturuyorlar, yatıyorlar... Ev işte...

Bu sefer kız elinde bir gazete ilâvesiyle geldi, film yıldızına,

— Teyze, dedi, bak bu abla diyor ki...

— Hangi abla o?

Ünlü bir film yıldızının adını okudu gazeteden.

— Bu abla diyor ki «Şöhretin yolu, rejisörün yatağından geçer» diyor..

Rejisörün karısı bütün kıskançlığıyla,

— Tabîî ya, dedi, rejisörün yatağından geçer...

— Neye rejisörün yatağından geçiyor acaba?

— Kızım, sen bazı annenle yatmıyor musun?

— Film yıldızının kendi yatağı yok da mı rejisörün yatağına yatıyor?

— Var kızım var... Var ama, olsun işte... Bazen geç kalıyor meselâ, yahut hastalamıyor filân...

— Beraber mi yatıyorlar yani...

— Canım neye yatmasınlar, ne var bunda?

— Üşüyorlar mı yani?

— Üşür de tabîî...

Mühendisin karısı birden ayağa kalktı,
— Biz gidelim artık müsaadenizle... dedi.
— Aaa, nasıl olur? Aman...Yemek?

Rejisörün karısı,
— Alındı hanım... dedi.
— Aman ayol, ben neye alınayım, asıl alınan sensin, bir damla çocuk genelevi sormakla ne çı-karmış da öyle yüzünüz şey oldu birden?

Genel müdürün karısı da kalktı:
— Biz de gidelim artık...
— Hanımefendi rica ederim... Özür dilerim...
Eğer bizim...

Üçer beşer dakika arayla çıkıp gittiler. Tabî bizim film iş suya düştüğü gibi, üç arkadaş da darıldılar, hem bize, hem birbirlerine...

Karım çocukları dövmeye kalktı, zor aldım elinden. Dövmek daha kötü... İşte o günden sonra, eve gazete girmesini yasak ettim. Ben yazıhanede okurum gazeteleri. Gizlice eve getiririm, karım da gece yatınca okur... Bu eve gazete giremez beyim, giremez!

* * *

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

Pil Ulan, Pil Be.....	7
Bit Yarışı.....	16
Yağmur Yağdı Böyle Oldu	30
Bir Başkan Adayı	36
Kayıp Çocuk.....	43
Rıfat Bey Neden Kaşınıyor.....	63
Sarlimesperin Hariciye Vekili Oluşu	74
Sekiz Gün İşler Yolunda Gitti	83
Nereden Tanışıyoruz	94
Sen Nerenin Pehlivanısın Yiğit	102
Sizin Memlekette Eşsek Yok mu?	114
Ayten'in Kocas1	130
Ismarlama Cenaze Söylevi	148
Biz Size Benzeriz	158
Vatanî Vazife	168
Bu Eve Gazete Giremez	179

Resimde Nesin Vakfı yapılarının 2.5.1976 tarihindeki durumunu görüyorsunuz. Nesin Vakfı'na 1977 yılı başına dek 4 milyon lira harcanmıştır. Bu dört milyon lirayla şimdiye dek Nesin Vakfı'na dört arazi satın alınmış ve Nesin Vakfı yapılarının kurulmasına çalışılmıştır. Yapılardan biri 1975 yılında bitirilmiştir. İkinci büyük yapının 1977 yılında bitirilmesine çalışılmaktadır. Aynı yıl içinde bu ikinci yapı döşenebilirse, 1978 yılında Nesin Vakfı'na ilk on çocuk alınacaktır. Nesin Vakfı'na çocuklar, 2-3 yaşlarındayken alınacaktır. İkinci yapı kurulup ilk kimsesiz çocuklar alındıktan sonra, üçüncü yapının kurulmasına başlanacaktır. Üçüncü yapı, 300 metrekarelik alan üstünde beş katlı bir yapı olacaktır. Nesin Vakfı, Aziz Nesin'in bugüne dek yayınlanmış 66 kitabından 55'inin geliriyle kurulmuştur. Düzenlenmiş ve noterce onaylı ve mahkemede tescil edilmiş vakıf senedine göre, ölümünden sonra Aziz Nesin'in bütün kitaplarının telif hakkı Nesin Vakfı'nın olacaktır.